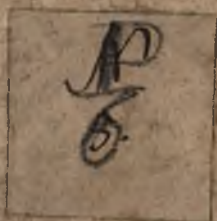

No 532

Anton Dobrowski Gabriel Bernardyn.

wysta i 3-cia część.

134

autor. subskrypcji Salzel, bernard
i karty tytułowe, tytuł I, II, III

Mors Dei. Peccati mundi.

Qui oculus est ab origine mundi.

HISTORIA SWIĘTA

REWOLUCYI NIEBIESIKCH y Ziemskich

Albo

RENOWACYA MIŁOSCI BOSKIEY w
SERCACH, a okrutney MĘKI IEZUSA
RANA w PAMIĘCIACH LUDZKICH
PRZYCZYNY dla ktorych MIŁOSC BO-
SKA NAROD LUDZKI ODKUPIUE u
SPRAWIEDLIWOSCJ BOSKIEY od Pier-
worodnego grzechu przez ADAMA po-
pelnionego.

DUKT Swoy prowadząca od przedwie-
cznych DEKRETOW BOSKICH Tuzielz
Zaczęcia się czasu: oraz DZIEŁ BO-
SKICH STWORZENIA; a koncząca się
na zupełney REPARACYI Narodu
LUDZKIEGO przez IEDNORODZO-
NEGO SYNA BOSKIEGO okrutno MĘ-
KĄ y Sromotną Śmiercią na DRZEWIE
KRZYŻOWYM.

w Drukarni.
we Lwowie SS. TROYCY.

Inhabentia ve tra
polidebitis animas
vestras. Luc. 21. 16

Nisi conversi
fueritis, gladius fu-
rabit. Mt. 23. 32

Invidia diaboli intravit
mors in orbem terrarum

Spendium peccati
mors. Rom. 6. 23.

TA SWIETA HISTORIA. Na TRZY CZESCI
ROZDZIELONA Zebrana z Pisma S, DOKTOROW
SS - Rewelacyi approbowanych, y rożnych Auktorow
Dla pobudzenia w nas ku BOGU powinney wdzię-
czności, dla otrzymania KATOLICKIM DUSZOM ZBA-
WIENIA pewnego, Oyczytym wierzem ułożona, a za
pozwoleniem starszych na WIDOK wydana.

P R Z E Z

Jednego Zakonnika O. S. FRANCISZKA Regularney
Obserwancyi, Prowincyi Ruskicy Bernardynow nazwanych,
wypracowana Roku od REPARATORA na świat zawie-
tanego Zwycięzcy BOGA w LUDZKIM CIELE.

XVII. 2. 12.

DEDYKACYA KROLOWI WIECZNEY CHWAŁY.

TOBIE NATWYZSZT KROLU nád krolmi, PANIE nad Pany Istotny BOZE z Ludzki złączony naturą, z TWOICH SKARBOW y DAROW Donateryą moię nymizer^o nieysa; dedykuiąc pracę wraz znią, serce Dusę y Ciało moie podUBOSTWIONE TWOIE składam NOGI de TUIS BONIS & DATIS, prezentuiąc trybut. Ty ktory y naypodleyse y naywzgar^o dziense obieraiąc rzeczy, według potrzeby Dzieła zamierzonego, dosko^o zate wystawiaś. Dowodem tego prośty kui Moyżesa, stábej ptci Ludych, Esther, z Iacheli; niedorostych lat Dawid z Daniolem, wprostocie wychowani Rybacy Niebieskiey Akademii naysubtelnieyszych Theologicznych Dogmatow. naydoskonalsemi stali się Doktorami słowem; staboć, za moc y siłę, nikczemność za Wielmożność, wzgardę za Honor, cierpliwość za roskosy delicye, ubośtvo z mizeryą y nędzą, za nayobfitse dośtańki, głupśtvo za Madroć; Te rzeczy ktore nie są, zate ktore są obra^o wśy; we wśyśtkim wśechnocney chwaty TWOIET bezgraniczney, widoczne wystawiles, wystawiaś, y wystawiać nie przestaięś wśechnocności TWEY Dokumenta.

Wyznaie y ia naynegodnieysze y naypodleyse stworzenie Twoie zciesz mię tych [nad Niebo drozśy] ŁASK TWOICH y skarbów uczynił uczesnikiem: czymś Twych cudów odnowił sprawy, kiedyś mi po inspiracyi, dopomogł naygłębszych Dzieł Twoich Boskich wyrazić operacye, w traktowaniu HISTORTI Świętey Rewolucyi NIEBA y ZIEMI, w ktorych nayokrutnieyszey Trzeciey Woyny Twoiey dla okupu Zbawienia nyszego z szczegulney ku nam MIŁOSCI TWOIET BOSKIET w naturze ulomności nászey, dla zniestienia w nas grzechu pierwrodnego, przeciwko czartu, piektu y smierci, z Zwycięśkim Tryumfem odprawić

raczyłeś. Każdy to czytając: przy kooperatorce, to jest Twey łasce, y
nakrzemionistych sercach, dłutkami łobu Świętego, z wdzięczności, y
pałający ku Tobie Miłości, rysować będzie kochanie nade wszystko, iako
BOGA, STWORCY ODKUPICIELA y nanyukochańszego OYCA swiego

A żeś to Dzieło Twoje przezemnie nanyiegodniejszego ubożego Za-
konnika wystawić raczył, z tąd supponuję że oprócz nanyosobliwszey Two-
iey Boskiej Łaski mnie nanyiegodniejszemu przez to darowanej; y inszym
podateś okazją do partycypowania zasług wiecznych tym samym Dzie-
łom: ktorzy by czyto przez dotknięcia natchnienia Twego, czyli przez
woli swey święte dyspozycje tożyli na Drukarnią nato opus. Bo to wsy-
stko na Zbawienie Dusz wiernych Twoich dysponowane, tyle, ile do koń-
ca świata czytających tę Xiążkę z Twoją pomocą nawrconych do Ciebie
w Zbawieniu Niebo liczyć będzie. Bo Ten Tryb jest nieskonczoney Do-
brości Twoiey, że gdy iaką czynisz zbawienną dla nas akcyę, tedy przy
Tobie nanypierwszym Auktorze, chcesz aby choć różnemi sposobami wielu
wieczney zasługi godnemi uczesnikami byli. 1. Cor. 3. 6. Iako wyzna-
ie Apostoła. Ego plantavi, Apollo rigavit, sed DEUS incrementum
dedit v. 8. Qui autem plantat, & qui rigat unum sunt, unusquisq;
autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem v. 9. DEI
enim sumus adjutores: DEI agricultura estis; DEI ædificatio estis.
Aby ich Imiona w Xiężę wiecznego żywota ingrossowane zostały. Kto-
rych Tobie w raz z tym Darem Twoim y mną nanyiegodniejszym na o-
statku dedykując; zebrzemy: Abyś serca nasze ku Tobie Twoją BOSKĄ
MIŁOSCIA zapalimśy w tey okrutney z nieprzyjacielami Dusz naszych
woynie, Twey Łaski pomocą zwycięzcami się stali w Twe wieczne
T R T U M F T.

Nanyiegodniejsze stworzenie TWOJE.

DO ŁASKAWEGO CZYTELNIKA.

DO Ciebie Czytelniku Łaskawy te słowa
Obracam: niech gust bierze w twym sercu ta mowa
Ktorą łaskawie raczył Duch Święty sporządzić,
Zyjąc według praw Boskich, nie będziemy błędzić.

Każdy który zbawienia fzczerze pragnie, Nieba
W myśli, w sercu JEZUSA mękę trzymać trzeba:
Językiem go wychwalać, tak iak piorem lotnym.
Cierpieć; przytym go kochać, trza sercem ohotnym;
Więcey on dla nas cierpiał, zbawienia naszego
Toć nam wszystko trza czynić, y cierpieć dla niego.
Interes Iego niebył, procz ze nas ulubił
Toć godzien by mu każdy swe serce zaślubił.

W Pierwszey części usłyszysz dekretowe sprawy,
Iak zgubę reparaował naszą BOG łaskawy.
Iak nas była zgubiła zazdrość czarta wściekła,
Iak nas BOG MIŁOSCIWY wyrwał z centrum piekła?
Iak w nas wszystkie ozdoby czart był poruynował?
Iak to wszystko łaskawy BOG w nas reparaował?

Niepokalana PANNA do tego obrana,
Od węża piekielnego zdrady zachowana.
Przed wieki: to jest niż się czas zaczął z stworzeniem;
Iuż Poffes odebrała zwać się tym Imieniem,
Matką BOGA Człowieka SŁOWA PRZEDWIECZNEGO:
Ktoren wyrwać od zguby miał człeka grzesznego.

O Upadku Aniołów, á potym człowieka,
Wszystko to doskonale BOG przeyrzał z przedwieka
W tym się zacznie Dyalog Duchowney postury,
Będą się w nim wyrażać Cnot świętych natury.
Iak grzech karać pragnęła święta SPRAWIEDLIWOSC?
Iak ją mitygowała ku nam BOSKA MIŁOSC.

Iak piekło wyraziła, wnim frogie więzienia,
Strach słuhać potępieńcow iakie są dręczenia.
Iakie były sposoby z zguby nas ratować,
BOG na to SYNA swego musiał destynować.
Dekret od Tronu Boski; potym w Raju sądy,
Stają z Inkwizycyą Adamowe błady.

W Drugiey części, iak cierpiał PAN z naszej przyczyny?
Grzechu pierworodnego, znoszący z nas winy.
Tu ci się wielkich dziwów Teatrum otworzy,
Gdy za nas krwi ostatnią kroplę JEZUS łoży.
W Trzeciey Części mieć będziesz dalszych Mąk wiadomość
Zebyś z Bogiem Miłością zabrał twą znościomość
Iak frogiem i Mękami na krzyżu umiera,
Za nas; stracone Niebo nam prawne otwiera.

P R E F A C Y A.

A Domino factum est istud & est mirabile in oculis nostris.

Psalm: 117. 22.

KAżda od BOGA sprawa kiedy bywa wzięta,
W rozumie, w oczach Ludzkich bywa niepojęta.
Im głębiej ją rozstrząsa rozum, ma zastawy,
Bardziej tonie w trudnościach, z chwały Boskiey sławy.
Czasem się BOG podoba ukryć przed mądrymi,
Dziła swe, Tajemnice, odkryć przed małymi,
Wołno mu tym szafować, iak swemi skarbami,
Kogo mu się podoba ozdobić łaskami.
Ostatnim Robotnikom, wprzod w winnicy płaci,
Pierwszy choć na ostatku, swey płacy nie traci.
Za czas BOG niezwykły płacić, ani pracę d'uga,
Kto wdzięcznym sercem; BOG go dobrym przyzna sługa.
Zazdrość tych Dystrybutow z szemraniem skarana,
Gdyś wazyli rozstrząsał łaski BOGA PANA.

Wolność ma którą rzecz chce, na co chce obierać,
W Niey Cuda, Moc swą Boską, skarb łaski zawierać,
Tak prosty kij Moyezszow mienił w węza postać,
Przed którym drugie węze nie mogły się zostać,
Żywe: u Faraona Czarnoxięstwem wparto;
Z kijow Egypcyanow; zostały pozarte:

Skoro bowiem Aaron kij Moyezszow rzucił;
Mocą Boską w żywego węza się obrucił.
Pozarł Faraonowę przy nim samym smoki,
W rękę wzięty kijem się stanął bez odwłoki.
Przecież ten kij nie został z tey przyczyny dłuższy
Choć tylu smokow pozarł nie zdawał się grubszy:
Bo to BOGA samego cudne sprawy były,
Wszystkie rozumy Ludzkie na to się zdziwiły.
Sprawą Boską kalika swę ślepotę składa,
Co widzi? chodzą Ludzie iak drzewa, powiada:
Bez cnot świętych każdego żyjącego człeka
Bez pokuty; iak drzewa ogień piekła czeka.

Bardziej tych, którym więcej BOG łask Darow daie;
Jeżeli się niewdzięcznym za to BOGU staie:
Ia o Drzewie ruiny y Drzewie zbawienia
Mam w tey mowie cel metę, do grobu kamienia:

Troisty opisując sukces wielkiej woyny,
Iako JEZUS BOG Człowiek, w łaskach ku nam hoyny?
Iak bez liczby nam łask swych naywiększych uczynił,
Smierć podjął; na którą znas człek każdy zawinił:
Słuszna byśmy ku Niemu MIŁOSC odnawiali
W sercach: a MĘKĘ IEGO rozpamiętywali
Bez granic do nas MIŁOSC iest BOGA naszego
Niech ma chwagę, kochanie, od stworzenia wszego.
Ia zaś proszek naylichszy te prace poddaie
Pod sąd zwierzchności: głowę serce, życie daie.

CENSURA THEOLOGORUM

Librum Cui Titulus *Historya Święta Rewolucyi Niebieskich, Rayskich, y Ziemskich*. Polono metro Compositum ab A. V. Patre GABRIELE DOBROWIEYSKI Ord: S. FRANCISCI observantium, Confessario Monialiũ Tertiæ Regulæ S. FRANCISCI Conventus Leopoliensis ex mandato Admodũ Rndi Patris JOANNIS CAPISTRANI KWOLEK Ministri Provincialis Provinciæ Russiæ, diligenter legi. & cū nihil in illo Contra Fidẽ, aut christianam Doctrinam observaverim. Imó pleraq; misteria fidei eleganter explicata, & Christiana Corda ad laudẽ, & Amorem DEI excirancia, & simul per jucundẽ recreantia. Sacræ Scripturæ & Sanctorum Patrum sensibus respersa esse cognoverim; ideo ut prælo mandetur, & in lucem prodeat publicam, esse dignum censeo. Dedi in Conventu Leopoliens: ad S. ANDRÆAM Apostolum Die 29. Julij. Anno 1752.

Fr. VENANTIUS TYSZKOWSKI Ord:
S. FRANCISCI Regul. Observ. Lector
Iubilatus, Diffinit. Actualis. mppr:

EGo infra scriptus summa cum animi diligentia, qua potui, examinavi, ac perlegi librum, sub titulo *Historia Święta Rewolucyi Niebieskich, Rayskich, y Ziemskich &c.* Polonico idiomate ingeniose elaboratum, per Adm Vndũ Patrem GABRIELEM DOBROWIEYSKI P.G. Nostræ Observantis Provin: Russiæ Alumnũ, pro tunc ordinarium Penitentiarum Monialium Conventus Leopoli Ord: S. ELISA.

ELISABETH; tertiæ Regulæ S. FRANCISCI, & cum permiffu
Adm Rndi Patris JOANNIS CAPISTRANI KWOLEK, pro tunc
Miniftri Provincialis fupradictæ Provinciæ Compositum; In cujus li-
bri opere cum nihil quidquam appareat, quod Fidei, pietati, aut bo-
nis moribus difsentaneum contineatur; Imo potius variæ considerati-
ones, ad pietatem, & amorem DEI animas devotas concitantes, atq;
à vitijs eafdem retrahentes, & plurimis SS. Scripturæ locis, nec non
Sanctorum Patrum Sententijs fideliter felectæ proponantur; Igitur, ut
tale opus fuum effectum fortiatur, illud, [fervatis fervandis] publica
luce dignum exiftimo, ac typis mandandum effe cænteo: Datum in
Conventu noftro Leopoliæ: ad S. ANDRÆAM Apoftolum. Die
26. Augufti. 1752.

Fr. MARIANUS ZEMLIŃSKI *Sacra Theol:*
Lector Generalis Actualis de obfervantia. mpr.

F A C U L T A S

Admodum Reverendi Patris PROVINCIALIS:

Librum cui titulus *Historia Swieta Rewolucyi NiebieŃkich, y Ziem-
skich.* Polonico metro compositum ab Adm: V. P. P. GABRI-
ELE DOBROWIEYSKI, Ord. S. FRANCISCI Obfervan: Con-
fessario Monialium, cum ab aliquot Theologis noſtris reuifus fuerit,
ac nihil contrarium Fidei, & Christianis moribus in eo repertum &
cenſum fit, ipſum imprimendi concedimus facultatem. Si ita quoq;
placuerit Illuſtriſſimo Domino Loci ordinario: Datum in Conventu
noſtro Leopoliæ ad S. ANDRÆAM Apoftolum Die 1. Januarij
Anno Domini 1753.

Fr. JOANNES CAPISTRANUS KWOLEK
Ord. S. FRANCISCI Obfer: *Lector Iubi-*
latus, Miſter Provincialis per Ruſſiam.
<http://rcin.org.pl>
mppr.

A P P R O B A C I O

Illustriſſimi Loci ordinarij

NICOLAUS IGNATIUS

DE W Y Z Y C E

W Y Z Y C K I

DEI & Apoſtolicæ Sedis Gratia Archi-
Episcopus Metropolitanus Leopoliensis.

U Niverſis & Singulis quorum intereſt ſignificamus, Quia nos
Librum cui titulus *Hiſtoria Święta Rewolucyi Nieba y Ziemi*
recognitum approbavimus: & cum in eodem libro, nihil contra-
rium fidei Catholicæ contineatur, ideo eundem & Typo imprimi
permiſimus, & facultatem dedimus, in quorum fidem, Datum Leopo-
li Die 26. Menſis Auguſti. 1754. Anno.

JOSEPHUS BARSCZEWSKI.

*Canonicus Cathedralis Vicarius in
Spiritualibus, & Officialis Gene-
ralis Leopoliensis. S. R. Matis-
Secretarius. mppr:*

CZĘSC PIERWSZA HISTORJI SWIĘTEJ

O

DEKRETACH PRZEDWIECZNYCH BOSKICH

oraz o

PRZYWILEIACH SŁOWA PRZEDWIECZNEGO

W NATURZE LUDZKIEJ

Tudzież

NIEPOKALANEGO POCZĘCIA PRZE-

NAYSWIĘTSZEJ MARYI PANNY

z Tychże Dekretow.

ROZDZIAŁ I.

Izli BOG zaczął stwarzać Niebo, ziemię 1.
 Przejrzał w upadku zostać ludzkie plemię 2.
 Z czarta zazdrości: sukurs destynnie 3.
 Dwie Osob na to z ludzi ordynnie, 4.
 Przed wieki: z massy oddzielił natury 5.
 By dla naprawy zepsutej struktury
 Byli Człowieka: y iego plemienia
 Wyrwyając ich z zguby potępienia. 6.
 To zaś przezyrzenie, wolności Adama 7.
 Nie tamowało; owszem woła sama

Według swych zdaniow, sobą się rządziła:

Miałaby chwale; gdy by nie zgrzeszyła

2	<i>O Dekretach Przedwiecznych Boskich</i>	
	Większą ozdoby nabyła by wiele	
	Ze mogąc zgrzeszyć; nie zgrzeszyła w ciecie.	
	Te Dwie Osoby od grzechu zarazy	8.
	Wolnemi były: od najmniejszjey skazy	
	Zawsze na potym niebędąc w Adamie	
	Gdy pod grzechowey podpadł kary znamie.	
	JEZUS MARYA, Imiona im włożył	9
	Niż fundamenta Niebu, ziemiłożył	10.
	Niebyło czasu, wymiarem godziny,	
	Stworzenia żadney niebyło nowiny,	
	Już uformował plantę BOG Przedwieczny	11.
	Jak miał porządek stanowić stateczny.	
	Wsobie wewnątrznie będąc niekończony	12
	Rozumem naszym nieograniczony,	
	Ani pojęty; wszechmocny, stateczny,	
	Niezna odpiany; sam w sobie jest wieczny.	
	Nie widom od nas, ani kto nim rządzi	13.
	Jnaczy wierząc, każdy rozum błądzi	14
	W swoich własnościach arcydoskonały	
	W mądrość, wiadomość, w Dobroci jest cały.	
	W sprawiedliwości zwykł używać miary	15.
	By grzechow złości niebyły bez kary	
	Jeden w Jstności, w Osobach Troisty	16.
	Początku niema, wiecznie wiekuisty.	
	W JEGO Rozumie rzeczy teraznieysze,	17
	Przeszłe y przyszłe, y w wieczność poznieysze,	
	Razem zостаiać; ani się mieszaia,	18
	Początek, koniec, w nim, od niego maia	19
	W Jednym momencie wszystko dysponował	20.
	Ani rozmyślał kiedy medytował,	
	Ani o radę nikogo nie prosił	21.
	W swej chwale Boskiej przed wieki się nosił	22.

- Dziedziczną Częstką obrał Dwie Osoby
 JEZUS z MARYĄ, Dzieł JEGO ozdoby,
 O których taka stała ustawa,
 Takie w swym Bóstwie decydował Prawa.
- Nad czym rozumu Anielskiego głowo
 Zdziwisz się; gdy się Ciałem stanie SŁOWO 24.
 Przedwieczne: z Oycem istotney Natury 25.
 BOG istny, z Człeka swoiey kreatury, 26.
 Złączy istotą: z Panny a bez Męza 27
 [Która piekielną zetrze głowę węza] 28.
 Będzie narodzon [jak z Oycy bez Matki] 29.
 Przedwiecznie zrodzon] nie jak insze Dzieciaki 30.
 Ta będąc Matką SŁOWA Przedwiecznego 31.
 Ma mieć ten Tytuł na wieki od NIEGO.
 Choć Niebo, Ziemia własne JEGO Państwo 32.
 Z Prawa natury przyjąć ma poddaństwo. 33.
 MATCĘ się rzadzić, w Latach rozkazywać
 Młodych: stanowi Prawo ją szanować. 34
 Patrz jak przed wieki BOG ją dystyngwował?
 Ktoż by MARYI nie ccił, nie szanował?
 Ta się szczególnie BOGU podobała 35.
 Przed wieki: w czasie MATKĄ mu się stała. 36.
 W MATKI y Panny Przywilejach chodzi 37.
 Ktożen ją stworzył; TEGO w czasie rodzi 38.
 Po tych Dekretach, y Boskiej Ustawie 39.
 W TROYCY Najświętszey w Konsystorskim Prawie,
 JEZUSA z Matką w swe obiectum stawil 41.
 Niż Niebu, ziemi, Fundament wystawił.
 To ziednoczenie będzie niestychane
 Bostwo z Ludzkością nie będzie zmieszane 42
 Ani od Oycy Istoty oddzielne 43
 Zostanie w sobie jak było zupełnie.

- 4 *O Dekretach Przedwiecznych Boskich*
- Niż wszem okragom mieysce teraznieysze 43.
- Dał, Te Osoby u BOGA dawnieysze.
- Niżli przepaści stańcyl mierzone,
- Niżli z swych zrodeł wody wypuszczone.
- Niżli Olimpy w swey zostały wadze,
- JEZUS z MARYĄ w pierwszey są Powadze
- Kiedy powietrza utwierdzał wyfokie, 44.
- Wraz brał na wagę rzek wody głębokie.
- Kiedy zaczynał Nieba preparować,
- Prawem sferycznym przepaści formować
- Morzom granice znaczył, oni byli
- BOGU przytomni, nadewszystko mili.
- Po nich, nas, dla nich, BOG ukochał sobie, 45.
- Chcąc byśmy byli w Niebieskiej ozdobie
- W Cnoty bogaci; a po zeyściu z świata
- Z NIM Krolowali w wiekuiste lata.
- Z Nim żyć, pieścić się, NIM się samym cieszyc,
- Do Tego końca każdy z nas ma spieszyc.
- Ta Miłość Boska przed światem stworzeniem
- Ku nam pałała ognistym płomieniem 46.
- Jey delicye z ludzkiemi Synami 47
- Przebywać: oraz wiecznie mieszkać z nami.
- Zważ w iakiey randze MARYA zostaie
- Przed wieki wywod niewinności daie.
- Z kąd sam Anielski rozum zadumiały; 48
- Gdy sam BOG Pismem daie Jey pochwały 49.
- Niżey obaczysz w dalszym dokumencie
- Ze przewyższyła w pierwszym swym momencie
- Anielikie Duchy: Czystością bez skazy, 50.
- Makuly grzechu niemająca zmayı 51.

Rozdziele wedlug liczby przy wierzszach polozoney te sa
 [1.] Agredo. Part: 1. L. 1. C. 4. num: 48. [2] S. Agu: Serm: 13.
 de temp: *Factus qui fecerat, ut inveniretur qui perierat* [3] Sap:
 2. 24 *Invidiâ diaboli intravit mors in orbem terrarum* [4] Agred:
 cit num 95. [5] Eccles: 23. 29 *Domino enim Deo, antequam cre-*
arentur omnia sunt agnita, sic & post perfectum respicit omnia.
 [6] Apoc: 21. 5. *Et dixit qui sedebat in Throno: ecce nova facio*
omnia. [7] S. Bern: de lib: arbitr: *Possè peccare datum est primo ho-*
mini, non ut proinde peccaret, sed ut gloriosior appareret, si non pec-
caret, cum peccare possèt. [8] Hebr: 7. 26. *Talis enim decebat ut*
nobis esset Pontifex Sanctus, innocens, impollutus, segregatus a pec-
catoribus & excelsior Calis factus. Cant: 6. 8 *Tota pulchra es amica*
mea, & macula non est in te [9] Philip: 2. 9. *Deus exaltavit illum*
& donavit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in Nomine
IESU omne genu flectatur. [10] Prov: 8. 22 *Dominus possedit me*
in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret. [11] vid:
 sub: num 5. [12] Dogma Theolog. [13] Exod: 33. 20. *Non enim vi-*
debit me homo. & vivet. [14] Dogma Theolog. [15] Jfai: 28. 17.
Ponam in pondere iudicium, & iustitiam in mensura. [16.] 1. Joan:
 5. 7. *Tres sunt qui testimonium dant in Calo, Pater Verbum, &*
Spiritus Sanctus. [17] vid: sup: num: 5. [18] Actor: 17. 28. *In Ipso enim*
vivimus movemur, & sumus. [19] Apoc: 1. 8. *Ego sum Alpha &*
Omega, Principium & Finis. [20] Theolog: [21] Jfai: 40. 13. *Quis*
adjuvit Spiritum Domini, aut quis Consiliarius Eius fuit. [22] Theolog:
 [23] Agred: Part: 1 L. 1. num: 48 & Part. 2 num: 19. [24] Joa:
 1. 14. *& VERBUM Caro factum est.* [25.] Jo: 10. 30. *Ego & Pa-*
ter unum sumus [26] Ecclesia. *Innovantur Nature, Deus homo*
factus est, id quod fuit permansit & quod non erat assumpsit, non
commixtionem passus neq; divisionem [27] Jfai: 7. 14. *Ecce Virgo*
concepit & pariet Filium, & vocabitur nomen Eius Emmanuel. [28]
 Gen: 3. 15. *Ipsa conteret Caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo*
Eius. [29] Psal: 109. 4. *Tecum principium in die virtutis tuae in*

splendoribus Sanctorum ex utero ante Luciferum genui te. [20] vid: sup: num: 26. [21] S. Petr: Chrysol: ser: 142. de Annunt: Audistis inaudita ratione, in uno corpore DEUM Hominemq̃. [22] Heb: 1. 10 In principio terram fundasti. Opera manuum tuarum sunt Celi. [23] Luca: 2. 51. Et venit Nazareth, & erat subditus illis. [24] Exod: 20. 12. Honora Patrem tuum, & Matrem tuam. [25] Cant: 6. 8. Una est Columba mea, una est perfecta mea, una est Matri sua Electa. [26] Prov: 8. 23. Ab aeterno ordinata sum & ex antiquis ante tequam terra fieret. [27] Ecclesia. Genuisti qui Te fecit, & in aeternum permanes Virgo. [28] Eccles: 29. 12. Creator omnium, & qui creavit me requievit in tabernaculo meo. [29] Agred: Parr: 1. 1. 1. C. 5. num: 54. [40] S. Greg: homi: 10. in Epiph: Is qui in tempore apparuit, Deus ante tempora extitit [41] vid sup: n: 26. [42] vid: sup: num: 25. [43] Prov: 8. 24. Non dum erant abyssi, & Ego jam Concepta eram; necdum fontes aquarum eruperant, necdum montes gravi mole constitierant, ante colles ego parturiebar. [44] Prov: 8. 28. Quanto aethera firmabat sursum, & librabat fontes aquarum v. 27. Quanto prepirabat Calos aeternam, quando certa lege, & gyro vallabat abyssis v. 29. Quanto circumdabat mari terminum suum & legem ponebat aquis, ne transirent fines suos. Job 38. 11. Usq̃ huc venies, & non procedes amplius. & hic confringes tumentes fluctus tuos Prov, 8. 29. Cum eo eram [45] Jo: 17. 24. Dilexisti eos sicut & me dilexisti Ephes 1. 3. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem. ut essemus Sancti, immaculati, in Conspectu Eius. [46] 2. Thessal: 2. 16. DEUS & Pater noster qui dilexit nos, & dedit consolationem aeternam 1. 10: 4. 10. Nos quasi nos dilexerimus DEUM, sed quoniam Ipse dilexit nos. Et misit Filium suum propitiationem pro peccatis. [47] Prov: 8. 30. Delicia mea esse cum Filia hominum. [48] Cant: 6. 9. Quae est ista quae progreditur quasi aurora consurgens. Pulchra ut Luna, electa ut sol. terribilis ut acies castrorum ordinata. [49] vid: hic sup: num: 25. [50] Job 4. 18. In Angelis suis reperit pravitatem. [51] S. Vincentio Bar: Scatim ut anima Beata Virginis fuit Creata fuit Sanctificata.

R O Z D Z I A Ł II.

NIEPOKALANEGO POCZĘCIA PRZENAY- SWIĘTSZEY MARYI PANNY DOWODY D A L S Z E.

- O**statni Dekret Boski taki stawa, 1.
 By wzięły skutek ustawione Prawa.
 Sł wo Przedwiczne by się Ciałem stało 2.
 Z Krwi Przenayświętszey Panny wzięło Ciało 3.
 Która w zasługach przysłych swego Syna 4.
 Wolna od zmazy była Ta Jedyna. 5.
 W czym łaską Boską była uprzedzona,
 Nizli poczęta, niż była stworzona 6.
 Do której żadne wpaść nie mogły zdrady 7.
 Nieprzyacielskie: czyniąc grzechem wady,
 Ani subtelne lub filne wykręta
 Zupełnie Duszą, Myślą, Ciałem Świętą.
 Przywilejami wielu ozdobiona
 Nad wszystkie Damy ludzkie wyniesiona
 Tak w Jey Osobie Mędrzec Pancki głosi 8.
 Nad kreatury wszystkie ją wynosi
 Y ludzi: ktorzy w Adama zarazie
 Fatalney grzechu podlegają skazie
 Mowiąc dziedziczą w Jakuba Plemieniu 9.
 Przez Syna biorę prym wszemu stworzeniu,
 Ziemią w oponę mglistą przydziała 10.
 A Niebum światło wickuiste dała.
 Sfery Niebieskie y przepaści morza
 Spenetrowałam iak zaranna zorza.
 Xiężyc w piękności, y Słońca podobę, 11.
 Szykowny oboz, szły w moję ozdobę.

B	<i>Dalsze dowody Niepok: Pocz: N. M. P.</i>	
Corki Xiążęcy Tytuł mam: me ślady		12.
Makul grzechowych, nieuznały wady		13.
W pełnim splendorow Świętych, zatrzymana		14.
Stanclam: Pierwsza Ranga mnie jest dana.		15.
W pierwszym początku stworzonam przed wicki		16.
Być nie przestanę w przyszły wick daleki,		
W miezkaniu Stworcym moiemu służyła,		
Który mnie stworzył; Tegom porodziła		17:
Choć w późnym czasie: jestem Jego Matką		
Przed wickim nato była Ordynatką		18.
Jak Roza cicha w Gedeona Runie		19.
Była: Tak Stworca w mych Wnętrznosci stronic.		
Tam uformował, y wziął Ciało ze mnie,		
Spokojnie: czystość została się we mnie		
BOG moy do Nieba drogą nieczmazaną		20.
Przezemnie drogą wszedł niepokalaną.		
Na świat, gdy jestem Matką BOGA mego,		
Razem Kościoła Oblubienicy Jego.		21.
Do ziemi jestem w Piśmie przyrównana		22.
Bom w mym Poczęciu jest niepokalana.		
Wydałam Syná., nieznająca Męża		
Ten tryb Anielski rozum przewycięża.		
Prawdą Przedwieczną moy Syn Człek stworzony		
BOG Istny razem: ze mnie Narodzony.		
Bo wszystkie rzeczy rodzące się z ziemi		
Nie małą z mężczyzn z białą pcią swe plemie.		
Libany równiam y cedry wyniośle		23.
Palmy zwycięstwa, wraz Jawory russe,		
Pod ktorymi wąż z zyciem traci iady		24.
Tak iego we mnie nikt nieznaydzie zdrady.		25.
W Purpurze Roza moy Portret wydaie		26.
Piękność Oliwa, Balsam z cnotą staie.		

Rodział drugi

Ktoreń śmiertelne prędko leczy rany,
Ten mnie Przywilej od Stworcy nadany.
Dewotow moich w utrapieniach cieszę,
Wzowana prędko na ratunek spieszę.

Mira wybrana y Cynamon w woni

Doskonałości mojej nie dogoni

Kwiat w swej wonności y macica winna

Prymu ustąpić, każda mi powianna.

Obraz moy Ewa na sobie nosiła

Lubom na moment w Jey massie nie była

Gdy swym upadkiem, sprowadziła smutki,

Boleści: te są zdrady węza skutki.

Na cały narod śmierć wieczną: upadki,

Milionowe nieszczęścia przypadki,

Grzechem, ściągnęła, wszystkich wieków lata

Winić ją będą poki stanie świata.

Jam radość Ludziom, wydała wesele,

Gdym porodziła BOGA w Ludzkim Ciele

Chwałę Anieli BOGU wyśpiewali

Pokoy na ziemi Ludziom ogłaszali.

Syn moy śmierć zabił, grzech, Piekło zwojował

Przeklątowo zgładził; Zbawienie darował,

Te same skutki są iasnym wywodem

Mey niewinności prawdziwym dowodem.

Ktoraby z Corek Ewy wyrażona

Będąc w poczęciu grzechem zarażona.

Godną porodzić mogła by być BOGA,

W zgubie piekielney zostając nieboga.

Y mogła zetrzeć łeb wężowi piętą

Będąc od niego pierw w niewolą wziętą?

Jego pazurmi będąc skrupowana

Łancuchy grzechow mocno przykowana.

- Matką jest we mnie piękności kochanie 33
Kto mnie niekochaj potępion zostanie 34
Kochających mnie Ja kocham statecznie
W skarby zbawienia ubogacę wiecznie.
Bo skarbem Łaski, Prawdy, życia, Cnoty 35
Kanáń słodczy; kto swych prac roboty.
Czyni na mojej chwały objaśnienia, 36
Mówię: nie chybi wiecznego zbawienia.
Przemnie Państwa Monarchowie rządzą 37
Y Potentaci w Dekretach niebłądzą
Bom Ja stolicą Przedwicznej Mądrości 38
Zmę Krwi ma szatę Ciała swej Ludzkości 39
Wszystkie co mogą być moje pochwały
Do Jego samej ściągają się chwały,
Duch mój nad kanár słodkosć swę wydawa 40
Nad plastr me; miodow, Dziedzictwo zostawa
Zbliż się mnie pragnąc: zostaniesz zbawiony,
SYNA Moiego Ciałem nasycony.
Arką przymierza nazwaną zostaię 41
EOCU Suppliki od grzesznych podaię.
Gdyż ta jest wola BOGA Najwyższego
Każdy przemnie by brał gdy chce czego.
Jstnego BOGA w żywociem nosiła
Dziewięć Miesięcy gdym na świecie żyła.
Ruszcza Aarona Mnie figurowała 42
Która w Przybytku Pańskim kwiat wydała,
W Xięgach Prorockich me zapisy staję
Niepokalanie poczętę wyznaję
Mego Portretu w Jacheli cney władza 43
Była Syfarze gdy w łeb gwóź ugadza,
Został z Matrony ręki zwyciężony
Lucyfer od mey pięty pohanbiony.

- Jak Holofernes z Judyt czystey ręki
Głowę utraci: Tak piekło swe męki
Ma ze łeb piekła starty moją piętą,
Władza piekielna iakby była ściętą.
- Jak Ester samam ze wszystkich wybrana
Stałam się BOGU memu ukochana
Piękności wszystkich, ozdobnych pozorow
Prym mi oddały do Boskich Amorow
- Tron Salomona nie był w tey ozdobie
Jak kiedy mnie BOG sam ulubił sobie
Tronem byłam mu: gdy Króle ofiary,
Złoto, kadzidło, mirę dali w dary.
- Mędrzec z Doktormi w Osobie MARYI
Gdy mowią: BOG Ią równia do Lilij,
Ktora choć wkoło cierniem otoczona
Naymnieyszą skazą nie jest obrażona
- My grzeszni ciernie MARYA w Kandorze
Zaden z nas Ludzi zrowniać Jey nie może
- Wszystka w ozdobach bryluie piękności
- Głos, Twarz, włos głowy, cała w niewinności
Nad wszystkie Corki slicznieysza Adama
Jak Sunamitka jedyna ta sama
Od ranney straży poczęcia swoiego
Defensę miała od BOGA Samego.
- I BOG z Rycerstwem równia Faraona
Wszech mocy władna, grzesznikow obrona
Z Tym przywilejem: czego byśmy chcieli?
Zebyśmy wszystko przez MARYA mieli
Fortecą przednia nigdy niedobyta
Nad wszystkie gory Święte znamienita
Na ktorey BOG Sam fundamentałożył
Pierw niżli Niebo, ziemię, Duchow stworzył

- O jakie chwały w swej ozdobie miała? 55.
- Gdy w oczach Boskich najsłodszy stała,
Którą wąż piekła walnie atakował, 56
- Zhabną, ze wstydem, wraz z swym Iblem szwankował? 57.
- Syonem w zaszczyt, Jutrzenką nazwana
Zwycięzcę: rodzi Stworze Swego Pana. 58.
- Pisma Prorockie w Jej pochwały staia
Jej głosząc cnoty, Piękność wysławiaia.
Stoi przy Tronie w Krolewskim szkarłacie 59.
- Naybliższa BOGA: w złotolitey szacie
Niebieskich pieśzcot wybrane Dyanny.
Swey Monarchini asystuia Panny..
- Zniemi Anieli jako gwiazdy czyste
Jej wysławiaia: poczęcie przeczyste.
Którą przed wieki BOG: Sobie ulubił
Przez Gabryela w czasie, się zaślubił.
- Ten w Zwiastowaniu: rzekł Jej: Pełna Łaski. 61.
- Znak: że w Niey niemaż grzechu żadney skazki
Bo o Niey samey wiadomość publiczna 62.
- Jako przed wieki bez grzechu jest sliczna.
Budownik Nieba, ziemi, to dokazał 63.
- Ze się z wnętrzości Jej czystych: pokazał
Swiatu: Prym w ludziach sama odebrała.
W ktorey najmniejsza wina niepostała.
- Niż wąż piekielny, Dzieła BOGA: Pana 64.
- Wspak chciał przewrócić, przed wieki obrana
Za Matkę w Boskim sekrecie zamknięta,
Z Boskiej skarbnicy, z niewinnością wzięta 65.
- Lecz choćbyśmy tyśiąc Tomow dał pochwały
MARYI: będzie Panegiryk mały, 66.
- Z Daleka stanie od mery koloru
Jej wychwalenia: wielkiego honoru.

Bo iak przewyższa Anielskie Kandory
Tak w swey Godności ięzykow perory

O którą same wieki certowały

67.

Każdy z nich pragnąc, by Ią w swych dniach miały

Pierwsza po BOGU w Poczęciu swym Czysta

68.

Z Pisma dowodow rzecz jest oczywista

Ludzki Cię dowcip wychwalić niemoże

Poko na ziemi świecić będzie zorze,

Słabości naszej nie wszyscyka z nas wina,

69.

Lecz Twych Godności wielkość: jest przyczyna

Według sił naszych dajem pochwał głośy

W Twych Ręku naszą zbawienia są losy

70

O których zadani znas teraz nie zgadnie

71.

Niech nam z twej Łaski szczęśliwy Los padnie.

Texty Pisma S. y Expozycye Doktorow w tym
Rozdziale według liczby przy wierzszach położoney te są.

1. Agred: Part: 1. L. 1. C. 4. num: 48. *2.* Jer: 31. 22. Cre-
avit DEUS novum super terram. famina circumdabit virum. Et vid:
sup: C. 1. n: 27. *3.* S. Andreas Apostol: Necessarium fuit, ut de
immaculata Virgine Christus natus, vitam aeternam quam omnes
perdiderant repararet. *4.* Ecclesia: Qui ex morte Filii tui pra-
visa, Eam ab omni labe preservasti. *5.* Vid. sup: C. 1. num: 35.
6. Vid. sup: C. 1. num: 8. *7.* S. Hier: Ad quam nulli potu-
erunt doli irrumperere, nec prevaluit fraus inimici, sed permansit
Sancta mente, & Corpore, multis privilegus sublimata. *8.* Eccles.
24. 9. In omni Populo & in omni Genie primatum habui. *9.*
Ibid: v. 12. In Iacob inhabita, & in Israel hereditare. v. 5. Ego ex
ore Altissimi prodivi primogenita ante omnem creaturam. *10.* v. 6.
Et sicut nebula texi omnem terram. Ego feci in Calis ut orivetur
lumen indeficiens. v. 8. Gyrum Cali circumvi sola, & profundum

abyssi penetravi, & in fluctibus maris ambulavi. *11.* Eccles: 50. 9. Quasi Luna plena in diebus suis lucet. Cant: 6. 9. Progreditur quasi aurora consurgens, Pulchra ut Luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata. *12.* Cant: 7. 1. Quam pulchri sunt gressus tui in calcamentis Filia Principis. *13.* Cant: 5. 2. Amica mea, Columba mea, immaculata mea. *14.* Eccles: 24. 16. In splendoribus Sanctorum detentio mea. *15.* vid: hic sup: n: 8. *16.* Eccles: 24. 14. Ab initio & ante saecula creata sum, & usque ad futurum saeculum non desinam. Et in habitatione Sancta coram ipso ministravi. *17.* Ibid: 9. 12. Et qui creavit me requievit in tabernaculo meo. *18.* Prov: 8. 23. Ab aeterno ordinata sum, & ex antiquis, antequam terra fieret. *19.* Judic: 6. 38. Ex presso vellere, Concham rore implevit. Cassiod: in Psal: 71. 8. 8. Voluit leniter in utero Virginis sine aliquo strepitu, ut pluvia in vellus descendere, ut magis ostenderet virtutem. *20.* Cassiod: in Psal: 17. in Gloss: Deus enim meus, est via qua itur ad Calu, via qua venit in mundu Sancta & immaculata Virgo. Et quidquid dixit Spiritu Sancto examinatum est. *21.* Ven: Liran, n Cant: Cap: 8. sugentem ubera Matris meae. Id est Virginis MARIÆ, Qua non solum dicitur Mater Christi, sed etiam totius Ecclesiae. *22.* Psal: 24. 12. veritas de terra orta est. V. Liran: in haec verba, Hic consequenter describit modum Nativitatis Christi, quia natus est de Virgine, & hoc est quod dicitur veritas id est Christus, [Qui dicit de se ipso Joa: 14. 6. Ego sum via veritas & vita] De terra orta est id est de Virgine, qua Terra vocatur Isai: 45. 8. Aperiatu terra & germinet Salvatorem, Illa enim qua oriuntur de terra, non oriuntur ex commixtione Maris & Famina & sic Beata Virgo concepit, & peperit sine virili consortio. Et propter hoc de isto conceptu & ortu prae-dicit. Isai: 53. 2. Ascendet sicut virgultum coram eo: & sicut radix de terra sitienti. id est de Virgine non secundata semine virili. *23.* Eccle: 24. 17. Quasi Cedrus exaltata sum in Libano, quasi Palma exaltata sum in cades, & quasi Platanus exaltata sum in plateis. *24.* Naturalista affirmant, sub Platani umbra, nulla

reptile venenosum quiescere, quin moriatur. *25.* Ecclesia Neq̄
 serpentis persuasione decepta, neq̄ eius venenosis afflatibus infecta est.
 Deut: 8. 15. Qui eduxit te de terra, & Ductor fuit tuus in solitu
dine magna, atq̄, terribili, in qua erat serpens adurens, & scorpio &
Dispas. *26.* Eccles: 24. 19. Quasi plantatio Rosa in Iericho, quasi
oliva speciosa in campis, sicut cinamonum & Balsamum aromatizans
odorem dedit. *27.* S. Anzel: de excel: Virg: C. 12. Velocior non
nunquam salus est, invocato Nomine MARIAE. *28.* Eccles: 24.
 20. Quasi Myrrha electa dedit suavitatem odoris. *29.* Eccles: 24. 24.
 Flores mei, fructus honoris, & honestatis. *30.* Procopius in Gen:
 3. 16. MARIAE typus Eva fuit, utraq̄, siquidem Virginitate vigebat,
verum Eva in Virginitate existens deliquit: proinde tristitiam, &
dolores à serpente traxit, quos deinde transfudit in omnes peccatrici
ces mulieres, qua secuta sunt saeculis omnibus. Verum MARIA
gaudium & letitiam toti mortalium generi ubnuntiavit, humaniq̄,
generis maledictionem, in quam devenerat sugavit. Ideo Evam
omnes culpant, & incusant: MARIA M omnes laudant & Beatam
pronuntiant. *31.* Luc: 2. 10. Et dixit Angelus illis: nolite timere:
ecce evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia
natus est vobis hodie Salvator, Qui est Christus Dominus v. 17. Et
subito facta est cum Angelo multitudo militia caelestis laudantium
Deum, & dicentium: Gloria in Altissimis DEO, & in terra pax
hominibus bonae voluntatis. *32.* 1. Cor: 15. 22. sicut in Adam o-
mnes moriuntur: ita & in Christo omnes vivificantur, Rom: 5. 12.
Sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per
peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo o-
mnes peccaverunt. v. 17. Si enim in unius delicto mors regnavit
per unum. v. 22. ita & gratia regnet per iustitiam in vitam aeternam
per IESUM Christum Dominum nostrum. *33.* Eccles: 24. 21.
 Ego Mater pulchra dilectionis, & timoris & Sancta spei. *34.*
 Prov: 8. 36. Qui autem in me peccaverit, laedet animam suam, o-
mnes qui me oderunt diligunt mortem. v. 17. Ego diligentes me

diligō. ¶. 21. Ut ditem diligentes me, & thesauros eorum repleam.
 35. Eccles. 24. 25. In me gratia omnis via. veritatis, in me omnis spes vita & virtutis. *36.* Eccles: 24: 30. Qui operantur in me, non peccabunt, qui elucidant me, vitam aeternam habebunt.
 37. Prov: 8. 15. Per Me Reges regnant & Legum Conditores iusta decernunt, per me Principes imperant, & potentes decernunt iustitiam. *38.* Ecclesia in Litanijs. Sedes sapientia. *39.* Symbol: Natus ex MARIA Virgine. *40.* Eccles: 24. 2. Spiritus meus super mel dulcis, & hereditas mea super mel & favum. ¶. 26. Transite ad me omnes qui concupiscitis me, & a generationibus meis implemini. *41.* S. Berna: fer: de Nativit: B. V. M. MARIAM hanc veneremur, quia sic est voluntas eius, qui totum nos habere voluit per MARIAM. V. Liran: in Exod: Cap: 25. Per Arcam istam figurata fuit Virgo MARIA, in qua repositus fuit Sanctus Sanctorum IESUS Christus, qui est Rex, & Sacerdos, & cibus fidelium, *42.* V. Liran: in Num: Cap: 17. Per Virgam Aaron qua germinavit sicca, figurata fuit Virgo MARIA, de qua scribitur Isai: 11. 1. Egredietur virga de radice Jesse, & Flos de radice ejus ascendet. Per quem florem Christus intelligitur, secundum Doctores Habraicos & Latinos, Hac autem Virga sicca germinavit, absq; humore virili seminis concipiendo. Floruit autem Sanctissime conversando, sed fructum protulit DEUM nobis & Hominem, in una Persona pariendo. *43.* V. Liran: in Judic: 4. Licet in manibus Barac traditus fuerit Sisara debellandus, non tamen per eum totaliter conterendus, sed hoc fuit reservatum famina, scilicet ipsa Iachel, ut dicitur in textu: qua cum Clavo, & martello, contrivit Caput eius, Ideo per ipsam figurata fuit Virgo MARIA, de qua scribitur Gen: 3. 15. Ipsa conteret Caput tuum. quod ibidem dicitur de diabolo, eo quod contritio demonis, qua per serpentem & Sisaram significatur, fuit Beata Virgini reservata. *44.* V. Liran: in Judic: Cap: 14. MARIA ex Hebreis nata, qua diabolum confodit, eius caput conterendo, sicut predictum fuerat Gen: 3. 15.

Ipsa conteret &c. * 45. * Cant: 6. 7. *Sexaginta sunt Regina & octoginta concubina, & adolescentularum non est numerus, Una est Columba mea, perfecta mea,* Liran: in Ester Cap: 5. *Per Ester significatur Virgo Beata, qua placuit DEO, propter plenam corporis, & anima gloriam.* * 46. * V. in 3. Reg. Cap: 10. 18. *Fecit etiam Rex Salomon Thronum. Per quem significatur Virgo MARIA, in cuius gremio CHRISTUS sedit, tanquam in Throno nobilissimo, recipiens trium Regum homagia.* * 47. * Cant. 2. 1. *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.* * 48 * Idiota. *Nemo aequalis MARIAE, nemo maior nisi DEUS.* * 49. * Cant: 4. 7. *Tota pulchra es Amica mea, & macula non est in te.* Cant. 1. 8. *O pulcherrima mulierum egredere.* Cant. 2. 14. *Vox enim tua dulcis & facies tua decora.* Cant. 4. 1. *Oculi tui Columbarum, capilli capitis tui sicut greges,* Cant: 6. 12. *Sunamitis revertere, revertere ut intueamur te.* * 50. * Ecclesia. *A custodia matutina usq; ad noctem speravit MARIA in Domino.* Psal: 21. 21. *Erue a framea DEUS animam meam, & de manu canis unicam Matrem meam.* * 51. * Cant: 1. 9. *Equitatu meo in curribus Pharaonis assimilavi te amica mea.* Ecclesia in Litanijs. *Refugium peccatorum.* * 52. * Vid. hic sup: num: 41. * 53. * Psal: 86. 2. *Gloriosa dicta sunt de te civitas DEI.* ¶ 1. *Fundamenta eius in montibus sanctis.* ¶ 5. *Homo natus est in ea, & ipse fundavit eam altissimus.* * 54 * Vid, sup, hic num: 18. * 55. * Cant: 4. per totum. * 56. * Agred: P. 1. l. 1. n. 637. & infra. * 57. * Vid, sup: hic num: 25. * 58. * Cant: 6. 9. *Quae est ista quae progreditur, quasi aurora consurgens?* Psal. 86. 3. *Numquid sion dicet homo? & homo nutus est in ea?* * 59. * Psal, 44. 11. *Aspexit Regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate,* ¶. 16. *Adducuntur Regi Virgines post eam, proxima eius.* * 60. * Job, 38. 7. *Me laudent astra Matutina, & jubilarent omnes Filii DEI,* Agred: P. 1. l. 1. c. 8. n. 89. Luc: 1. 26. *Missus est Angelus Gabriel a DEO &c.* * 61. * S. Fulg. *Angelus dicit: Gratia plena: Ostendit ex integra iram exclusam prima sententia.* * 62. * S. Sabb: ex ment, 18. Ian: ode: 6. de S. Cyr: M. *De te enim sola constat publicè, quod ab aeterno mundata extiteris,*

ut qua possidebas solem iustitia * 63. * Menea Græc. *Archite ctus Dominator omnium DEUS, ut ex incorrupto utero carnem susciperet, humani generis Primatem Te creavis a Domina! nulli unquam reprehensionis obnoxiam.* * 64. * Rupert: l. 2. de Victor: *VERBI DEI. Serpens namq; insidiabatur ne fieret quod proposuerat DEUS. At DEUS pro pesti sui Victoriam in potestate habens, Mysterio à saculo abscondito, Immaculatam jam sibi MATREM elegerat.* * 65. * Sylveira. *De The sauro Virginitatis sumpta est MARIA.* * 66. * S. German. *Si quis innumera dicat elogia, nunquam transcendit scopum, tantum abest, ut attingat illum, cum MARIA omnem disertam superet linguam, et omnem mentis aciem pratergreditur.* * 67. * S. Damasc: *Cerabant secula, quodnam ortu MARIE gloriaretur.* * 68. * Svarez 3. p. t. Disp: 18. Sect: 4. *DEUS plus amat solam Beatissimam Virginem, quam reliquos omnes Sanctos.* S. Ansel: de Excell: Virg: & Concept. *Deus cens erat ut ea puritate, quâ maior sub DEO nequit intelligi, Virgo illa niteret.* * 69. * Quidam. *Non nostræ Panegyris parvitatem, sed Tuorum accusa meritorum magnitudinem. Plura Te agere, quam calamari scribere, libri, et ora loqui.* * 70. * Richard. *Hic felicitas nostra est, in manibus MARIE sortes passite sunt.* * 71. * Eccl: 9. 1. *Nescis homo utrum amore, an odio dignus sit.*

R O Z D Z I A Ł III.

Początek rzeczy stwarzania.

Niepokalane wywiodfzy poczęcie
Stwarzanie rzeczy zbliża się zaczęcie

Znowu się wracam do Boskiego prawa

W którym ten Dekret stanął, ta ustawa.

By w Ludzkim Ciele BÓG SŁOWO Przedwieczne

Wszystkich kreatur wziął krolestwo wieczne

Y MATKA IEGO w Krolewskiej powadzę

Wszystkich kreatur odebrała władzę

10

20

- Ta Boskie serce do siebie skłoniła
 MIŁOŚCIĄ Boską [iakiy go zraniła
 Po ludzku mówiąc] tak ją BOG ulubił 3.
 Ze w Trzech Osobach sobie ją zaślubił.
 Stała się Cerką Oycy Przedwiecznego 4.
 Stała się MATKĄ SŁOWA Wcielonego,
 Oblubienicą Duchowi Świętemu
 Wraz BOGU Miłą w TROJCY jedynemu.
- Potych Dekretach y Boskiey ustawie,
 Decydowanych w Jego Boskim Prawie,
 Zaczął Początek BOG swemu stworzeniu
 Iak pisze Moysesz ku wyrozumieniu. 5.
 W tym się czas zaczął w którym BOG sam znaczył 6.
 Iak? kiedy? Dzieła bydz miały przeznaczyć,
 Ktore? w ktoren czas? iezcze przed stworzeniem, 7.
 Znaczył pod liczbą, wagą, rozmierzeniem. 8.
- Na Niebie światłość, co ciemności dzieli 9.
 Zeby wygodę tym stworzenia mieli
 Iasność dniem nazwał, a ciemności nocą *infra num: 12.*
 Wszystko to stworzył słowa swego mocą 10.
 Zebym porządnie te opisał sprawy
 Tu czytelniku dowiesz się łaskawy,
 Co pierwey, ponim co, potym nastalo?
 Iedno, po drugim iaki sukces miało?
- W Początku pierwszym, Niebo, Ziemię stworzył 11.
 Z Przepięści ciemność na stronę odłożył 12.
 Duch się unosił Pański nad wodami,
 Nocy granice BOG dał iasnościami,
 Wsrodku wod czysty Firmament wystawił,
 Pod Niebem wody w swym miejscu zastawił.
 Firmamentowi Nieba Imię włożył 13.
 A wodom Morze: które wraz ułożył.

- Zatym została Ziemia osuszona
 Morskimi wody w koło otoczona
 Kazał BOG aby Ziemia owoc dała,
 Trawy, y drzewa z frukty pokazała. 14.
- Ktorych nasienia według swych rodzajów
 Bydź mają: odmian nieczyniąc zwyczajów,
 Potym uczynił Dwoyne Luminarze 15.
 Zeby dniem, nocą, bieg czyniły w parze:
 Tym oddzielały sukces czasów znaki
 Nimi się rozum miarkował wszelaki.
- Refztę usłyszem komparując człeka
 Do świata: nięch nas ta ciekawość czeka.
 W Niebie Aniołów BOG stworzył z światłości 16.
 Przednię: wlał w rozum ich, umiętności.
 Tak sliczne Duchy stali w swęcy ozdobie
 Ze zaden Człowiek nie jest w ich podobie. 17.
- Procz przyszły JEZUS, z MARYĄ w kandorze, 18.
 Przeszli Aniołów, y Niebieskie zorze.
 Archaniołowic, Trony, Panowania, 19.
 Xięstw, Mocarstw, władzę, chwałą bez przestania
 BOGA z Anioły, Heruby, pałają,
 Z Serafinami w Miłość opływają
 Na Dziewięć Chorow rachuy rozdzielonych,
 W Trzech Hierarchiach masz wszystkich zamkniętych
 Trzy chwile dano do zaślug zbawienia, 20.
 Albo według ich woli potępicnia.
- Te chwile dla nich nie były im małe
 Bo w nich natury były doskonałe.
 Naprzod pierwszy punkt był proponowany 21.
 Zeby BOG Stworcą był od nich uznany.
 JEMU, część, honor, usługi czynili,
 Gdyż na ten koniec stworzonymi byli 22.

Pokazał im BOG niebieskie nadgrody,
 A niepostulzonym utraceniá szkody,
 Niebo y Piekło, oczyma widzieli,
 Co chcieć, obierać, własną wola mieli.

Texty Pisma S. y Expozycye Doktorow w tym
 Rozdziale według liczby przy wierszach położoney te są

* 1. * Apoc: 19. 16. *Rex Regum. & Dominus Dominantium.* Matt: 28. 19. *Data est mihi omnis potestas in Calo & in terra.* Matt: 11. 27. *Omnia mihi tradita sunt à Patre meo.* S. Leo Papá. Ser: 2. de Nat: Dom: *Statim ut nos diabolica malignitas veneno suo mortificavit invidiá, prædestinata renovandis mortalibus sua pietatis remedia inter ipsa mundi primordia præsignavit.* * 2. * Cant: 4. 8. *Veni de Libano coronaberis & vid: sup: cap: 2. n. 59.* * 3. * Cant: 4. 9. *Vulnerasti cor meum soror mea sponsá, vulnerasti cor meum, in uno oculorum tuorum, in uno crine colli tui.* * 4. * S. Ansel: *de Conce: Virg: DEUS Pater unicum Filium suum &c. ita dare disponebat ut naturaliter esset unus idemq; communis DEI Patris & Virginis Filius. Et quam ipse Filius substantialiter facere sibi Matrem eligebat. Et de qua Spiritus Sanctus volebat, & operatus erat, ut conciperetur, & nasceretur ille, de quo procedebat.* S. Iudephons: lib. de Virg: B. MARIÆ. *Tota invisibiliter TRINITAS Conceptionem operabitur in Te sola Persona Filii DEI in Corpore tuo nascitura, carnem assumet de Te.* * 5. * Gen: 1. 1. *In principio creavit DEUS &c.* * 6. * Gen: 1. 6. *Et factum est vespere & mane dies unus.* * 7. * Eccl: 3. 1. *Omnia tempus habent, & suis spatiis transeunt universa sub Calo.* Cap: 8. 6. *Omni negotio tempus est, opportunitas.* * 8. * Sap: 11. 21. *Omnia in mensura, & numero, & pondere disposuisti: S. Bern: hom: 2. sup. Missus. In omnibus operibus suis, quasdam rerum congruentias, vel temporum propter ordinis pulchritudinem servare consuevit.* * 9. * Gen: 1. 4. *Divisit Lumen & tenebris &c.* * 10. * Jo: 1. 2. *Verbum erat DEUS, omnia per ipsum*

Text Pisma S. y Expazycie Doktorow.

*Facta sunt. * 11. * Vid: hic num: 5. * 12. * Gen: 1. 2. Tenebra erant super faciem abyssi. Et Spiritus Domini ferebatur super aquas. v. 3. Dixitq̄ DEUS fiat lux & facta est lux. v. 4. Diviser lumen à tenebris v. 5. Appellavitq̄ Lucem diem, & tenebras noctem. v. 6. Dixit quoq̄ DEUS, Fiat Firmamentum in medio aquarum: & dividat aquas ab aquis. * 13. * Gen: 1. 8. Vocavitq̄ DEUS Firmamentum, Calum. v. 10. vocavit DEUS aridam, Terram, Congregationesq̄ aquarum appellavit maria. * 14. * Gen: 1. 11. Germinet terra herbam virentem, & facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum juxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram. * 15. * Gen. 1. 14. Dixit DEUS fiant Luminaria, in Firmamento Cali, & dividant diem ac noctem, & sint in signa, & tempora, & dies, & annos, * 16. * Agred: Part: 1. lib. 1. cap. 7. num: 83. * 17. * Psal: 8. 6. Minuisti eum paulò ab Angelis. * 18. * 109. 4. Tecum principium in die virtutis tuæ, in splendoribus Sanctorum, ex utero ante Luciferum genui Te. S. Ansel: de excell. Virg: O Benedicta super omnes mulieres, qua Angelos viciisti puritate, & Sanctos superas Sanctitate. * 19. * S. Greg: hom: 34. Novem Angelorum ordines dicimus, quia videlicet teste sacro eloquio scimus. * 20. * Agred: P. 1. l. 1. cap. 7. n. 89. Scra Theolog. * 21. * Agred: ibid. * 22. * Psal: 102. 4. Qui facit Angelos tuos spiritus, & Ministros Tuos. * 23. * Agred: cit: ibid.*

R O Z D Z I A Ł I V .

Lucypera z Adherentami upadek. Przyczyny tego upadku.

PIERWSZA WOTNA NA NIEBIE.

Postuchay proszę Awantur straszliwych,
Ktore spotkały Duchow nieszczęśliwych.
Przykazań Boskich gdy pełnić niechcieli,
Sliczność, Zbawienie, utracić musieli.

Stracili Niebo z nim wieczne zbawienie,

Poszli na wieczney zguby potępienie,

Rozdział Czwarty

Miarkuy się z tego nieszczęścia przypadku.

Byś zniemi nie był po śmierci w ostatku.

Gdy pierwszy rozkaz doszedł był Aniołów

W niektórych sprawił nie mało mozołów

Chociaż się wszyscy nie iako poddali,

BOGA za STWORCĘ swiego uznali.

Lecz iak odmiennie y z iako różnością?

Jedni z affektem a drudzy z gnusnością.

Święci z affektem, MIŁOSCIA, ochotą,

Przekłęci z gwałtem, przeciwną niecnotą.

Z nie wdzięczną miną, y leniuchow wzorcem,

Niby z zuchwałstwem, wraz wewnętrznym oporem.

Rey wiodł Lucyfer Duchow nieszczęśliwych,

Iego przyczyny, upadkow straszliwych.

Są te: widział się większymi darami

Bydź ozdobionym, Boskimi łaskami,

Nad wszystkich Duchow inszych, to sam sobie

Nie BOGU przyznał, co miał w swej ozdobie.

Wszystkie piękności swej Miniatury

Nie z BOGA, lecz z swej twierdził bydź natury.

Przednie śliczności, kamieni kleynoty,

Nosił na sobie Niebieskie pieśzcoty,

Przewyższał wszystkich Duchow Luminarze,

Zaden z nim w iedney nie mógł stanąć parze.

Poznał swą piękność, zaczął kochać siebie

Nie BOGA; stał się niegodnym bydź w Niebie.

Przyznawał sobie cześć adorowania,

Od kreaturow, nie BOGU dawania,

Przez to w wdzięczności ostrył był do BOGA

Zguby mu dalszey z tą otwarta droga,

Tak nie porządnym do siebie affektem,

W Pychę się podniósł, z zewnętrznym despektem.

Prorok wyliczył mu w Boskiey osobie,
Co miał piękności przednich w swey ozdobie.
Podobieństw znakiem, pełnego mądrości,
Dając mu tytuł: w raz doskonałości.

W roskoszach Raju Boskiegoś opływał,
Z kleynotow przednich skarbiec cię okrywał.
Sardus. Topazyn, Onyx, z Chryzolitem,
Jaspis, Beryllus, Szafir, z złotem litem,
Karbunkuł, Szmaragd, wdzięku perspektywy,
Razem iak stworzon, wzięteś w donatywy.
Ty Herubinie szeroki w ozdobie
Na gorze Świętey zostawałeś sobie.

W posrod ogniſtych kleynotow chodzący,
W doskonałościach inſzych przechodzący,
Póty twa droga była doskonała
Pókòc nieprawość zakały niedała.

Wdałeś się w sprofne zamysłów intrigi,
Brałeś z inſzemi Duchy na to ligi,
Deklarowałeś bydz ich głową, Panem,
Zostałeś brzydkim, stralzydłem szatanem.

Pełeneś stanął wewnątrz nieprawości,
Wpadſzy w ſzkaradne grzechu obmierzłości,
Lecz skoroś zgrzeszył, zrucilem cię z gory,
Boskiey; na zgubne piekielne tortury.

Wynioſteś w gorę serce twe w piękności,
Zgubiłeś Mądrość, kleynot twej ſliczności.

Zaćmiłeś iadne w tobie poświęcenie,
Wewnątrz maſz ogień, w twoje potępienie.

Ktoren cię szarpać, gryść, będzie y palić

Nie będzieſz go mógł na wieki oddalić,

W Piekielną przepaść zostaniesz wtrącony

W leziorze ogniow, na wieki dręczony,

Lecz się już wracam do sensu moiego,

Opisujący dalsze: zbrodnie jego.

Przypuścił w łobie zazdrość nienawiści

Którą pokażę niżej oczywiści.

Jak pałał gniewem zgubić kreatury

Zpięknosci, w Larwę wpadł brzydkiey postury.

Pyszne o sobie mając rozumienie

Gwałt czuł przyznawać Bogu swe stworzenie.

Z tym wszystkim rozum sam mu perswadował,

Aby wyznaniem Stworce adorował.

Choć bez miłości affektu to czynił,

Ieszcze na karę piekła nie zawinił.

Ten naturalny przymiot niewdzięczności

Świadczonych nie chcąc znać dobroczynności.

Im większe łaski masz od BOGA dary?

Tym większe ściągasz grzechem na się kary.

Jezliś niewdzięczen coć BOG świadczy, dacie,

Większy kryminal z niewdzięczności staie.

Ztąd większy w Raiu grzech był popelniony,

Ze wszystkim dobrem, czełk był napelniony.

Zadną się bardziej BOG nie brzydzi rzeczą,

Łak niewdzięcznikiem o którym ma pieczę.

Nieprzyjaciół łaski do zbawienia,

Niewdzięczność: ciągnie ludzi w potępienia.

Przewrotne serca niewdzięczność szlakują

Ze nie wdzięcznymi w zgubie swey sinakują.

Lecz do Przykazań gdy się Boskich wracam,

Aniołom danych: moy dyskurs obracam.

Punkt drugi Duchom stał się obwieńczony

Ze będzie człowick od Boga stworzony,

Duszę, y Ciało, ma w sobie zawierać,

Wiele łask Boskich y darow odbierać.

Nad to z naturą ludzką BOG złączony

Będzie, w Ofobie człeka ziednoczony,

Temu Anieli zeby pokłon dali,

BOGIEM y Krolem swoim go wyznali.

Święci Anieli z Miłością przyjmują

SŁOWO wcielone przyzłże adorują,

Pod Jego Boską władzą się poddają,

Z pokorą w służbę Jego się oddają

Ale Lucyfer z pierwszey przeciwności

Z gniewu, y pychy, lenistwa, zazdrości,

Począł Aniołom drugim perswadować,

By tego Prawa nigdy nieprzyjmować.

Obiecując im swe Państwo fundować,

Co ma od niego tylko dependować.

Z naturą ludzką, łączyć się przyznawał,

Sobie mieć prawo: by swe rządy dawał.

Aniołom, Ludziom w Krolewskiej godności,

Będąc nad wszystkich Aniołow wpięknosci,

Trzecia część pułkow Anielskich przysłała

Do Lucyfera: iego se obrała

Głową, y Wodzem: Rokofz stał się w Niebie,

Na wieczne czasy zatracili siebie.

Takie w Aniele sprawiła ciemności,

Pycha przeklęta na zgubę wieczności.

Obmierza BOGU w kazdym pychy chluba

Początkiem niecnot. potępieniom zguba.

Infze nie cnoty złe uczynki rodzą

Zpychy choc dobre: grzechami wychodzą

Gdy co raz bliżey w zgubę przystępuie

Lucyfer: drugich Duchow fomentuie.

BOG z swey Dobroci w Karę nieskwapliwy

Chociaż istotnie razem sprawiedliwy

19

20

21

22

23.

24.

25.

26.

Dał tyle czasu ile było trzeba

Aniołom: zyskać piekło. albo Nieba.

W wolności ich te terminy położył,

Niz im Punkt trzeci Praw swoich przełożył

Trzeci punkt we chwili ten Aniołom dali

27

By Boski honor nie tylko oddali

SŁOWU, które się ma stanąć Człowiekiem,

Ich Głowa, krolem, niekączonym wickiem.

Ale y MATKĘ Jego szanowali.

PANIĄ, Krolową, swoją wyznawali.

Ta choć jest tylko stworzeniem istotnym,

Służyć IEY trzeba affektem ochotnym.

Bo tak się prawem naturalnym godzi,

Tę czcic, szanować, która Krola rodzi.

Do tego którą sam BOG dystyngwuje,

28.

Niech JEY stworzenie wszelkie usługuje.

W Niey tylko samey są Natury cuda

29.

Jedna z wszystkiego jest obrona ludu,

PANNĄ a w ciąży nie znająca Męża,

Ten akt stworzany rozum przewycieza.

Ten co Go Niebo, ziemia nŕe ogarnie,

Dziwięc Micsięcy mieszkać będzie w PANNJĘ.

JEY Luminarze Niebieskie w ozdoby,

Dane: Tey rowney nie będzie podoby.

Szłuby z Naturą Boską, same słowa,

30.

Wraz PANNĄ MATKĄ, cu lna Białogłowa.

Wtyln ze momencie znak na Niebie wielki

Pokazan: ktoren Duch obaczył wszelki.

Niewiaŕtę widzą wŕonce obleczoną,

31.

Głowe dwunastu Gwiązd ma uwienczoną.

Xiężyc swe pyŕzno iasniejące rogi

Skłonił, pod ŕwiete JEY Pánienskie nogi

Do tych czas wdrodze swey byli Anieli
 Gdy ten znak cudny na Niebie widzieli
 Rozkaz nastąpił od Tronu Boskiego
 Nie czekajęcy iuz punktu dalszego.

Aby co chcieli sobie wybierali,

Gdzie chcą wołą swę determinowali.

Ktorzy by Boskie pełnić chcieli prawa

Niech publikata jawna od nich stawa.

Święci Anieli z ochotną radością.

Poddali prawu z ognistą MIŁOŚCIĄ,

STWORCĘ struktury takiej wychwalali

Tu utwierdzenie włascę otrzymali.

Ale Lucyfer z swoją brzydką zgraią

Bluznią na BOGA, y Niewiastę kłią

Ze ich przewyższa w darach y piękności

Pali się gniewem, pozarem zazdrości

Za krzywdę sobie wielką poczytali,

Ze te ozdoby na ktore patrzali

Dano Matronic, a nie ich naturze.

Grozić poczeli Boskiey kreaturze.

Jakoby Bogu niewolno szafować

Swemi skarbami, one konferowac

Komu by sam chciał: według swoiey woli,

Do takiej zazdrosc pięła się swywoli.

BOGU gdy począł lżyć szatan, MARYI,

Wlot w potępienia został infamii

Z Anioła w diabła w moment się odmienił,

Z pieścidla, w smoka zaraz się zamienił.

Ozdoby stracii Niebieskie pieścidla,

W sprofnego monstrum przybrał się straszydła,

Za brzytkie grzechy nastąpiła kara,

Postać przemierzła, piekielna maskara.

Wcały głos zawył bluznierskimi słowy

Rozumem: bowiem Anioł nie ma mowy

Artykularney, iak myżując wciele-

Złorzeczył BOGU y MARYJ wiele

38

Przesładować Ją y złości wyrzucić,

38

Wraz sprawy Boskie na niwecz obrocić

Deklarował się być podobnym Bogu

39

Lecz nie oparł się, aż w piekielnym progui.

Tu BOGA proszą święci Aniołowie

By walczyć mogli przeciw smoka głowie,

Bronić Boskiego, MARYI Honoru,

Smoka wypędzić z Niebieskiego Dworu.

Taka bezbożność szataniska bez miary,

41

BOGA do słuszney pobudziła kary,

Dekret wydany gdy Tę Białogłową

Niechcesz szanować, Tać twą zetrze głowę.

Więc z Aniołami z pozwolenia BOGA.

42

Zaczęta wojna: y utarczka froga.

Tu Święty Michał Hetman z Aniołami,

Stanął, a tam smok z swoiemi diabłami.

Wczszęła się Bitwa rozumu orężem

43

Jak płytkim mieczem z najsłiczniejszyym mężem.

Większych nadgrodom, łask Boskich dostali,

Ci, ktorzy mężnicy w bitwie nacierali.

A gdy BOG stanął przy Anielskim szyku

Strąceni czarci do piekła bez liku.

Spadł iako piorun iskrząc szlad za sobą

44

Przestraszył Piekło same swą osobą.

45

Ktore się w sobie wewnętrznie zmieszają.

Gdy to straszędło w Centr swoy przyjmowało.

Pyta go Prorok sposobu upadku.

49

Ze się zatracił z własnego niestatku.

Ztego w niebiolach tryumf ogłaszaią

47.

Ziemię fatalne rostyryki czekaią.

Bo ziemi Morzu, ogłoszona biada,

Ze czart zazarty z swym gniewem nán spada,

Masz tedy wiecznych mąk czarta przyczyny

Woyny znim w Niebie: ziego grzechow winy

48.

Z złości zacietey, głupiego uporu,

Jest strącon w piekło: z Niebieskiego Dworu.

Zwaz nie porządne do siebie affekta?

Po tym wdzieczności, Praw Boskich despekta.

Pycha, z zazdrością, w głupstwo go wprawiła

46.

W Jeziorze piekła ogniu utopiła.

Kto chce dostać - zbawiennego fzcześcia

Kay się z Aniołów wiecznego nieszczęścia.

Szczęśliwy kogo cudze awantury

50.

Ostrożnym czynią; pilnuie się który,

Wszystkie Anielskich zwyciestw otrzymania

51.

Były z Baranka w czasie krwi wylania.

SŁOWO Przedwieczne Boską fwiadectw mocą,

Było Aniołom naywiększą pomocą.

Agdy sam zginął hultay nieszczęśliwy

52.

Będąc na szczęście człeka zazdrosciwy,

53.

Wszystkę moc, siłę, na niego obrucił,

Zeby go z łaski u BOGA wyrzucił.

Te są przyczyny człowieka upadku,

Jako usłyszysz tu zaraz w dostarku

Jak po Niebieskiej zakonczoney Woynie

Nie mogli się w Raiu człek zostać spokojnie.

Texty Pisma S. y Expozycye Doktorow w tym
Rozdziale według liczby przy wierszach położoney te są

1. Agred: P. 1. L. 1. Cap. 7. n. 87 & vid. sup. Cap. 1. n. 49
 2. Agred. ibid n. 16 *3.* Ezech? 13. *Omnis Lapis pretiosus operimen-
 tum tuum.* *4.* Agred: P. 1. Li: 1. n. 86 *5.* JIsai. 14. 13. *In Calum
 conscendam super astra DEI exaltabo solium meum: sedebo in monte
 testamenti, in lateribus aquilonis, ascendam super altitudinem nabium,
 similis ero Altissimo.* *6.* Agred: cit. *7.* Ezech: 28. 13. *Tu signacu-
 lum similitudinis; plenus sapientia, & perfectus decore, in Paradiso DEI
 fuisti: Omnis lapis pretiosus operimentum tuum. sardus, Thopasius, Fla-
 spis, Chrysolitus, & Onyx, & Berillus, saphirus & Carbunculus, smara-
 gdus, aurum opus decoris tui, & foramina tua, in die qua conditus es,
 preparata sunt. Tu Cherub extentus. & protegens, & posuisti te in monte
 Sancto DEI, in medio lapidum ignitorum ambulasti.* *8.* Ezech:
 28. 15. *Perfectus in vitiis tuis, a die conditionis tuae; donec inventa est
 iniquitas in te in similitudine negotiationis tuae, repleta sunt interiora
 tua iniquitate, & peccasti & eieci te de monte DEI & perdidisti, o Che-
 rub protegens, de medio lapidum ignitorum Elevatum est cor tuum in
 decore tuo, perdidisti sapientiam tuam, in decore tuo, in terram proieci
 te. Polluisti sanctificationem tuam, producam ergo ignem in medio tui,
 qui comedet te.* *9.* Ezech: 20. 14. & 15. *Et dabo te in cinerem su-
 per terram in conspectu omnium. 19. nihil factus es & non eris in perpe-
 tuum.* *10.* Isai: 14. 15. *In infernum detraheris, in profundum lacu,
 & in infernum detraheris, in profundum lacu,*
 11. Isai. 14. 5. *Contrivit Dominus baculum impiorum, virgam domi-
 nationum cedentem populos in indignatione plaga in sanabili, subicien-
 tem in furore, gentes persequentem crudeliter.* *12.* Agred: P. 1. Li: n. 87.
 12. Psal. 96. 8. *Adorate Eum omnes Angeli Eius, adorate Eum omnes
 virtutes Eius* *14.* Agred: cit: *15.* S. Augu: Lib: de Pœnit:
 dist: S. C. *Consideret & Ingratus. Ingratus enim existit, qui plenus vir-
 tutibus, DEUM non omnino timuit, in hoc enim quisq; peccator fit
 culpabilior, quò est DEO acceptior. Ideo enim Adam plus peccavit, quia
 omni bono abundavit. S. JoChryso: sup Matt: Quanto maiora Benefi-
 cia sūt hominibus constituta, tantò graviora peccantibus iudicia.*
 16. S. Bern: Ser: 1. de septem misericordis. *Ingratitudo, est hostis*

*gratia, inimica salutis. quoniam nihil ita displicet DEO, quemadmodum ingratitude. * 17 * S. Bern: Ser: 52. Perversi cordis est, occasiones ingratitude investigare. Nemo id facit, nisi qui etiam gratis est ingratus. * 18 * Agred. P. 1. L. 1. n. 88. * 19 * Hebr. 1. 6. Et Cum iterum introduxit Primo genitum in Orbem terra dixit; et adorabunt Eum omnes Angeli DEI. Ad Filium autem: Thronus tuus DEUS in saculum saculi, Virga directionis, virga Regni Tui 1. Timot. 6. 16. solus potens Rex Re:um, & Dominus Dominantium. * 20 * Agred. P. 1. L. 1. n. 86. * 21 * Agred. P. 1. L. 1. n. 86. & 89. & 90. * 22 * Apoc: 12. 4: Agnus vincet illos Quoniam Dominus Dominantium est. * 23 * Eccles. 10 7. Odibilis est coram DEO, & hominibus superbia. Tob. 4. 14. In ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. S. Aug: in Psal 10. Magnum hoc delictum est, & caput, & causa omnium delictorum. * 24 * S. Aug: de natu: & gratia Cetera vitia in malefactis valent, sola superbia etiam in recte factis, est cavenda. * 25 * Psal. 102. 3. Misericors, & Misericors Dominus, Longanimis & multum Misericors. * 26 * Psal. 35. 7. Iustitia tua sicut montes DEI, Iudicia tua abyssus multa * 27 * Agted: cit. n. 90. & 1. Tim. 6. 16. vid. hic sup. n. 19. * 28 * S. Damasc: de Fid. Orthod: ad B. V. M. Vere etenim reru conditaru Domina facta est cum Creatoris MATER extitit * 29 * S. Aug: ser: 13. O Miracula! o prodigia! fratres mei. Virgo sine viro gravidatur, virum nesciam, sermo DEI maritat. simul facta est MATER & VIRGO, MATER facta incorrupta: Virgo habens Filium nesciens virum, semper clausa, sed non infacunda Ecclesia Quem Cali capere non poterant, Tuo gremio contulisti. * 30 * Claud. de miracul. Angelus alloquitur MARIAM, quo prascia Virgo Concipiat salva virginitate DEUM. * 31 * Apoc: 12. 1. Magnum signum apparuit in Calo, Mulier amicta sole, & luna sub pedibus Ejus, in capite corona stellarum duodecim. * 32 * Agred. P. 1. L. 1. C. 8. n. 95. & 86. 89. * 33 * S. Aug: in Psal. 58. Superbia comes est in vidia, fieri non potest ut superbus non invideat vid. Cap. 1. n. 3. * 34 * Agred: ut: num. 107. 35. Exod: 33. 19. Miserebor cui voluero, & clemens ero in*

inquem mihi placuerit. Matt 25. 15. An non licet mihi
quod volo facere? an oculus tuus nequam, quia Ego bonus sum?
* 36. * Agred. P. 1. L. 1. n. 102. & 108. & Theolog: Sacra.
* 37. * Agred. cit: * 28. * Agred: cit: num: 91 * 39. * Jfai: 14.
4. 14. Similis ero Altissimo * 40. * Agred. cit: n. 106. * 41. *
Jac. 7 46. DEUS superbis resistit humilibus autem dat gratiam.
Agred. n. 92. Gen: 3. 15. * 42. * Apoc. 12. 7. Et factum est pre-
lium magnum in Calo, Michael & Angeli Eius praliabantur
cum Dracone, & draco pugnabat & Angeli eius, & non valuerunt.
* 43. * Agred. P. 1. L. 1. n. 106. Apoc. 12. 8. Neq. locus inven-
tus est eorum amplius in Calo. * 44. * Luc. 10. 18. Videbam sa-
athanam sicut fulgur de Calo cadentem * 45. * Jfai: 14. 9. Infer-
nus subter turbatus est in occursum adventus tui. * 49. * Jfai: 14.
12. Quomodo cecidisti Lucifer qui mane oriebaris? corruisti in ter-
ram. * 47. * Apoc. 12. 12. Propterea latamini in Calis, & qui
habitatis in eis Va terra & Mari, quia descendit diabolus ad
vos, habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet.
* 48. * S. Bern: Epist. 252. Ob hoc inflexibilis, & obstinata
mentis malum, punitur aternaliter, licet temporaliter perpetra-
tum, quia quod breve fuit tempore, vel opere, longum esse con-
stat in pertinaci voluntate, ita ut si nunquam moreretur, nun-
quam velle peccare desineret. Imo semper vivere vellet, ut sem-
per peccare posset. * 49. * vid. hic. sup. n. 8. in Ezech: Eleva-
tum est cor tuum &c: * 50. * Diogen. Ex aliorum malis ipse
meis consulam rebus. Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit.
Proverbium. Felix quem faciunt aliena pericula cautum. * 51. *
Apoc: 12. 11. Et ipsi vicerunt eum, propter sanguinem agni, &
propter verbum testimoni sui * 52. * Sap. 25 24. Invidia autem
diaboli, mors introivit in Orbem terrarum. * 53. * Job. 7. 1.
Militia est Vita hominis super terram.

R O Z D Z I A Ł V.

Stworzenie Człowieka w Raiu.

JUż Po Zwycięstwie tryumfalnym Nieba
 Wwoynę przenosić na Ziemski Kray trzeba,
 Która z ataku czarta będzie walna,
 Słabemu człeku upadkiem fatalna,

Ze na swych siłach czart w Niebie szwankował,
 W ziemskim padole chce by powetował.

Wszystkę moc swoję na człowieka strateę
 Jak Lew obrocił, w hanby swey zaplateę

Coz hultay w skora z krolem w kazdym razie.

Chyba ze się msci na Jego obrazie.

Na Obraz Boski kazdy człek stworzoly.

Roznemi sidły czarta otoczony.

Rozumem pojąc trudno co czart knował?

Czego przekłety smok ten pretendował.

Miarkując tylko domysłem dochtodzę,

Z Pisma świętego rzetelnie dowodzę.

Wprzod nieporządnym do siebie affektem

Pałał, nizeli ku STWORCY z respektem.

Powinny, z prawa swey własney natury

Słusznosc wyciąga, z kazdey kreatury.

Sam siebie bardziey zamknął własną chlubeę

Piękności: tym se preparował zgnbę

Dalszą: z gnuśnością uznał STWORCĘ swego

I to był wielki kryminał na niego.

Między Anioły rzucił swe konfzachty

Z ktoremi buntow zawierał kontrakty

Przeciwno BOGU y JEGO ustawom,

Niechając się poddać JEGO Boskim prawom.

1.

2.

3.

4.

Rozdział Piąty.

Jakom porządkiem już wyraził wyzey,

Tak gradusami postępował blizey.

Do swoiey zguby która go strąciła.

Gdy pełność pychy wcale go zamila.

Wcale ofzalał chępliwości formem, — 12

Zarazem będąc, już błdził rozumem

Na urząd: chcący by Nieba w podziały

Pofzły y iemu spólnie się dostały.

Nie dosyc na tym, w szalenstwie ~~wnosił~~

Gdy się podobnym bydz BOGU ogłosił.

Wyraża Prorok iak se uzurpował.

Wdziedziństwo Boskie iak się intruzował?

Bez wstydnie sobie nad naturę wierzył,

Niebios granicę, w głupstwie myślą mierzył:

Częsc Astrow, Nieba, Akwilonu sciany,

Sobie naznaczył, zbrodzień wyuzdany.

Na Testamentu gorze swe mieszkanie,

Wraz nad obłoki sziągał panowanie,

W Fundament Tronu składał luminarze.

By podobienstwem był z swym STWORCĄ w parze,

Trzebaż szalenstwa y głupstwa większego?

Składam pod zdrowy rozsądek kazdego.

Za te excessa utracił zbawienie

Z Adherentami poszedł w potępienie,

W więzach mąk Piekła zostają wieczności,

Na Sąd straszliwy chowani w ciemności,

Ze szczęśliwości ozdoby nie chowali,

Nieszczęśliwości wieczny się dostali.

Na koncu Dzieł swych to jest Dnia szostego.

Według Obrazu Podobienstwa swego.

Stworzył BOG w ten dzień pierwszego człowieka

Ktorego szatan chciwie zgubić czeka.

Ez

Jaka zas znacność człowieka stworzenia?
 W człeku zawarta rzecz do podziwienia,
 Dla człeka sam BOG, y co stworzył rzeczy
 Tak se ulubił Bog narod człowieczy.

9.

Co się we wszystkiej Machinie znajduje.
 W wszystko BOG w iednym człeku inkluduje.
 Jle BOG rzeczy od początku stworzył,
 Cnoty własności ich w człoku złożył,
 Nieba, y Ziemię wod obszernych Morze.
 Astra jasności, późne, ranne zorze.
 Jakby ze wszystkich rzeczy człek złożony,
 Tak wiego dzieło BOG jest uwielbiony.

Zechęć to wszystko porządnie pokazać,
 Wszczęm moc Boską trza z Człeka powazać.
 W sensie moralnym, w głosie pism Lirana
 Kochać ma każdy BOGA STWORCĘ PANA.
 Pismo na tekst w tej sprawie rozbieram
 Wraz tajemnice zakryte otwieram.

Gen: 1. 1. In principio creavit, DEUS Caelum & terram.

Niebem jest Dusza od BOGA stworzona. 10.

Azeby z ciałem wraz była złączona 11.

W Niey BOG Kochanie iak w Niebie założył
 Gdy jest bez grzechu, na to ją BOG stworzył 12.

Niebem jest Dusza, a iey rozum słońcem 13.

Wiara Xiężycem, przed cnotami goncem

Znią wstrzemięliwość nieciotom zagraża,

Cnoty, iak gwiazdy. MIŁOSC wyprowadza

Przez Ziemię Ludzkie rozumie się Ciało 14.

Bo swoy początek pierwszy z Ziemi miało.

Gen: 1. 2. Terra autem erat inanis & vacua

To samo z siebie nie ma nic dobrego
Cnot obyczajów nie znajdziez u niego.

Do marnych rzeczy kiedy Duszą żyje
Skłonne do niecnot: grzeszy, spi, ie, piie.

ψ. 3. *Et tenebra erant super faciem abyssi.*

Głębią przepaści trza brać Duszę ściśli.
Bo iey głębokich nikt nie zgadnie myśli.

Wskarbniicy serca chowa ich zakryte.

Nad nią ciemności ze są zaamienite.

Przyczyna tego: ze w swoim stworzeniu,

Światła nauki nie ma w rozumieniu.

Spiritus Domini ferebatur super aquas

Umiejętności pragnie z swej natury

Z tey nad wodami nosić konjektury,

Jako Duch Panski od BOGA stworzony,

Wody nauką znaczą się z'iey strony.

ψ. 3. *Dixit DEUS. fiat Lux &c:*

Przez światło pierwsze od BOGA stworzone,

Światło natury w rozum wystawione.

Rozumiey: ze BOG impressyą wznieca.

Poznania siebie rozum nasz oswieca.

Światłem się zowie rozumu znajomość,

Ciemnością Jego wszelka niewiadomość.

ψ. 9 *Fiat Firmamentū in medio aquarū, & dividat aquas ab aquis*

W Czleku poznanie początkow gdy całe

Tam y nauki będą doskonałe

Wody, Firmament, przez posrodek dzieli

Z pierwszych początkow by wiadomość mieli

O tych tu rzeczach, nadzieią y wiarą

MIŁOŚĆ się łączy z tą tak piękną parą.

Ktore zas w Niebie nauki zостаia

Te z̄obowiązania BOGA, znac się daią.
 Wszystko to w człeku jest wniem się znayduie.
 Cokolwiek STWORCA, w machinach buduie.

ψ. 9. *Congregentur aquae quae sub Caelo sunt in locum unum.*

Wody pod Niebem BOG w iedno zgromadza.

9

Suchości ziemi tym dziełem dogadza.

Jakby w rozumie nauki lokuie

Nagością Ciało tu się prezentuie

Nie mając z siebie nauk wiadomości

Kiedy bez Duszy jest w swej osobności

Z Niebem swą Duszą gdy złączone staie.

Dobrych uczynkow frukta swe wydaie.

Z zmysłow uczciwych, świętobliwej pracy,

Cnoty się rodzą, wierz mi nie inacy.

Wydaie owoc iak wyborne drzewa,

Jnaczey ciernie, przeklęstw chwast, czcza plewa.

ψ. 14. *Fiant Luminaria in Firmamento Caeli &c.*

Przez Luminarze tłumaczą się cnoty,

20.

Jak; słońce, Xiężyc, czynią swe obroty.

Słońcem rostopność tu się figuruie,

Ta polityczne cnoty produkuje.

Xiężyc wyraznie sprawiedliwość znaczy,

Kazdemu płacić swe zaślugi raczy.

Resztę ile gwiazd chcesz widziec na niebie

Tyle cnot człowiek moze wydac z siebie

Tak dzien od nocy spolnie oddzielaią.

W człeku te wszystkie swe mieszkania mają.

ψ. 20. *Producant aqua reptile anima viventis, & volatile super terram &c.*

Wody nauką iuz są rozumiane

21.

Z nich Ryby, Ptastwo spolnie jest wydane.

Nauki iedne są spekuluiące,

Rozumem drugie skutek sprawujące
Pierwsze przez ptaki, a drugie przez Ryby,
Przystoi człeku wszystko bez pochyby.

¶ 24. *Producat terra animam viventem, in genere suo. iamenta* 220

Coby w człowieku znaczyły zwierzęta
Rzemieśla: ktore iak w pracy bydłeta
Z mieysca, na mieysce przeysc mają ochoty
Dla pozyskania płacy, za roboty:
Dla tego trudy ich ponosi Ciało,
Właśnie iak by się ziemne bydle stało.

¶ 26. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*

Cbraz, Człowieka należy do wiary 230
Zeby wierzący BOGU: wtym był trwały.
Podobienstwo, Twarz w znak MIŁOŚCI stanie,
By się człek BOGU, przemienił w kochanie.
Słyszałeś dotąd iak stworzenia sprawy.
Wszystkie pomiescił w człeku BOG łaskawy.
Jakby ze wszystkich rzeczy człek złożony,
Tak w iego Dziele BOG iest uwielbiony.

Dla tego Grzegorz w Ewangelii wierze 240
Człeka za wszystkie wraz stworzenia bierze.

Bytnosc, z kamienmi, zyc zkwiaty, z Drzewami;
Czucie z zwierzęty, rozum z Aniołami,

Filozofowie zdawien to zwazali,
Swiat mały człowiek, definiowali:
Tak drogi kleynot BOG dla siebie stworzył,
W Raiu roskoszy potym go położył. 250

Ktoren dla niego wspaniały zbudował,
Zeby nad wszystkim zwierzęciem panował.
Co na powietrzu, w Morzu, w wodach żyło. 260

Prawo pod nogi Adama złożyło.
Ze wszystkich Fruktow Rayskich iesc przykazał, 270

O procz z iednego Drzewa im zakazał,
Jesc: co frukt miało złego y dobrego,
Umiejętności: nie zazywac tego.

Ktorego zaś dnia złamięś me wyroki,
Utracisz zycie w smiertelne panroki,

Texty Pisma S. y Expozycye Doktorow w tym
Rozdziale według liczby przy wierszach położoney teſą

- *1.* 1. Petr. 5. 8. *Adversarius vester diabolus tanquam Leo rugiens, circuit quarens quem devoret, cui resistite fortes in fide*
 2. Jác. Bill: *Ut si quis Regem nequeat, cum ladere Regis. Arreptam statuum, dente manuq; petat.*
 3. Gen. 1. 27. *Creavit DEUS hominem ad imaginem & similitudinem suam.* *4.* *Dictum est Capite 4. fuse.* *5.* *Vid. sup. Cap. 4. n. 5. Jfai: 14. 13* *6.* S. Thadæi v.6. *Angelos vero qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum Domicilium, in iudicium magni diei, vinculis aternis sub caligine reservavit,* *7.* Gen. 1. 17. *Creavit DEUS hominem ad Imaginem & similitudinem suam.* *8.* Agred: P. 1. L. 1. Cap: 11. num: 137. *8* Pro: 8. 31: *Deliciae meae esse cum Filijs hominum,* *10* V. Liran in Gen: 1. 1. in Moral: *Creavit DEUS Calum id est Spiritum humanum, qui Calum dicitur, eo quod à DEO Calitus donatur.* *11.* Philosoph. *Anima creatur in ordine ad informandum corpus.* *12.* Jo: 14. 23. *Ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* *13.* S. Bern: sup. Cant. *Est Calum Sancta anima, habens solem intellectum, Lunam Fidem & astra virtutes, vel certe sol iustitia zelus aut fervens charitas, & luna continentia.* *14.* V. Liran: citt: *Terram. idest carnem humanam qua dicitur terra. Caro vero hominis lapsi, non habet ex se aliquod bonum. ut Rom. 7. 18. sciticet à bono moris.* *15.* Liran: citt. *Nomine abyssi potest anima humana significari, propter*

sui profunditatem. Unde Jerem: 17. 9. *Parvum est cor hominis, & Inscrutabile, Anima in sui creatione caret scientiarum luce, ut patet.* 3. de Anima propter quod bene dicitur de ipsa, *Et tenebra erant super faciem abyssi.* * 16. * V. Liran. citat. *Quoniam anima scire naturaliter desiderat, ideo subditur. Spiritus Domini. Idest spiritus hominis, qui convenienter dici potest Domini spiritus eò quod à Domino creatus. Ferebatur super aquas. Idest naturaliter desiderans scientias, quæ nomine aquarum designantur.* * 17. * *Fiat lux. scilicet rationis naturalis, quæ est quadam impressio Divini luminis in nobis. ut in Psal: 4. 7. Signatum est super nos lumen vultus tui Domine. Et subditur. Appellavitq; lucem diem. & tenebras noctem. Cognitio enim lux est, & ignorantia tenebra* * 18. * *Idem. Fiat Firmamentum Idest cognitio primorum principiorum indebilis & firma. In medio aquarum. Idest scientiarum, quarum aliqua sunt sub ipso Firmamento, quia deductæ sunt ex primis principis: & aliqua supra firmamentum quia sunt à DEO per revelationem data.* * 19. * *Idem. Congregentur aquæ &c. Nam omnes scientiæ sunt intra intellectum, & sic apparet terra arida, Idest caro scientiis vacua, quia tamen per Calum, Idest spiritum, gubernata proficit in exercitio bonorum operum. Ideo subditur. Germinet terra herbam virentem. per sensuum honestatem. Lignum pomiferum &c. Applicando membra corporis ad bonum exercitium. Gen: 3. 18. spinas & tribulos germinabit.* * 20. * *Fiant luminaria &c. Per quæ virtutes Politica possunt designari, scilicet per solem, quod est luminare majus. Prudentia, quæ dirigit alias virtutes, per Lunam verò Iustitia, de qua dicitur 53 Ethic: quod neq; Hesperus, neq; Lucifer est ita admirabilis: per stellas vero cetera virtutes intelligantur.* * 21. * *Idem. Producant aquæ: Sicut dictum est. per aquas intelliguntur scientiæ, quarum aliqua sunt speculativa, quæ significantur per aves, & aliqua Practicæ, quæ significantur per pisces.* * 22. * *Idem: Producat terra &c. Per Bestias & iumenta intelligi possunt artes mechanica, quæ sunt quadam hominis iumenta in corporali vita, acquirantur etiam per motum Corporis, propter quod dicuntur produci de terra.* * 23. *

Idem. Faciamus hominem &c. Per Imaginem Fides congrue designatur, per similitudinem verò, charitas, qua transformat amantem in amatum. * 24. * S. Greg: hom: 29. in Marc: Omnis creatura nomine signatur homo, omnis autem Creatura aliquid habet homo. Habet namq̃ commune esse cum lapidibus, vivere cum arboribus, sentire cum animalibus, intelligere cum Angelis. Si ergo commune habet aliquid cum omni creatura homo, juxta aliquid omnis creatura est homo. * 25. *
G. 2. 7. Formavit igitur DEUS hominem de limo terræ &c. v. 3. Plantaverat autem Dominus DEUS Paradysum voluptatis, à principio: in quo posuit hominem quem formaverat. * 26. * Gen: 26. Præsit piscibus maris, & volatilibus Cæli, & bestiis universa terra, omniq̃ reptili quod movetur in terra. Psal: 8. 7. Omnia subieciſti sub pedibus ejus, oves, & boves universas, insuper & pecora campi, volucres Cæli, & pisces maris, qui perambulant semitas maris. * 27. * Gen: 2. 16. Præcepitq̃ ei dicens: De omni ligno Paradysi comede. De ligno autem scientia boni & mali, ne comedas. In quocunq̃ enim die comederis ex eo, morte morieris.

ROZDZIAŁ VI.

WOYNA Lucifera z pierwszemi Rodzicami, ijich upadek.

BOG Adamowi te wydałszy prawa,
 Już Adam prawnie Panem Raju stawa.

Wszelką ma wolność, absolut swey woli

Nieobawia się przeciwności doli.

Iak w Firmamencie z Słońcem Luminarze,

Tak Adam z Ewą w Raju wiedney parze.

Ale nie długo w tym byli Honorze

Spacerując po tym Rayskim Dworze.

O przykazaniu Dyskurs z sobą mieli

Czarta iak Ducha blisko nie widzieli.

Ktoren gdy postrzegł tak przednie slichności

Natury ludzkiej, Duzlichowspaniałości.pl

1.

2.

3.

Taka

Taka w nim zazdrość wewnętrzna się wzbudziła,
 Ze głębiej Piekła w nurta go wtrąciła.
 Zważał nad wszystkie slichności stworzenia
 Człowieka: z nim się Boskiego pieśzczenia.

Ze jako Ociec z własnymi Dziatkami,
 Cieszył się, zdobył BOG swemi łaskami:
 Ryczał czart w sobie, gdy to upatrował,
 Tym bardziej w zgubę naszą się gotował
 Zeby to można, tob im życie zgubił,
 Tak ich wewnętrzną zazdrością nie lubił.
 Iak oparzony ukropem kto włazni
 Biegał: szukając sposobu przyiaźni.

Ich: w nieć się wkręcić, chytrze ufundować,
 Onych zwyciężyć, wraz w łasę zruynować.
 Zważał obojga skłonności natury,
 Słabość fil: z tąd swe składał koniektury,
 Zeby ich z szczęścia tego wyrugował
 W zgubie nas wszystkich, chańby swej wetował.
 W Ewie nas podszedł chytremi słowami,
 Pysznił się w zgubie naszej tryumfami.
 Przecież opacznie: bo niewiaśę w Raju.
 Tę bydź rozumiał, co w Niebieskim kraju
 Widział, Icy synem rozumiał Adama,
 W czym chytróść jego, oszukała sama.
 Już wiemy iako iabłkiem zakazanym,
 Przywiódł dogrzechu: za co pokaranym
 Człek śmiercią wieczną z szatańskiej zazdrości,
 Ani miał widzieć Boskiej obecności.

Iakim sposobem tę wojnę prowadził?
 Pisze Agredo: iakim trybem zdradził?
 W Raju Rodziców: iako się armował?
 Gdy wstępny boiem na nich następował?

44 *Woyna Lucypera z pierwszemi Rodzicami, y ich upadek.*

W kłamstwo iak w kirys wszystkim obleczony,

10.

Pychą za szyszak łep miał otoczony.

11.

W zazdrości wszystkim, gniewem cały pałał,

12.

Z powątpiewania myślą całą szalał.

13.

Lękał się iezli nastąpi przegrana,

Na większą hańbę zada mu się rana.

Słabe stworzenie iezli go zwycięży,

Nad piekła męki będzie mu to cięży.

W Tym rozmyślaniu sam kommanderował,

Nikomu wojny tey nie kredytował.

Sam hufce stawiał, sam obozy mierzył,

Samemu tylko sobie, ufał, wierzył.

Ieszczę się zwawiey człeku przypatruie,

Większe zasadzki zdrad swych dysponuie,

W tym coraz ślepiem swym na człeka rzuci;

Na bok, to naprzod, łeb wykrętny zwruci.

Raz Dufzę w człeku zważa, potym ciało,

Iak w swey ozdobie, łask Boskich iasniało.

Iak niewinnoscią było w swey ozdobie.

Gniewał się ciężko, y żarł się sam w sobie.

W tym attrybuta uwaza własności

14

W człeku: ktore są w Boskiey wszechmocności.

Iakby się z Bogiem Dufza ziednoczyła.

Niemi zazdrość go, nad piekło dręczyła.

Wyrażny Obraz Boski w człeku widzi,

Iuz się sam sobą iak straszylłem brzydzi.

Iuz się utrzymac nie mógł od swey złości,

Wszystkie na zgubę bierze przewrotności.

W tym rospaleniu wszystkim postępował,

Gdy do potyczki Woyśka swe szykował.

Na kogo pierwey natrzeć? trudność była,

Aby go z wstydem zplacu nie spędziła.

Zważał moc, siłę w nich: z tey konjunktury

Dochodził: Ewę byż słabszey natury.

Ktemu, ta iego zetrzeć, miała głowę,

Więc pierwey zgubić pragnął Białą głowę.

Niż do potyczki przyszło z Ewą bitwy,

Sprośne w iey myśli sprawował gonitwy.

W całym iey ciele pomieszał humory,

By słabsze w bitwie dała mu odpory.

W koło swych pokus szykiem ją otoczy.

Nizeli się sam przed iey stawia oczy.

Obrazy sprośne w rozumie lokuie,

Tak pomieszana wżyszkę atakuie.

Wraz niecnot Tyśiąc uszykował hurmy,

Zeby do serca iey swe puścił szturmy.

Tak na nią natarł, gdy nie było męża,

Postać zdradziecką wziąwszy na się Węża.

Znią się wdał wdyskurs y kłamliwe gadki,

Razem Rodzicow zabił y ich Dziaćki,

Otcy pokusie wieleb piśać trzeba,

Lecz dość, że hultay pozbawił nas Nieba.

W tym przez Niewiaśtę gdy grzech z śmiercią powstał,

Każdy z nas człowiek już zgubiony został.

Wżyskkośmy razem wpunkcie utracili,

W naszych rodziach: wniwecz obrucili

Stan niewinności, łaski Boskiej dary,

Ktorych y liczby nie masz, ani miary.

Stracili Prawo do Nieba, zbawienia,

Dostali Piekła, z czarty potępienia.

Z kochania, gniewu stali się synami,

Godni w przepaściach mieszkać pod diabłami.

Gdzie kaydanami więzow pokowani,

W pamroce piekła, wiecznie zatrzymani.

15.

16.

17.

18

19.

20.

21.

Wpodziemnych lochách zakryci wieczności,

W niepamięć Boskiej dani Opatrzności,

Uciekający w rospruzkę po lochach,

W strachu bojaźni, frasunku, motlochach.

Wizyscy ktorzy tam nieszczęśliwi zostają,

Ieden cięsnosci więzow łańcuch mają.

Zalofne trele z ciężkich mąk karania,

Te wyda każdy w wieczność narzekania.

23.

Nieszczęsnym człowiek, grzech mnię wziął w więzienie,

Ktoż mi od śmierci da swe wybawienie.

Dotych czas kto z nas wgrzech śmiertelny wpada,

24.

Traci zbawienie, y do Piekła wpada.

Wiecznym wygnāncem, staie się od BOGA,

25.

Ach! sprawiedliwo! oraz karo froga!

Texty Pisma S. y Expozycye Doktorow w tym Rozdziale według liczby przy wierszach położoney te są.

* 1. * S. Bern: de libe: Arbit: *Posse peccare datum est primo homini, non ut proinde peccaret, sed ut gloriosior appareret, si non peccaret cum peccare posset.* * 2. * Matt: 12. 48. *Iusti fulgebunt sicut sol, in Regno Patris eorum.* * 3. * Agred: p. 1. l. 1. 131. 138. * 4. * Apoc: 12.

13. *Vidit draco quod proiectus esset in terram, persecutus est mulierem.*

* 5. * Agred: citt: cap: 11. n. 140. * 6. * Agred: n. 1. l. 1. cap: 11. 138.

* 7. * Gen: 3. 6. *Tulit de fructu illius, & comedit, deditq; viro suo, qui comedit.* * 8. * Vid: sup: cap: 5. n. 29. * 9. * Agred: citt: n. 139.

* 10. * Ioa: 8. 44. *Ex parte diaboli estis &c. ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit, quia non est veritas in eo, cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, & pater eius.* * 11. *

S. Hier: in Epist: *Quid tam superbum, quid tam ingratum videri potest, quam adversus ejus vivere voluntatem, a quo ipsum vivere acceperis.*

* S. Bern: in ferm: *Superbiā Angelus in Calo, ad tartara corrui.* * 12. *

Vid: cap: 1. n. 3. * 13. * Agred: p. 1. l. 1. cap: 11. n. 139. & *supra hoc quod sequetur infra.* * 14. * *Sacra Theologia tenet. DEUS per attributa convenit cum homine, & disconvenit ab illo per Pradicata essentialia.* * 15. * *Eccles: 25. 33. A muliere initium factum peccati, & per illam omnes morimur.* * 16. * *Rom: 3. 10. Scriptum est, quia non est justus quisquam. Rom: 6. 33. Stipendium enim peccati mors. Eccl: 8. 6. Quoniam omnes in correptione sumus.*

* 17. * *Ovid: de Pont: 1. 2. Fortuna telis confixus iniquis.*

Pectore concipio, nil nisi triste meo.

* 18. * *Tibul 1. 2. Casta placent superis, pura eum veste venite*

Et manibus puris, sumite fontis aquas.

* 19 * *Exod: 22. 33. Qui peccaverit mihi delebo eum de libro vita.*

Ezech: 18. 4. Anima qua peccaverit ipsa morietur. * 20. * *Ioas: 20. 26.*

Devorabit eum ignis, qui non succenditur, revelabunt Cali iniquitatem ejus, & terra consurget adversus eum. * 21. * *Rom: 9. 22. Erant*

naturam filii irae. * 22. * *Sap: 17. 2. Vinculis tenebrarum & longa*

mortis compediti inclusi sub tectis, fugitivi perpetua Providentia, obli-

vionis velamento dispersi sunt patientis horrendae, & admiratione ni-

mia perturbati. Una enim causa tenebrarum omnes erant colligati.

* 23. * *Rom: 7. 23. Captivantem me in lege peccati, infelix ego homo,*

quis me liberabit a corpore mortis huius. * 24. * *Vid: hic. num: 19.*

* 25. * *1. Esdr, 7. 26. Et omnis qui non fecerit legem DEI tui &c:*

judicium erit de eo, sive in mortem, sive in exilium, sive in condemna-

tionem substantia eius, vel certe in carcerem.

R O Z D Z I A Ł VII.

POTTCZKI w tey WOTNIE OPISANIE, oraz RUINY NATU-
RT LUDZKIET, y MIZERTE SERCA LUDZKIEGO.

GDy czart przeklęty tak z Ewą majaczył,
Swych niecnot woyskiem w koło ją obfaczył.

Iak pająk muchę fidi w paięczyne,

Tak czart uplątał w dyskurs swoy Dziewczyne.

W Trzech

W Trzech Punktach w Raju Prawo Boskie staie,
Pierwszy z wszystkich drzew ieść wolność, Bog daie.

Drugi, by z drzewa złego y dobrego
Umiejętności, nigdy nie ieść z niego.

Trzeci punkt, gdyb to Prawo złamać śmieli,
Za taki exees śmiercią umrzeć mieli.

Drugi punkt gdyby byli zachowali,
Wiecznemi czasy śmierci by nie znali.

W piękności ozdob bylib utwierdzeni,
Nieznali złego, bez brzydkości cieni
Zawsze iaśniejąc, stanem niewinności,
Bez końca żyjąc wszcześnie w wieczności.

Jakże przed Ewą czart prawo tłumaczy?

Nie tak iak było, ale wspak, inaczy.

Mówiąc: zaco wam ze wszystkiego drzewa,
Bog ieść zakazał? ten wykręt czart miewa.

Ze iedno z drugim mata, miefza, kluci,
Istotną prawdę na nicę wywruci.

Zdaie się iakby Boskie mowił słowa,

Znich sidła stawia wykrętarśka głowa.

Więc rzekł: za co wam ze wszystkiego drzewa,

Ieść BOG zakazał? na to powie Ewa,

Zkażdego drzewa BOG nam ieść przykazał,

Z umiejętności [tylko] nam zakazał

Drzewa, abyśmy ani go tykali,

Zebyśmy pono nie poumierali.

To słowko pono iuz Ewa przydała,

Przez co o śmierci wątpić poczynała.

Miarkunie szataa ze pierwsze impety,

Powątpiewaniem zpychaia ją z mety.

Przeto szturm więkŝzy przez dyskurs przypuszcza,

Rozmyślem się iey krzepić nie dopuszcza.

1.

2.

3.

4.

Potwierdza zdania w matronie wątpliwe
 Kłamstwo udaie za rzeczy prawdziwe
 Mówiąc, iak żywo z tego niepomrzecie,
 Lecz iak Bogowie wiadomi będziecie.

Złego, dobrego, oczy się otworzą
 Wasze nieciay was te Prawa niestrwożą:

Doskonałości tey wy dostąpicie,

O tym sam BOG wie, lubo wy nie wiecie.

Zważ chytróść czarta? iakimi sztukami

Zdradziecki dyskurs układa słowami.

Ze gdy by niemogl z posłuszeństwa zwrucić

Ewę: to wiarę przynajmniej przewrucić.

Więc w bałwochwalstwo ciągnie ją swą radą

Tu ją zwycięża w tych dwóch szturmach zdradą

Swe własne błędy Ewie proponuie

Kiedy iey Bostwo kłamstwem obiecuie.

Z nieposłuszeństwem Boskie chować Prawa

Ta jego była zginienia ustawa.

On pierwszy Auktor znalazł się zuchwalca

Podobnym BOGU chciał bydz bałwochwalca.

Toż Bostwo Ewie ogłasza fałszywe,

Bostwo zaślania STWORCY istotliwe.

Dali mu wiarę, Bostwo utracili

Bo nad stworzenia w łascę Boskiey byli.

Zwazała Ewa co czart proponował.

Zupełnie w sercu, w myśli iey smakował.

Takowy dyskurs: Boiazń Boską wrzucił

Na stronę: Bostwa apetyt obrucił,

Czuła się niby tych obietnic zdolną

Kiedy od śmierci zawsze będzie wolną

Nie jeden tylko to BOG będzie rządził

Ale y ona, w tym iey rozum zblądził.

50 Potyczki w tey Woynie Opisanie, oraz Ruiny Ludzkiey, &c.

Przez to widocznie wpychę się skłoniła

Zeby z pod Boskiej władzy się wybiła

Ze tym attakom odporu (nie dała

Niż iabłko wzięła, Ewa wprzod przegrała.

Niż osiągnęła ręką, niż go ziadła

Iuż w tey potyczcze trupem w Woynie padła.

Ręka nie czyni uczynku y razu.

Aż z wołney Pani, woli swey roskazu

Przetoż niż ręką po iabłko siagała

Już się czartowską niewolnicą stała.

Takie gradusy grzechu w Ewie były,

Ktore ją razem z nami zagubily.

Wdyskurcie z węzem w myśl wpadła chępliwość,

Potym o Prawach Boskich powątpliwość,

Nakoniec zdrady chytrego szatana

Wiarę mu dając: tymi skępowana.

Gdy się pomyślnie czartu powodziło,

Ieszce go larum wewnętrznie trwożyło.

Iezli Adama resentyment będzie,

Z wygraney woyny zwycięstwa pozbędzie.

W tym skoro Adam stanął przy swey żonie

Ktora gryzący iabłko, w grzechu tonie.

Iuż po wojennym zastał ją attaku,

Iuż w zakazanym iabłku szuka smaku.

Daie Mężowi oraz perswaduie

Zeby go zażył, oto obliquie.

Adam nie chcący zasmucić Matrony

Iadł śmiało iabłko z namowy swey żony.

Tu czart zupełne zwycięstwo otrzymał

Razem Matzeństwo w niewolę poimał

Iak ich obaczył w grzechowey szkaradzie

Skakał z radości, w swey przewrotney zdradzie

Widząc ruiny w człeku znakomite

Bardziej zwycięstwo sądził znamienite.

Patrzyli: ozdoba stanu niewinności

Zginęła, sprosne płac wzięły brzydkości.

Owych łask Boskich świecące pieścidla

Zniknęły: sprosne zamiast ich straszydła.

Wewnętrzna piękność co w Duszy iaśniała,

Bez niej iak larwa Dusza się zdawała.

Słowem wygnane z Duszy święte cnoty

Z grzechem piekielne przybyły niecnoty.

Te ludzką Duszę trzymały pod warzą

Iak niewolnicę z łask Boskich odartą

Resztę się niżej otym wszystkim powie,

Kto czytać będzie tam się otym dowie.

Skoro oboje Rodzice zgrzeszyli

Oczy się razem unich otworzyli

Obaczą nagość ciał swych niedostatek,

Stanął im w oczach własny ich niestatek.

Ze prawa Boskie lekce se wazyli,

Zgubę na siebie samych przewazyli.

Stracili dobro, ich drogo zdobiące.

Grzechem obrali złe, zawsze szkodzące.

To się y teraz zawsze z nami staie

Kto w sercu, w myśli, konsens grzechom daie

Iak ślepy na grzech śmiało się odważa,

Po grzechu widzi: grzech, sprawę, uważa.

Zaraz się stała podległą zarazy

Natura zgrzechu pod tyfiączne skazy

W więzy łańcuchy, pęta y kaydany

Piekielne: każdy niż zrodzon skazany.

Chorob, przypadkow, w tym śmiertelnym cieles,

Zrachować trudno, iest ich bardzo wiele.

- Boleści, słabość, trudy, ciężkie prace
 Pot czoła, mozoł, są grzechowe płace. 15.
 Fraunki, troski, nędza, niedostatek, 16.
 Wszystko grzechowych nam zasług zadatek 17.
 Boiaźń, okropność, w przyjaźni niezgoda 18.
 Ta znas każdemu za grzechy nadgroda.
 Wszystkie kalectwu zmyśli podlegaia 19.
 Nic statecznego w swych siłach nie maia.
 Słuch, gust, y zapach, dotykание, oczy,
 Albo paroxyzm, lub starość ich mroczy.

SERCA LUDZKIEGO MIZERIE,

- Possuchay nędzy serca człowieczego,
 Ktorem podpadło z grzechu przeklętego .
 To utrapienia, troski, srogo męczą,
 Bez odpoczynku poki żyje dręczą- 20.
 Chodzi z Obiektow z iednych do drugiego
 Tuła się, włuszy, bez spoczynku swego.
 Będzie w tyfiącznym albo więcey gminie
 Nigdy w ostatnim nieszkanie terminie 21.
 Swego kochania: bo nie masz dla niego
 Spoczynku: oprócz BOGA STWORCY swego, 22.
 Ten skarb prawdziwy, obiektum kochania
 Tam serce, swoje wysyła wzdychania. 23.
 Insze zmyślone w kolorach fałszywe 24.
 Nie są terminy serc naszych prawdziwe.
 Więc choć ich pragnie, ktorych z nich dostanie 25.
 Nie długo w nich gust, lokuie kochanie.
 Popieści się tym trochę: potym zbrzydzi,
 Ze to nie iego termin dobrze widzi.
 Niech pragnie świata całego bydź Panem,
 Choć go dostanie, serce swym Tyranem. 26.
 Chcąc czegoś więcey, ani się ukoi
 Wmyślach, y rzędach, swoich uspokoi

Bo dla Boskiego stworzone kochania

Te za grzech cierpi tułaniem **karania**

Wszystkie te w ludzkiej naturze ruiny,

Są zaciągnięte z pierworodney winy,

Iezli odpocznie chwilę zgrzechem w parze,

Większey wraz z Dufzą jest podległe karze.

Daleko większa szkoda świętey cnoty

Ktorą więc gubią grzechowe obroty,

Zaden znas nie mógł włascę Boskiej zostać,

Sprawiedliwego wziąć na siebie postać.

MIŁOŚĆ, Nadzieja, zgubiona wraz wiara

Rostropność, Mądrość, wstrzemieliwość, miara,

Sprawiedliwości: wszystko to stracone,

Nieceroty naich mieysce wprowadzone.

Bo tak są cnoty związane dokoła

Gdy iednę zerwiesz tracisz wszystkie zgoła.

W naturze naszey pycha, gniew, nieczystość,

Obzarstwo, Gnusność, Łakomstwo, y zazdrość.

Zniemi wraz przeciw świętemu Duchowi,

Złączone grzechy, sprośne rozumowi

Naturalnemu; wpojęciu wszeteczne,

Zgubę sprawują potępienie wieczne.

Dopieroż inżych grzechow maskarady

Powstały: którym rozum ledw da rady.

Tak nieprzyjaciel w nas dokazał wiele

Na Dufzy zabił nas, razem na ciełe.

Taż se chytrością z nami postępuje

Za płacz, nam Perły y dziś odeymuje,

Ktoreu nastąpi po śmierci koniecznie,

W grzechach umarłszy, ma zgrzytanie wiecznie.

Co mówię Perły? Niebo nam wydziera

Przed oczy ciemność piekła rosprostiera

54 Potyczki w tej Wojnie Opisanie, oraz Ruiny Natury ludzkiej,
Dziw czem tak srogo czart nas przesladuie?
Swą nienawiscią z gruntu nas ruynuie.

Hultaj krolowi zrobic nic nie moze

Więc na Obracie pastwi się iak moze.

Naybardziej serce z myślą atakuie

Niecnoty, iak w swym mieszkaniu lokuie,

Człek go wpuł dzieląc, sam się Tyran męczy

34.

Z takiego działu całe diabol dręczy.

Do wszystkich wiernych ta święta nauka

Należy, przez nie BOG do serca puka

35.

Jak do swej siostry: do każdego duszy,

Szczęśliwy kogo MIŁOSC Boska wzruszy.

Kto na głos Boski serce swe otworzy

W Xięgę żywota wiecznego go włoży.

Zaś ofobliwie do Duchownych Osob

Ktorem zbawienia BOG dał łatwy sposob

Każda osoba BOGU poświęcona

Od świata grzechu, ma być oddalona.

Iezli w światowe wdaie się amory

Złodziej co cudze plądruie komory

Czasem święcona goreie gromaica

Gdy ją zapalą: tak iak prosta świca,

Pod czas skonania: używać iey trzeba

W BOGU topniejąc: wierz, niechybisz Nieba.

Texty Pisma S. y Expozycye Doktorow w tym Roz-
dziele według liczby przy wierszach położoney te są.

* 1. * Rup. l. 1. in Gen: *Vide quanta subtilitas fallacia deceptoris.*
Tria nempe dixerat DEUS. Ex omni ligno comede, aliud. Delignis
autem scientiæ boni & mali ne comedas. Tertium. In quocunq; die
comederis ex eo morte morieris. Hoc ultimum quasi nesciat dicit,

cur præcepit vobis DEUS. Superiora duo confundit & permiscet, & de duobus veris. unum falsum complet dicendo. Ne comederetis de omni ligno. * 2. * S. Amb: lib: de Parad: cap: 12. Simulat se verba DEI dicere, & proprios intexit dolos. Cum enim dixisset DEUS, Ex omni ligno edetis, de ligno autem scientiæ boni & mali, non edetis. qua die autem ex eo comedetis, morte moriemini. serpens quasi interrogans mulierem, mendacium inseruit, * 3. * Gen: 3. 1. &c. * 4. * V. Liran: in Glos: Gen: cap: 3. [Mulier] apponens de suo forte quod est adverbium dubitandi, cum tamen DEUS assertivè præcepisset, videns mulierem jam de morte secutura dubitantem, statim asseruit ipsam non futuram, dicens: Nequaquam morte moriemini, scit enim DEUS, quod in quocunq; diè comederetis ex eo, aperientur oculi vestri, & eritis sicut dii scientes bonum & malum. * 5. * Scrabus, in Gen: c. 3. Eritis sicut dii. Artificiali dolo verba componit, ut si per inobedientiã contemptum subvertere nequiverit, saltem in hoc, quod fidem corruperit, & idolatriam svaserit, victorem se gloriaretur. Si autem per inobedientiã contemptum seduxerit, in utroq; victor existat. Mysticè. * 6. * S. Ambro: I. de Parad: c. 12. Adverte idololatria auctorem esse serpentem, eo quod plures deos induxisse videatur in hominum errorem, & hoc sefellit, quia homo sicut dii non solum enim sicut dii homines esse desierunt, sed etiam qui quasi dii erant, sui gratiam perdiderunt. * 7. * Procop: in Gen: 3. Diabolus timorem ademit dicens: nequaquam morte moriemini. Et quo magis abduceret hominem a DEO, oculorum apertionem pollicetur, nec intonat, Eritis ut DEUS. sed ut dii, volens, ut insvescerent nihil magni sentire de DEO ut existimarent eum non solum esse DEUM. S. Aug: de Gen: contr: Manic: l. 2. c. 15. Patet ex his verbis per superbiam persuasum esse peccatum, quia dictum est, eritis sicut dii, ubi notatur, tantum persuasum esse, ut sub DEO nolent esse, sed in propria potestate, ne eius legem obtemperando servarent. * 8. * V. Liran: Gloss: in Gen: 3. Oportet concedere ipsam peccasse ante esum. Manus enim non movetur ad opus exterius, nisi per imperium voluntatis: & ideo antequam,

manum ad lignum accipiendum tenderet, jam deliberaverat & consenserat manducare, & per consequens transgredi preceptum, in quo consensu perficitur peccatum. Quod dictum S. Aug: non est intelligendum, quod superbia præcesserit suasionem serpentis, sed quia addictam suasionem, invasit mentem Mulieris elatio ex qua secuta est dubitatio, & deceptio, ut crederet esse verum quod serpens dicebat. * 9. * V. Liran: in Gen: 2. Deditq; viro suo. Inducendo eum ad comedendum, sicut fuerat à serpente imbuta. Qui comedit, suasionem mulieris assentiens, non quia crederet serpentis verba esse vera, quia in hoc non fuit seductus, ut dicit Apollolus. 1. Tim: 2. 14. Adam non est seductus, mulier autem seducta. Sed assensit ne contristaret delicias suas, id est uxorem suam. * 10. * V. Liran: in Gen: 2. Et aperti sunt oculi. Postquam descripsit transgressionem culpa, hic consequenter describit inflictionem pena. Et primo, quantum ad subtractionem boni habitus, secundo, quantum ad impositionem mali nocivi. * 11. * Serapion ex Cathena Græca. Fit quotidie quod factum est in prioribus illis Parentibus. Quando namq; peccamus quasi cæci sumus, cum verò peccatum est, tum verò agnoscimus quod peccavimus. * 12. * Iasi: 46. 6. Et facti sumus ut immundus omnes nos, & quasi pannus menstrua, universa iustitia nostra, & cecidimus quasi folium universi. * 13. * Eecl: 8. 6. Quoniam omnes in correptione sumus.

* 14. * Ovid: 3. Trist: 8. Nec Calum, nec aqua, faciunt, nec terra, nec aura,
Heu! in perpetuum, corpora languor habet.

* 15. * Gen: 3. 19. Insudare vultus tui vesceris pane tuo. * 16. * Gen: 3. 16. Multiplicabo erumnas tuas. * 17. * Meander. Nam est cõsanguineum quid tristitia vite.

* 18. * Ovid: Fast: Abstulerat vires corporis ipse timor.

Senec: in Hercul: Si eterna semper odia mortales agant,
Abtus sepultas obruet Gentes cinis.

* 19. * Ovid: Trist: 8. Ossa togit macies, nec iuvat ora cibis.
Et nunquam querilib; causa doloris abest.

* 20. * Berchard. l. de anima. Cor parvum est, & magna cupit, vix
ad

*ad unius milvi refectioem sufficere posset, & totus mundus ei non suffi-
cit. * 21. * Cor: 6. 11. Cor nostrum dilatatum est. * 22. * Prov: 14. 10.
Cor quod novit amaritudinem anima sua, in gaudio eius non miscebi-
tur extraneus. * 23. * Matt: 6. 21. Ubi enim Thesaurus tuus, ibi est &
cor tuum.*

* 24. * Jacob: Bill. Terrenis opibus cum dives gaudet iniquus,
Veris se miserum nescit egere bonis.

*Nam quid erit? quod non momento temporis uno?
Perdere mundana conditione queat.*

* 25. * Ovid: de remed: amor: *En mala radices altius arbor agit.* Ho-
rat: in Epist. *Nulla placere diu, neq; vivere carmina possunt.*

* 26. * Ovid: cit: *Interea tacita serpunt visera flamma.*

* 27. * Luc: 10. 27. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.*
Lorichius. *Corde Creatorem devote dilige summum,
Hunc solum, ex omni robore mentis ama.*

Horat: 1. Serm: 3. *Regula peccatis qua penas irriget aquas,
Nescitica dignum, horribili sectare flagello.*

* 28 * Sap: 12. 11. *Semen enim maledictum ab initio.* & sup: hic num: 27.

* 29. * Parenesis ad virtut: *Heu! miseris quidquid misero blanditur ore,
Illico marcescens ut rosa verna cadit.* vid: supr: c: 6. n. 16.

* 30. * S. Aug: in quod serm: *Mens non potest habere Regnum virtu-
tum, nisi prius excusserit regnum vitiorum.* Lactant: Div: n: insti: 1.
6. c. 5. *Omne igitur officium virtutis est, non peccare.* * 31. * S. Hier:
in Epist. *Omnes virtutes ita sibi coherent, ut qui unam caruerit, omni-
bus careat Qui ergo unam habet, omnes habet.* Prosper: 1. 122. *Unicuiq;
dedit vitiu natura creato.* Meander. *Mores mali naturam permutant, ad
malos mores facile natura recurrit.* * 32. * Mar: 3. 29. *Qui autem bla-
sphemaverit in spiritum Sanctum, non habebit remissionem in aeternum.*
S. Greg: 1. 10. Moral: *vitam anima qualibet culpa polluit,* * 33. *
S. Greg: Dist: 41. Can: saepe. *Sape se vitia ingerunt. & se esse virtu-
tes mentiuntur, ut Tenacitas, Parsimonia; Effusio, Largitas; Crudeli-
tas, Zelus Iustitiae; remissio, Pietas; velit videri.*

58 Oplakane zalem ruiny Duszy, przez grzech pierworodny &c.

Jacob: Bill: Anthol: sacra. Magnus te spoliat sathanas, pro parvo lucifug.

Porrigit, ut gemmas subtrahat ipse tibi.

Quid dico gemmas? Calum tibi surripit ipsum,
Umbram offert spectrumq, boni proponit inanis.

Miraris cur tantis odiis nos perfidus hostis

Exagitat, bellis tam gravibusq, petit?

Ut si quis Regem nequeat cum ladere Regis

Arreptam statuam, dente manuz, petat.

* 34. * S. Aug. sup. Joan: Ve duplici corde. De suo partem faciunt
DEO, & partem faciunt diabolo, discedit, & totum diabolus possidet.

* 35. * Cant: 5. 2. Vox dilecti mei pulsantis, aperi mihi soror mea
amica mea, columba mea, Apoc: 21. 27. Qui scripti sunt in libro vitæ.

R O Z D Z I A Ł VIII.

OPISANIE ZALEM RUINY DUSZY, PRZEZ GRZECH PIERWORO-
DNY y TRUMF Piekielny.

Już my slyszeli grzechowe przygody,

Iakie w naturze poczynily szkody,

Dopieroż szkody iedynaczki Duszy

Kto poiąć może? serce w zale skruszy.

Sliczność ozdoba, Piękność razem zdarta

1.

Sprofsne straszydło, gdy z cnoty odarta.

Z BOGIEM iak z Oycem wspomniawłzy pielzczoty

2.

Stracone : zycia ustaiają ochoty.

3.

Amory z Bogiem stracone kochania

4.

Smiertelne w sercu wzniecaiają wzdychania,

Bydż Corką Boską, ten mieć rytuał sławy

5.

Ktoren stwarzaiąc nadał BOG łaskawy

Nim się na całą wieczność miała chlubić

6.

Przeklętym grzechem przyszło wszystko zgubić.

- Gdyby królownę, w chłopiankę przygoda
 Mogła przemienić: nie takaby szkoda
 Była godności: iak Dufza kochanie
 Boskie: od czarta idzie w poimanie
 Bydź niewolnicą czartowską koniecznie,
 Nie widząc BOGA z nim się zegnać wiecznie. 7.
- Co za żal sercu? nad piekło, tortury?
 I Bestyalskie nie znią natury. 8.
- Resztę zostawiam w rozumnym konsensie
 Sam idę dalej w historycznym sensie.
 Iakie się stały rostryki w człowieku? 9.
- Ktore trwać będą w tym życiu do wieku
 Rozum pragnący wolą dyrygować 10.
- Musi iey rządu, Tronu ustępować.
 Ta będąc w człeku zmysłów wszystkich Pani
 Oslep się rządzi, iak swywolna łani.
 Choć wie złym rządem, że się sama gubi,
 Fałszywe dobro, za prawdziwe lubi.
 Oczem, y uszom, wolności pozwala
 Wąni, Dotknięciu, żądź własnych dozwala.
 Gust, Ięzyk, z iego życie, lub śmierć ręki, 11.
- Sercu częstokroć daie tortur męki.
 Pamięć z rozumem na to, utyskują
 Królewskich rządów w niey nie zatamują. 12.
- Złego nie czyni, zdrowie lub choroba,
 Wola to robi co się iey podoba.
 Ta choć się podda pod rozumu radę 13.
- Coż; na czas krotki tę ma w sobie wadę.
 Słowem złamaniem Boskiego zakazu 14.
- Wszystkich nas zgubił do iednego razu.
 Wszystkie stworzenia roskosz uczyniły
 Iarżmo poddaństwa z karków swych zrzuciły

60 *Optakanie zalem ruiny Duszy, przez grzech pierworodny &c.*

Ażeby nie znać człowieka za Pana:

BOGA obraził z namowy szatana.

Za co w łańcuchach, więzach, y niewoli

15.

Będzie u niego aż do Boskiej woli.

Nawet żywioły stały się przeciwne

Znich alternaty nastąpiły dziwne.

Zdrowie zarazą w biednym człeku psuiał

Afekcyami: dręczą y mordują.

Wwnątrz się natura przeciwnością froży

16.

Dłużey cłek żyje, więcey kłutni mnoży

Wewnętrzną Woynę Dufza z ciałem toczy

17.

Grzech przeciw BOGU wyrzuca na oczy.

Bo choć poganin żyje w swym zuchwalstwie

18.

Pragnie znać BOGA chociaż w bałwochwalstwie

Przyjaźń Bliźniego spólnie się zerwała

19.

Nieszczyrość, zdrada, obłudność, nastala,

Wykręty, napaść, oszukania, chciwość,

Tę w nas sprowadził grzech ten nieszczęśliwość.

Takie ruiny czart zrobił w naturze

Czego nie znaydziesz w inszey kreaturze.

W kazdey postaci, w ktorey są zwierzęta

20.

Dzikie: także tez powietrzne ptaszęta.

Nie tracą siebie, iak cłek człeka gubi

Z grzechu zarazy, zład się szatan chlubi.

Ktoreż stworzenie samo się zabiło

Samo chcąc? albo żeb się udufiło?

W ludziach natakie kazufy patrzamy

21.

Z grzechu wszystko złe, co bydź może mamy.

Dopieroż gdy się ludzi namnożyło

22.

Niecnot, brzydkości, aż nadto przyby'o.

Dotych czas trwają rugujące cnoty

Gdy się bezbożni wzmagają w niecnoty |

Ieden drugiego zbrodniami celuie
Na resztę sam BOG takich odstępuje.

Pufzcza im cugle, niech dopełnią miary,
By prędzey poszli na piekielne kary.
Łakomstwo, gniewy, zaboystwa z zazdrością,
Pełni w nieprawość, oraz z cielesnością,

Napaśtni, zdraycy, cudzego honoru
Szarpacze: pyźni, z piekielnego zboru
Mieszkaney chlubni, wynalezcy złego
Nieszanownicy Matki, Oyca swego.

Bez wstydu, gupi, skromności nie znają,
Wiarę łamiący, litosci nie mają.

Godni są śmierci, bo czartow celuią
W złościach wraz z niemi co im approbiują.

Na ich excessa przez szpary patrzą,
Rowne piekielne męki z niemi mają.
Wszystko to z grzechu pierwszego zarazy
Na sercu, Dufzy, te piekielne skazy.

Tymi hurmami serce atakował

Ewy, kiedy znią pod Drzewem wojował.

W fatalnym iabiku, wszystko to złe ziadła

W sidła czartowskie razem z nami wpadła.

Wszystkośmy nędzni razem utracili,

Niebu obmierzli, y BOGU niemili.

Jeden żal tylko w sercu człeka powstał,

Ze BOGA widzieć niegodziwym został.

Bojaźń synowska także w sercu trwała

Która młotami w serce kołatała.

Tryumf Piekielny z IABLKA FATALNEGO.

Gdy to zwycięstwo nad nami otrzymał

W Raju czart! już nas w niewolę pojmał

Wszystkie pi ki lnych kominow czernidła

Mniemał że mu się odniemią w pieścidlą.

62 *Oplakane żalem ruiny Duży, przez grzech pierworodny &c.*

Bezdennych otchłań cyrkularne swery

Za swe ozdobne sądził byź szpalery.

Ieziora ogniem z siarką się palące

Mowił: mych zwycięstw kolory świecące.

Okropna ciemność wiekuiſtey nocy,

W ktorey tortury wiecznie bez pomocy.

Skaly straszliwe, przepaści bezdenne,

W ktorych zостаją fetory codzienne.

Wdzięcznym zapachem byź mu się zdawały,

Chociaż te sinrody, co y przedtym miały.

Przemienić trudno ich, są z Boskiey kary

Te męczą, dręczą, bez końca, bez miary.

Wrzaski bluźnierſkie, przerazliwe grzmoty.

Hałaſy, ſtuki, uſławne łośkoty.

Twierdził na ſalve moje się wzmagają,

Huczna harmata Zwycięzcę witają.

Strażydła, larwy, z pieczar wypadają

Iakby do niego, ſwe perory miały.

Piekło gdy paſzczą ſwoię otwierało

Iak by się kniemu wdzięcznie uſmiechało.

Wszystko opacznie dla się byź rozumiał,

Ze zaś zwyciężył, tam się ſobie zdumiał.

Odważny Rycerz Dziewczyne zwoiował,

I to zdradziecko: pyſznie tryumfował.

Lecz nie tu koniec bez wſtydny hultaiu

Wroci się tryumf od piekła do Raiu.

Nie dziw w ſzatanie ze odmiana nowa

Pycha wſzech niecnot korzen, ieſt krolowa

Dość w ſwym tryumfie iak się czart wynosił

Iakiko fatalne gdy do piekła wnoſił.

Rodzicow umbry w kaydanach prowadził

Dziwnie się cieſzył ze ich chytrze zdradził.

28.

9.

30.

31.

- Tłum przed nim czartow, z wszystkich stron latało
 Resztę w okrzykach tryumfu wrzeszczało.
 Po lochach piekła słyhać było echa,
 Zupelna czartom stała się pociecha.
- Lucyfer zdał się swą pychą nadęty - - - - - 32
 Jak bęben gdy jest mocnym sznurkiem spięty,
 Jakby zupelnie w swym szczęściu krolował,
 Jakby swe Państwo stałe ufundował.
- Jakby zakoczył, y swego dokazał,
 Tak te potyczkę u siebie poważał.
 Jakoż poniekąd nad nami się chlubił,
 Bo nas zwyciężył; pokusą był zgubił.
- Tąż znami sztuką y teraz woiwie - - - - - 34
 Gdy nas pokusą do grzechu wprawuie.
 Chęcią żądz naszych: co zamysła sprawia
 BOGA, Zbawienia, Nieba nas pozbawia. - - - - - 35
- W Raiu wziął życie á śmierć na nas włożył. - - - - - 36
 Wiecznego szczęścia tamę nam złożył. - - - - - 37
 Majęstat Boski był zdespektowany - - - - - 38
 Grzechem człek włascę został zruynowany.
- Z czego żal dręczył człowieka serdecznie
 Nie widząc BOGA, z nim się zęgnąć wiecznie. - - - 39
 Y pość w bezdenne do piekła tarasy.
 W nich ginąc, ięczeć, żyć na wieczne czasy.
- Wszystkie na człeka kary nastąpiły, - - - - - 40
 Gdy Boskim oczom, y sercu nie miły,
 Wszystko to lustra wielkie czartu były,
 Te klęski nasze; tryumf mu zdo były.
- Wieczney ztąd mniemał że dostąpi chwały - - - - - 41
 Gdy znas pozdzierał takie spoliały.
 Dotąd się zawziol na Dusz naszych straty, 42
 Czart: te są jego grzechowe intraty.

- 64 *Texty Pisma S. y Expozycye Doktorow w tym Rozdziele &c.*
 Scistą wziął ligę z światem, naszym ciałem, - - - 43
 Przez nich szturm puszeza na Dufze obwałem
 BOGU na kontempt, á sobie na chlubeę,
 Co moze złością godzi wnoszę zgubeę. - - - 44
 Lecz się nie długo tym zwycięstwem cieszył, - - - 45
 Kiedy do Raju na Dekret pospieszył.
 Boski: ktoren mu sam BOG promulgował,
 Przy dwoygu ludzi, pierwszy konfirmował.

*Texty Pisma S. y Expozycye Doktorow w tym Rozdziele według
 liczby przy wierzszach położoney te są.*

- (1.) S. Bonav: 2a dicta salut: c. 2. *Sicut putredo auferit pomis decorem valorem, odorem, colorem, & saporem, sic peccatum anima auferit, decorem vite odorem fama, valorem gratia, saporem gloria.* (2) Rom: 8. 15. *Acceptis spiritum ad pitionis Filiorum, in quo clamamus Abba (Pater) Ihsj: 63. 6. Tu enim Pater noster, & Abraham nesciuit nos, & Israel ignorauit nos, Tu Domine Pater noster, & Redemptor noster à saculo.* [3] Job: 10. 1. *Tadet animam meam vita mea. dimittam aduersum me eloquium meum. loquar in amaritudine anima mea.*
 [4.] Ouid: met: 2. *Artibus innumeris mens oppugnatur amantum
 Dum licet haeret amor at cressit dolore repulsa.*
 (5.) Thren: 2. 13. *Cui comparabo te, vel tui assimilabo te Filia Ierusalem? magna est velut mare contritio tua, quis medebitur tui?* (6. 7) Eccl: 17. 30. *Quid nequitius? quam quod excogitauit caro & sanguis & hoc arguetur & vid: sup: c. 7. n. 16 & num: 23. ibid: Quidam quod sequitur.*
 (7.) *Nosse DEUM cupiens gaudere, & vi uere quarens,
 Miserum distingunt fide: a uno puncto.
 Ad h: gas ire tenebras, manesq; noctesq;
 Nemo cum semel uenit, potuit unquam reuerti.*
 (8.) Ouid: in Epit: 25. *Et lachrima decrant oculis, & uerba palato,
 Scigium gelido frigore pectus etat.*
 [9.] Ouid: Trist. 7. *Elige nostrorum uenimum, minimumq; malorum,
 Ito quo quarens g audius illud erit
 Tam nos circumstat densorum turba malorum.*
 (10.) S. Aug: de lib: Arbi: *Cum uult, non potest quia quando potuit, uoluit; ideo per malum uelle, perdidit bonum posse.* Philosph: axioma. *uoluntas appetit malum sub specie boni, sensus uero & uoluntate dependent.* (11.) Prover: 18. 21.

Mors & vita in manibus lingue, quæ d liget eam, comedit fructus ejus. Epicur: Dixisse aliquando panituit, tacuisse nunquam. (12.) S. Aug: de hb: Arbit: Volunt: eas nihil habet, nisi ex se judicatur, neq; quidem tardum ingenium, nec labilis memoria, nec inguitus appetitus, nec sensus obscurus, nec vita languens verum per se statuerunt hominem. (13.) Axioma Philos: Nil volitum, nisi præcognitum (14.) 1. The: stalt 2. 18. Impedivit nos sathanas. Ps, 2. 3. Dirumpamus vincula eorum, & projiciamus à nobis jugum ipsorum (15.) Ezech: 3. 25. Ecce data sunt super te vincula, & ligabunt te in eis, & non egredieris in medio eorum. Agred: P. 2. l. 3. n. 19. (16.) S. Aug: de ver: Quid est diu vivere, nisi diu torqueri. Ps: 15. 4. Multiplicata sunt infirmita ei eorum postea acceleraverunt. Senec:

Quemcumq; miserum videris hominem dicat.

[17.] Galat: 5. 17. Caro enim concupiscit adversus spiritum; & spiritus adversus carnem. Matt: 10. 26. Inimici hominis domestici ei ejus. [18.] Arist: lib: de celo: c. 3. T. 20. Omnes summum locum Deo:ino cuidam Naxini assignat. Tam Græci, cum Barbari, quidem esse putant ut scilicet apte immortalis tribueretur immortalè (19.) 1. Cor: 4. 5. Unus adversus alium i si tur pro alio. Isa: 19. 2. Pugnabit vir contra fratrem suum. Pers: sat: 5. Pelliculam veterem retines fronte politus.

Astutiam rapido gestes sub pectore vulpem.

(20.) Eccles: 23. 2. Omne animal diligit simile sibi S Chrysol: sup. Matt: Pro omnibus homo est pessimum malum. Qualibet Bestia unum habet & proprium malum; homo autem omnia. diabolus autem adjectum accedere non aude; sed malus homo non rimet, sed contemnit [21.] Prov: 18. 3. Impius cum in profundum venerit peccatorum contemnit. (22.) Gen: 6. 5. Videm: autem DEUS quia multa malitia hominum esset in terra, & cunct: cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore. [23.] Rom: 1. 28. Tradidit illos DEUS in reprobum sensum ut faciant ea quæ non conveniunt. Repleti omni iniquitate malitia fornicatione avaritia nequitia, pleni invidia, homin: dio, dolo, malignitate contentione susurratores detractores, DEO odibiles, contrumeliosos superbos, elatos, in ventores malorum, Parentibus non obedientes, insipientes, & incompositos sine affectione, absq; f. d. v. sine misericordia, qui digni sunt morte; non solum qui ea faciunt sed etiam qui consentiunt facientibus. (24.) Agred: P. 1. l. 1. n. 134. (25.) Tob: 1. 4. Immobilis in DEI timore permansit. (26.) S. Aug: de Baptis: Parvul: Nemo renascitur in CHRISO corpore, nisi prius nascatur in peccati corruptione. [27.] Infer us in Dialogo erit. (28.) S. Bern: ser: 3. in Resur: Domini. Frabs in oculo grandis & grossus in mente superbia est; quasi corpulentia sui vana non sanã, tumida non solida, oculum mentis obscurat, & verita em ubumbrat. (29.) Os: 2. 13. 14. De manu mortis liberabo eos, de morte redimam eos, ero mors tua, morsus tuus ero in feru. [30.] S. Greg: in Moral: Radix quippe cuncti mali, & Regina omnium viciorum superbia est, de qua scriptura testance

dicitor. Initium omnis peccat superbia (31.) Aggred: p. 1. 1. 11. 140.
 (32.) Ezech: 16. 12. In tantum arrogantia tumorem sublatuſ eſt. Job: 41. 25.
 Ipſe eſt rex ſuper uniuerſos filios ſuperbia, (33.) Job: 40. 28. Ecce ſpes eius fru-
 ſtrabitur. & uidentibus cunctis præcipitabitur. (34.) S. Gregſ ſup Job: 48.
 Cartilago illius quali lamina moral: Hoſta noſter tanta arte pilliat, ac culpam
 noſtram uirtutes fingat, ut inde quiquiſ quaſi expectet premia unde dignuſ eſt æterna
 ſubire tormenta. [35.] Oſea 7. 1. Far ingreſſuſ eſt ſpolians latrunculuſ foriſ.
 [36.] Jo: 8. 44. Ille homicida erat ab initio, & in ueritate non ſterit (37.) Vid:
 hic ſup. n. 14. (38.) Eccl: 29. 26. Peccator transgrediens Mandatum DEI in-
 cidit in promiſſione nequam. (39.) Quiddam. Noſſe Deum cupiens &c Vid hic
 n. 7. (40.) Vid: ſup. hic num: 33. & 35. (41.) Vid: lupi hic n. 32.
 [42.] e. Pet: 5. 10. A uerſa ſuſ ueſter diabolus tanquã Leo rugiens circuit quæſ quẽ
 deuoret, cui reſiſti eſt reſ. (43.) 1. Petr: 2. 11. Abſtine re uã carnalibus deſide-
 riis, quæ militant aduerſus animam. Iac: 4. 4. Ad inuidiam concuſcit ſpiritus,
 qui habet in uobis. (44.) Jacob: Bill. Exiguum noſtri generis, ruit imperiuſ caco.
 (45.) Agred: P- 1, l. 1. n. 140. & infra.

D Y A L O G D U C H O W N Y

w krorym

Reprezentujã ſiã Właſnoſci Boſkie, oraz y Cnoty Święte, dla łatwiey-
 ſzego poznania natury y doſkonałoſci kaźdey ſwiętey Cnoty z oſobna.
*Dialogu Natura ieſt, reprezentować wiernie Hiſtoryã prawdziwã oraz w niej znajdujãce
 ſiã Cnoty, Awantury &c. conceptem porzãdnie ułożonym, dla duchowego pożytku. Si
 quidem in Dialogo laudando, vituperando, loquendo aut ridendo, corri-
 guntur mores, inſinuantur uirtutes.*

Tu zamiãſt Scen, będã Rozdziały.

Z DEKRETOW BOSKICH PRZEDWIECZNYCH REPARA-
 CYA NATURY LUDZKIEY Reazumowana w Konfyſtorzu Bo-
 ſkim, gdzie Surowoſć z Sprawiedliwoſciã, po przestępſtwie Adama
 na karę grzechu naſtępujã. Miłofierdzie y Miłość bronijã
 Człowieka przed Tronem

R O Z D Z I A Ł I.

Jak Miłość BOGIEM, tak BOG ieſt Miłościã. - - - 1
 Wſzyſtko to iednã ieſt w Bogu iſtnoſciã.
 Ta w Konfyſtorzu Boſkim za nas ſtaie - - - 2
 Ratunek w zgubie nam zgubionym daie. - - - 2
 O tey

O tej Miłości każdemu trza wiedzieć,
 Oczym porządkiem chcę krotko powiedzieć,
 Gdy dwie potyczki różne się sprawiły,
 W Niebie y w Raiu, w sukces różny były.

W Niebie Czart zbity: nad nami wetował

W Raiu: zupełnie znas się tryumfował.

Chcę hultaj na nas zdradziecko się stawil,

Dość że znas tryumf zupełny odprawił.

To gdy się z Raiu w piekle odprawuie

Bog z swej Miłości dla nas operuie

Nasze zbawienia: które decydował

Przed wieki: żeb nas z zguby wyratował.

Skoro grzech spełnion w Raiu znamienity,

Baranek razem mistyczny zabity,

Odzienie potym Adam miał z tej skury

By z Ewą okrył nagość swej natury.

Więc BOG z Dobroci, y dla swej ozdoby,

Oraz dla słowa Przedwieczney Osoby.

Y dla MARYI którą se zaśzłubił

Tudzież z MIŁOŚCI którą nas poślubił

Przed wieki: sprawił naprawy sposoby

Gdy z masy ludzkiej wyjął dwie Osoby,

Ktore pod prawo grzechu niewpadały,

Ani makulę jego w sobie miały.

JEZUS z MARYĄ, iakoś czytał wyżej

Nato obrani, obaczył to niżej

Zostawszy w woynie człek od czarta zbity

Na głowę: stał się trup żyjąc, zabity

Będąc od niego w Raiu pokonany,

Nasłup zdobyczy śmierci jest oddany.

Na życie wszystkich Bog swe skarby tożył,

Dla ludzi nigdy Bog śmierci nie stworzył,

Grzech Ewy, zazdrość Szatańska sprawiła
Ze wszystkim na świat śmierć wyprowadziła.

Trzech Nieprzyjaciół trza było zwoiować,
Z Czarta y z Piekła, z śmierci tryumfować,
Nie mogli się taki nikt z ludzi pokazać
Pieczęci Boskich siedm, z Xięgi odważać.

9.

Wszyscyśmy stali grzechem zarażeni,
Pierw niż zrodzeni na świat: potępieni,
Zaś sprawiedliwość pretensye miała
Zeby natura grzech wkarę wydała.

10.

Lub zwyciężyła: choć drugą poprawą,
Tob ludziom była dopierą łaskawą,
Gdyb iedna dusza w ciele się wazyła
By Goliata tego położyła.

Inaczej podług surowości prawa,
Zawsze bydz muszę przeciw człeku z wawa.
Ktoby tak proszę tę trudność wykonał,
Gdy ieden Szatan nas wszystkich pokonał.

Teraz grzech y śmierć są nieprzyjaciele
Ktoby im w oczy śmiał zazierać śmiecie,
Przeto surowość miecz goły trzymając
A wdrugiey ręce Statut Prawa mając

Krzyknie: wy wszyscy ktorzyście zgrzeszyli,
Śmiałością Boskie Prawa przestąpili,
Wara! zbliżać się do Nieba y Boga,
Zmey ręki takich czeka męka froga.

11.

Nie nadaremnie noszę miecz w mey ręce,
Za grzech kazdemu płacę w piekła męcę.

12.

*Miłosierdzie ij Politowanie SS. Cnotij kontruią
z Surowością o Człowicka.*

W tym miłosierdzie wraz politowanie
 Przed Tronem Boskim za Człowiekiem stanie,
 W smutney posturze, zapłakaney Twarży,
 W Boskiej Miłości ogień swoje zarzy;
 Litość łzy łcie, stęka, ięczy, płacze,
 Do Tronu Boga samego kołacze
 Pawiment łzami gradus Tronu zlewa
 Wpoł słowa łamie, y znowu omdlewa;

Co zacznie mówić zemdlona przestaje

Zal serce ścisła, y mówić niedaje;

By nie odrzucił Człeka; prosi Boga

Bo za grzech stać nań, surowość frogą.

Mówi: wieczyście krolujący Boże,

Twe miłosierdzie niech Człeka wspomóże

Twoja łaskawość: z Dobroci cierpliw y

Wpolitowaniu; wżytok litościwy

Ty miłosierdzia w tyście pilnuiesz

Nieprawość zbrodnie y grzechy kasuiesz,

Nikt być niewinnym przed tobą niemoże

Wspomóż ze Człeka nayłaskawszy BOŻE.

To zaś z ięczeniem y gorzkim wdychaniem,

Mowiąc: łez wiele wylała płakaniem,

Cięzko bolała na Człeka nieszczęścia,

Chcąc go przywrócić do łask Boskich szczęścia.

Tak Boskie Serce do Człeka skłoniła,

Ze surowości mówić zabroniła.

Y instygować na jego stracenia

Władzie, nadzieję dając mu zbawienia.

Tak zaiśniała w łzach ozdoba nową

Ze się zdawała godną być krolową

Łak drogie perły z łez iey krople stały

Ze lustry Nieba celować się zdaly

13.

14.

15.

16.

Tak w Czartach wielkiej kleski narobiła

Łzami frożey ich nad piekło dręczyła,

Pomieszała w nich wszystkie wesołości,

Ktore w tryumfie czyniły radości.

Strach na nich, troski, frasunki puściła,

Jakby się krzywdy za Człowieka mściła.

Piekielna przepaść straszniejszą się zdała,

Niz jak z natury okropność swą miała.

Śnuli się Czarci jak węże jak gady

Przeciwno sobie wypuszczając iady,

Tak się po piekle w szaleństwie męszali

Jak gdyby burze czcze plewy rzucali.

Przy Tronie jakiej władzy dostąpiła.

Wszemmocność Boską sobie zniewoliła,

Ani odstąpić Majestatu chciała,

Aż Człeku łaskę u Boga ziednała.

Patrz jaki walor mają łzy pokutne,

Gdy za grzech łane; zniemi żale smutne

Wielką pociechą stają grzesznikowi

Iezli ich z żalem boleści ponowi.

Duchom Niebieskim pieszczotą się stają

Delicyi wiele radości im dają,

Gdym litość w płaczach przed Tronem wyraził

Skruchę grzesznika przez niem wyobrazil

Lecz choć surowość już zamilkła była,

Znowu swoy Proces sprawy odnowiła,

Wktorym z zwawością prawnie postępuje

Nim sprawę Człeka ciężko alteruie

Mowiąc: uwolnić człeka ci pozwalam.

Grzechu bez kary puszczac niedozwalam.

Wyday grzech z Człeka na mą mściwą karę,

Iezli tę możesz z nim rozłączyć parę.

Iezli zaś człek, grzech, w nierozdzielney parze
 Toć człek dla grzechu mey podlega karze
 Tu od litości Iwarz swoją odwraca
 Do Tronu Boga wponkie się obraca.

Wraz na kolana przed Tronem upada,
 Miecz, wagi, Statut, na pawiment składa,
 Mowiąc: gdy się grzech bez kary zostanie,
 Gdzie się obroca moie Prawą PANIE.

Gdzie sprawiedliwe świątobliwe wagi
 Będą szukały Twey Boskiej powagi,
 A kto zuchwałą pohamuje śmiałość,
 Gdzie się utrzyma Boskich ustaw całość.

Wola od grzechu niepohamowana
 Ma prawo żebyć powinna karana,
 Iuż daley bardziey na człeka się froży
 Do zemsty swoiey bierze się podroży.

Nizli zprzed Tronu na nogi powstała,
 Mścić się na człeku hasło swoje dała,
 Lecz wtym od Tronu nie były wyroki,
 Tu swoich chęci zatrzymała kroki.

Wtym Miłosierdzie żalofnyim aspektim;
 Spozrzy na człeka litości affektim;
 Przed Tronem Boskim gdy się prezentuie
 Bidny upadek człeka utrzymuie.

Mowiąc daleśmi moc PANIE na ziemię
 Toć do mnie ludzkie ma nalezieć plemię,
 Gdzie miłosierdzie, tam grzech odpuszczony
 O tym przed wieki Statut stanowiony.

Tam tylko swoją ma surowość władzę
 Kiedy odrzutki odemnie oddadzą
 Gdy winowacy mey niedam obrony.

Nad tym surowość ma moc z każdej strony

- Bog ma odkupić od grzechu y winy 26.
 Człekaj, ziakiy go chcez karać przyczyny
 Gdy Miłosierdzie tę obronę daie, 27.
 Surowość z mieczem na swym mieyscu staie.
 Mowiąc: lub Boska przedwieczna ustawa
 Takie przed wieki stanowiła prawa,
 Człeka podźwignąć: z swey zgubney ruiny
 Prawo mam: zemstę brać z grzechowey winy 28.
 Ktora w nim siedzi, więc do moich sądow
 Iest należący: według grzechu błądow
 Me prawa tego ustąpić niemoga,
 Zeb w Niebie stanąć mógł choć jedną nogą;
 Znaymnieyszą plamką w Niebie być nie może,
 Nato Statuta przed bramą położę,
 Wiemy Mąż z Zoną połamali prawa 30.
 W ogrodzie: niechay kondemnata stawa.
 Gdy tak surowość ostro konkludue,
 Ten Miłosierdzie rygor mityguie,
 Do Boga oraz swe suppliki wnosi, 31.
 Zeby człek z zguby podźwignion był, profi
 Ułomność ludzką y zdradę Szatana
 Wobronę stawia: przytym profi PANA,
 Zeby iak Oyciec darował Synowi
 Winę: na większą mękę Szatanowi.
 Ale surowość zwawo process toczy, 32.
 To Miłosierdziu prezentuie w oczy,
 Ze to przestępstwo Boskiego Mandatu
 Kryminal: przeciw Boga Majestatu.
 Miłosierdzie się wzajem opponuie,
 To surowości iaśnie prezentuie
 Ze iczli rygor iey niebędzie mnieyszij;
 DOBROCI Boskiej tym CHWAŁĘ umnicyszij. 33.

DOBROCI iak się łaskawym zwać może
BOG? iezli w zgubię człeka niewspomoże?
SŁOWO iak będzie z naturą złączone?

34.

Gdy całe plemie będzie zatracone,

CHWAŁĘ, Bo iezli człek będzie zgubiony?

35

Toc BÓG od niego nie będzie chwalony

Gdzież proszę zmarli kiedy BOGA chwala?

Z temi co w piekle na wieki się palą,

Przeklęstwa tylko w Piekle zamiast chwały,

36.

Tam ognia wieczne katują upały,

Przytym sam Szatan to będzie uważał

Ze czego sam chciał: tego y dokazał.

Sprawiedliwości trzeba mieć uwagę.

Bez Miłosierdzia przeladnie wagę.

37.

Pod miarą Sędzia ma karę zakładać,

Iezli chwalebnie chce swym mieczem władać.

Tu sprawiedliwość stawa w swej posturze

Nizey opiszę, iaka w swej naturze

Krzyknie: kto grzechem traci swe zbawienie

Ten poysć powinien w wieczne potępienie.

Dusza co grzechem śmiertelnym się rani,

Iest śmierci łupem a nie życia Pani,

38.

Nie iest to nad grzech waga ładowana

Według excessu winy, kara dana.

Kto grzechem żądy, Prawa Boskie gwałci,

Ten ma bydz w Piekle gdzie zostają Czarci.

39.

Nikt mi nie wydrzę zręku winowaycę,

Mam miecz, mam Statut, karać iako zdraycę.

Sprawy człowieka niespuszczę zmej wagi,

Przed ciebie Siostrą kładę tę uwagi,

Iezliby człeka minęło karanie?

Gdzie proszę Honor Boski się zostanie?

40.

Tu Miłosierdzie lentem postępuje

Zawierać ligę z sobą perswadiue.

Mówiąc: na wieki twoja będzie sława,

41.

Gdy winowaycy: staniesz się łaskawa.

Maiący litość na człeka ruiny,

Zamknij surowość wścisleyse terminy.

Wszak wszystkie Cnoty z tąd swoy honor mają

Kiedy z respektem dla mnie: prym mi dają.

Bo iezli rigor w tobie będzie mściwy

42.

Zaden niebędzie z ludzi sprawiedliwy.

To Nieba Siostró, pustynią zostawisz

Iezeli zemstę zupełną wystawisz.

W twoie się Prawa nie wdaię z natury,

Bądź że użytą, tak uydziez censury.

Równa obudwoch nas władzi do ziemię,

Stań się łaskawą, na to ludzkie plemie.

Tak sprawiedliwość na to odpowiada,

Twoich słow teraz słucham bardzo rada;

Certujesz słowy y mową przyiemną,

Lecz kiedy ogień zemsty stanie zemną?

43.

Natenczas władza mey zapalczywości,

Y w piekle rządy są sprawiedliwości.

Y tam ja rządę sprawiedliwą miarą,

Kto? wiele? iaką ma bydz dręczon karą!

Twa tam niemoże nigdy postać noga,

Dła miłosierdzia zamknięta tam droga,

44.

W tym cię przewyższam, że y tam panuję

W Piekle: twey władzy nie apprehenduję.

A coś o piekle troche namieniała

Z moiey powieści: lecz żebyś wiedziała

Lepiey: okryję mieysca położenie,

Gdzie potempieńczy w wieczne zatracenie.

Destynowani: bez żalu pokuty,
 Zyli swywolnic: tey straszliwej huty
 Są mieszkańcami: w wiekuiſte wieki,
 Przeciąg bez końca, wieſz ſama daleki.

Texty Pisma S. y Expozycye Doktorow w tym Roz-
 dziele według liczby przy wierſzach położoney te ſą.

* 1. * Jo: 4. 8. *DEUS charitas eſt, & qui manet in charitate in Deo manet & Deus in eo.* * 2. * Prov: 10. 12. *Univerſa delicta operit charitas.* 1. Cor: 14. 4. *Charitas patiens eſt benigna eſt, non quarit qua ſua ſunt.*

* 3. * *Quidam: His quibus inviſi fratres dum vita manebat, Succubuit Parens & fraus innexa clienti.*

* 4. * Ephes. 1. 3. *Deus & Pater Domini Noſtri Ieſu Chriſti, qui benedixit nos in omni benedictione Spirituali in caeleſtibus in Chriſto, ſicut elegit nos in ipſo ante mundi conſtitutionem.* * 5. * Apoc: 13. 8. *In libro Agni qui occiſus eſt ab origine mundi: Gen: 3. 21. Fecit quoq; Dominus Deus Ada & uxori eius tunicas pelliceas.* * 6. * *Vide ſup hie uro 4. * 7. * Ephes 4. 22. Renovamini autem Spiritu mentis veſtrae, & induite novũ hominem qui ſecundum Deum creatus eſt.* Hebr: 7. 26. *Talis decebat* Vid: ſup c. 1. n. 8. & Cant: 6. 8. * 8. * Sap: 1. 13. *Deus mortem non fecit creavit enim ut eſſent omnia & ſanabiles fecit.* Eccleſ: 25. 33. *A muliere initium factum eſt peccati, & per illam omnes morimur.* Sap: 2. 24. *Invidia autem Diaboli mors intravit in orbem terrarum.* * 9. * Apoc: 5. 2. *Quis eſt dignus aperire librum, & ſolvere ſignacula eius? & nemo poterat neq; in Cælo, neq; in terra, neq; ſubtus terram aperire librum neq; aſpicere illum.* Pſal: 51. 7. *In iniquitatibus conceptus ſum & in peccatis concepit me Mater mea. Prius damnati antequam nati.* * 10. * Ariſt: 1. 1. Rhet: *Iuſtitia eſt virtus, quã ſinguli ſua ſecundum leges poſſident.* 1. Reg: 17. 50. *Prevaluitq; David adverſus Philiſteũ.* * 12. * 1. Cor: 13. 2. *Iis qui ante peccaverunt, & ceteris omnibus &c. non parcato, an experimentum quaritis?* * 12. * Rom: 13. 4. *Dei enim*

*minister est tibi in bonum; Si autem mala feceris time, non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est, vindex in iram, ei qui male agit. *13.* Exod: 34. 6. Dominator Domine Deus, Misericors & clemens, patiens & multa miserationis, ac verax qui custodis misericordiam in millia, qui auferis iniquitatem & scelera atq; peccata. Nullus apud te per se innocens est. Psal. 16. 7. Mirifica misericordias tuas, qui salvos facis sperantes in te. *14.* Isidor. S. Ethymol: Misericors à compatiendo; aliena miseria, vocabulum est sortitus, & huic appellata est misericordia, quia miserum cor facit aliena miseria. *15.* S. Hier: in Epi: O lachrima humilis! tua est potentia. tuum Regnū. Tribunal Iudicis non vereris, amicorum tuorum accusatoribus silentium imponis, magis crucias Diabolum, quam pana infernalis, Quid plura? vincis invincibilem, ligas Omnipotentem. *16.* Ovid: de Pont: lib: Eleg 9. Regia [crede mihi] res est succurere lapsis. *17.* Vid: hic num: 15. *18.* Petr: Bles: Multis, consolationis sunt lachrimae, & ex parte maximam magnitudinem doloris minuunt, dolor siquidem speciem ignis gerit, qui dum plus tegitur plus ignescit. *19.* S. Bern: in Serm: Delicia Angelorum sunt lachrima nostra, & delectabiles lachrima panitentis. Ovid: de Pont: 1. Saepe levant penas ereptaq; lumina reddunt, cum bene peccati panituisse vident. *20.* Eccl: 23. 8. In vanitate sua apprehenditur peccator. 2. Thesal: 1. Panas dabit in interitu aeternas a facie Domini, & a gloria virtutis eius. Jacob: Bill: Iustitia merces est, vel eum bona rectis, vel pravis digne cum mala restituit. Deut 4. 2. Custodite mandata Domini Dei vestri. *22.* S. Aug: l. 1. Confes: Iussisti Domine & sic est, ut pana sit tibi omnis inordinatus appetitus. Quidam. Peccantem sequitur vindicis ira *23.* Misericordia Dni quia non sumus consumpti. *24.* Misericordia Dni plena est terra. Ps: 124. 7. Apud Dominum misericordia & copiosa apud eum redemptio: & ipse redimet. *25.* Osee 16. Quia non addam ultra misereri. *26.* Vide supra hic n. 24. *27.* Virg. 1. Aeneae. Non ignava malis miseris succurrere disco. *28.* Job 24. 19. Usq; ad infernos peccatum illius. *29.* Apoc: 21. 27. Non intrabit in eum*

in eum aliquid coinquinatum, aut abominationem faciens & mendacius.
 * 30. * Pen: 3. * 31 * Psalt 35. 8. Domine in Calo misericordia tua. v.
 8. Filii autem hominum in tēgmine alarum tuarū. Luc: 23. 14. Pater
 dimitte illis. S. Aug: lib: de S. Joseph, Proclivis & mutabilis est hu-
 mana, conditio. * 32. * Vindex peccati lex est, plecie vetando. Qua
 nisi cor mundet Spiritus interimet. S. Greg: lib: 4. Dialog: Iustum
 est ut quos culpa simul inquinat, par etiam pana adstringat. Jacob: 2.
 11. Offendat in uno factus est omnium reus * 33. * Lucan 2. Tot pa-
 nis capisse caput, sic mole ruina. Fracta sub ingenti miscentur ponde-
 re membra. * 34. * Seneca. Magnum timoris remedium est clemen-
 tia, sine qua nemo nomen clementis habet. Pia Desid: Anima. Nisi
 peccarem non erat quid mihi donasset. Clementis nomen non habiturus
 eras. Et vide hic sup nr 4 33. * 35. * Psal: 13. 17. Non mortui lauda-
 bunt te Domine, neq; omnes qui descendunt in infernum. Psal: 113. 17.
 In inferno autem quis confitebitur tibi. * 36. * Marci 9. 47. In gehē-
 nam ignis ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur,
 omnis enim igne salietur. * 37. * Psal: 129. 3. Si inēquitates observa-
 veris Domine, Domine quis sustinebit. Et vide sup hic nro 32. * 38. *
 S. Greg. in Moral: Horrenda sit miseris mors, sinē morte. finis sine fine,
 defectus sine defectu, quia mors semper vivit, finis semper incipit,
 mors perimit, & non exiinguit, dolor cruciat, sed nullatenus pavorem
 fugat, flamma comburit, sed nequaquam tenebras excutit. Ezech: 18.
 20. Anima qua peccaverit ipsa morietur. Jerem: 17. 10. Do unicuiq;
 juxta viam suam, & juxta fructum adinventionum suarum. Apoc: 2. 23.
 Dabo unicuiq; vēstrum secundum opera sua. * 39 * Matth: 25. 41. Di-
 scedite a me maledicti in ignem aeternum, qui preparatus est Diabolo &
 Angelis ejus. * 40. * Malach: 1. 6. Ubi est honor meus. * 41. * Cal-
 siod in Epist: Benigni Principis est ad Clementia commodum transilire
 terminos equitatum, quando sola est misericordia cui omnes virtutes
 honorabiliter sedere non recusant. * 42. * Psal: 142. 2. Non intres in
 iudicium cum seruo tuo Domine, quia non iustificabitur in conspectu tuo
 omnis vivens. Psal: 110. 64. Misericordia tua Domine plena est terra.

77 *Sprawiedliwość Miłosierdziu opisuie Piekła pozycyą z mękami.*
* 42. * Deut: 32. 22. *Ignis succensus est infurore meo, & ardebit usq̃ ad inferni novissima.* Sap: 11. 17. *Per pua quis peccat per hac & torque^r tur.* * 44. * Job: 24. 20. *Obliviscatur eius misericordia: dulce to illius vermes, non sit in recordatione, sed conteratur quasi lignū infructuosū.*

R O Z D Z I A Ł II.

Sprawiedliwość Miłosierdziu opisuie Piekła pozycyą z mękami

NAprzod jezioro głębokie bez miary. 1.

Wszereż, wzdłuż, jednakie, siarczyste upały,

Zawsze się palą: ani gasnąć mogą

Co moment mękę zadający frogą.

lak pełne ognia, fetorow smrodliwych,

Tak obmierzłości, plugawstw zarazliwych.

Katowni tortur, okrucienstw niemało,

Dreżących Duszę oraz z Duszą ciało.

Mizeryi, nędzy, trosk, gryzot dostatek,

Ze ich wyliczyć trudno na ostatek

Wboiaźni okropne stają te pieczary.

Wsprosność monstr brzytkich obmierzłe masekary.

Noc wieczna, ciemna, porządku żadnego,

Procz zamieszania dla strachu wiecznego.

Zadney nadziei niemaż pocieszenia

Bluźnierstw wszetecznych, krzyk wrzask z potępienia.

Jednym łańcuchem ciemności splećani,

Wszyscy ktorzy są w tę przepaść zadani 2.

Mrok wieczny nocy w więzy ich okował,

Zamkniętych w całą wieczność będzie chował.

Iakby zbiegowie wieczney Opatrzności

Leżąc pod dachem swej nieszczęśliwości,

Gdy rozumieją że się pochowali.

Weczarnosć swych grzechow ktore popełniali.

Czarney zafsony wieczney niepamięci,
Zakryci w lochach gonią się przekłęci.

Tam twoje siły Siostró tracą władzę

Nikogo ztamtąd już niewyprowadzą,

Dla ciebie mówię tam zamknięta droga,

Ia się tam rządze ma surowość frogą.

Ia na nich leię ognie z siarką żywe,

Purze piorony, duchy nieszczęśliwe.

To tylko cząstka moiey surowości,

Zkielicha daię okrutney frogosci,

Zognia wpoł z siarką rospaloney huty

Wprzemiany stanie lodami okuty.

Nad to w Jeziorze tonąc iak kamienie

Będą: iak zagiew spalą ich płomienie,

Dręczeni dzień, noc, zawsze bez przestania,

Bez od poczynku na wieczne karania.

Wfiarczyстым ogniu na zawsze gorzeli,

Ten widok Święci zobaczą Anieli

Tortur okrutnych rachunek daleki,

Wtych trwać bez końca będą, aż na wieki,

Podam im kielich odgniewu Bożego,

Gorzkości pełen, każdy pić ma z niego

Zwielkich boleści ięzyki iestę będą

Własne: gdy piekła ciemności zasięda.

Bluzniący Boga, od wielkich boleści,

Ran niezliczonych od rozumu wieści,

Śmierci bez śmierci wiecznie wyglądają,

Koniec bez końca życiem zaczynają.

W mękach ognistych z piekielnych naczyń

Wnich śmierć zabija, wraz życia przyczynia.

Boiaźni strachow uchybić niemogą,

Duszę y ciała, dręczą męką frogą.

- 79 *Sprawiedliwość Mitosferdziu opisać Piekła pozycją z mękami.*
 Ogień nie świeci, lecz dla tego pała,
 Ażeby ciemność wieczna nieustala.
 Lustra Niebieskie które Astra niecą 9.
 Tey straszney nocy nigdy nieoświecą.
 Zprędkością ogień spodem wypływają
 Te ich iak kołbań w głębią zatapiają.
 Piorunem ranią straszdydła okrutne
 Trzyżwią się mdleją, potępiency smutne.
 Choć widzieć Monstrow gdy wyidą niemogą,
 W postaciach zwierząt boiażń mają frogą.
 Szelestem wężow, laszczurek, zab, gadu,
 Zstrachu wpoł żywi iakby od ich iadu.
 Nawet aeryi przed którą zrenjca
 Uciec niemoże: icy niewidzą lica.
 Bestyę, Czarta fałszywych Prorokow 10.
 Wszystkich katują wraz z Boskich wyrokow.
 Ustawnie własne gryzie ich sumnienie 11.
 Ze z złych spraw życia poszli w potępienie.
 Boiazliwa jest nieprawość z natury
 Dać świadectwo mąk, wieczney tortury.
 Zawsze sumnienie w nich jest popędliwe.
 Sstrachy, boiażnie, rodzi załadliwe.
 Y gdy wewnątrznie zginęły nadzieie
 Większą okrutność tym na siebie leic.
 Ci tedy ktorzy wtey okrutney nocy, 12.
 Oblokowani bez zadney pomocy,
 Ten sen prowadzą na wieczne karanie.
 Ktore bez końca nigdy nieustanie:
 Czasem od Monstrow dręczeni pukania
 Czasem z własnego Duszy ofzukania.
 Mniemają za las gęsty w ptaćwa cały 13.
 Lub że piekielne nań się wała skały.

Lub że drapieżne bestye nań bieżą,

Lub że pod echem gor piekielnych leżą,

Naycięższy Obraz tey piekielney nocy

Ze mieć nie będą na wieki pomocy.

Szarancza mucha iadem ich wysufszy

14.

Gryząc ich: zdrowią w iadney niemasz duszy,

Co raz to nowe są sychane głosy,

Napełniające miejsca w piekle soły.

Zgromadzę na nich wszystkie złe przypadki,

15.

Wnich spełnię gniewu strzał moich dostatki

Głodem ich trapiąc, Ptaśtwu dam w szarpanie,

Gorszkich boleści, w całą wieczność na nie,

16.

Zołe smoczą z iadem, Aspisa napoiu,

Ta im poczesna śmiertelnego znoiu

Wszystko to w skarbach moiey surowości

W wiek zemsty moiey, y zapalczywości.

Bestye na nich wypuszczę szarpiące

Pazurmi: żywo zębami gryzące,

Będą ich szarpać y włoczyć po ziemi,

Te okrucieństwa sprawując nad niemi,

17.

Pannę czy dziecko, starca czy młodego,

Miecz strach ogarnie, z osobna każdego,

Gniew moy wyrzucę na wszystkie narody

18.

Ktorych katuie piekło bez ochłody

Nazaboy wieczny raz na zawsze poydą,

Mey mściwey ręki wraz zemsty nieuydą,

Zich trupow wielkie podniosą się smrody,

Schnąc z ich krwie będą gory iak z pogody.

Mocarstwa Niebios zostaną zmieszane.

W Xięgę Niebiosą będą pozwijane.

Miecza Pańskiego krwie lanie zabawa,

Ktorą się ziemia dostatnie napawa.

- 31 *Sprawiedliwość Miłosierdziu opisuie Piekła pozycyą z mękami.*
Wcierniach pokrzywach, Domow odłożyka; 19.
Smoki swych pieczar uczynią łożyska;
Diabli zabiegać będą z Satyrami,
Ta ich zabawa wiecznemi czasami.
Zywo ich ogień piekielny dogrzewa, 20.
Wniście ich ziemia za niemi zakrywa,
Mul, z ogniem wygod y pieszczot postaniem
Zamiast przykrycia robaństw pełno na niem.
Iak wiele w życiu roskofzy miał który
Tak niech go dręczą frogich mąk tortury.
Iak owce gdy są w pasterza zawarciu, 21.
Tak potępieńcy śmierci ku pożarciu,
W wewnętrznych ciemnościach płacz zębów zgrzytania
Gniew Boski w ogniu przyczynia karania.
Iak żagiew wszyscy wiecznie zgromadzeni,
Płomieniami ognia wiecznością paleni.
Wszystkie wod zrodła w smołę obrocone, 22.
Ziemie piekielne, w siarkę zamienione,
Pokarmem ogień siarką zaprawiony;
Dmuchianiem Pańskim mocno rozżarzony.
Iak upał, pruchno swym gorącym trawi 23.
Tak ogień wieczny potępieńców bawi.
Paląc iak ciernie na drobne popioły
Te ustawiczne ich bidy mozoly.
Każda nieprawość ogniem jest trawiona,
Każdy z nich gryzie swe własne ramiona.
Pokarm y napoy, zółć gorzkie piołuny
Męczą katuią iak straszne pioruny.
Ogień, siarczyfity wiatr z gradem burzliwy 24.
Znieść potępieńiec musi niezczęśliwy
Dopieroż to cząstko gniewu jest Boz. go,
Ta potępieńca nicminie każdego.

W tym na nich rzucę piorunowe grady

Uciekających ścigają w ich ślady

Goni ich zemsta mey zapalczywość,

Wiaśniach piekła karze ich wśrogości.

Ich prace w ogniach wszystkie są daremne

Bo ich trzymają przepaści podziemne

Tam Dom każdego śmierć tą śmiercią życie,

26.

Zginion czyje tam zawita przybycie

Nigdy się paszcza nienasyci piekła,

Zgubną wiecznością iak furja wściekła,

Nigdy tam ogień nieprzestanie palić,

Robak niezdycha choć się będą żalić.

Na drugich zwierza w larwach wypadają

27

Wkawałki, albo na sztuki szarpają,

Lwy Tygryfowie zaiadłe Lamparty

Każdy jest od nich więzien w sztuki darty.

28.

Wroźnych postaciach diabelskie straszyla,

Prezentują się widzieć rzecz obrzydła,

Przenikające wyciem dają głosy

Słyszac od strachu w górę wstają włosy.

Przed tymi larwy iędze uciekają,

Choć y te więźniom męki frogie dają

Nigdy w tak sprośnych Afryka niechodzi

29

Monstrach straszliwych choć ich zawsze rodzi.

Zmie iaszczurki padalce y węże.

30.

Srogo katują białą pleć y męże,

Zabiska, Bufony, wraz skrzydlaste smoki,

Cryzą, szarpają, leją krwi potoki.

Iednych osęki żywo rozdzierają

31.

Drugich mieczami na poł rościniają

Inszych w bigosy siekają tasaki,

Każdy ma dosyć męki wieloraki.

8; *Spraw iedliwość Mitofierdziu opifuić Piekła pozycyą s mękami.*

Jednych z ołowiu lub z fimoły w kąpieli
Wrzucam, moia ich tam furowość dzieli,
Drugich na roznach, ruftach przypiekaią
Zywo ćwiercuią, lub w koła wplataią.

Infzych szarpaia kłifzczami z żelaza
Ciało: iak czyia grzechu ief obrazy
Infzym ięzyki zpańcz wywłoczyć każą,
Wfzytkich w fiarczyftych ogniach skwarzą, fimażą.

Drugich w firodliwych dymach kopczą, dręcżą,
Bez odpoczynku kaźdego tam męcżą.

Głof między skały fwe obija echa,

Ta opłakana dana im uciecha.

Niemafz tam komu kogo pożałować
Bo tam nikomu niekażą folgować
Snieg, z ogniem grady, zimodzikiie lody,
W ogniu fwyeh natur niedoznaia fzkody.

Wraz ogniem zimnem zoftaia dręczeni,

Wieczni więźniowie, w piekle zatopieni,

Kaźdego iędza tłucze, rąba, bije,

Zywy umiera, wraz umarły życie.

Od fwey krwi firodem powietrze zarażą
Z sztuk w całość ciału, wracać fię rozkażą,
Wfzytko wyrazić mową, piorem trudno,
Iak wtyeh katufzach potępieńcom nudno.

Wtym wfzytkim nie tu mey zapaleczywości,

Gniew fię zakończy: trwać będzie w wieczności,

Wraz zwyciągnięcia na nich moiey ręki,

Tyfiączney piekła niewyrazam męki.

Słowem wrofkofzach kto czego używał,
Zgrzechem! wkatowniach to będzie pożywał.
Za cieiefności są okrutne męki,
Ktore odbiorą z moiey mściwey ręki.

Za wszeteczności pisanja amory,
 Znacniejszy w piekle mieć będą ardory.
 Za moment sprostny ukontentowania,
 Srogich nieuydą w wieczności karania.
 Nawet myśl sprośna, choć ciało bez skazy
 Karana będzie, iak za same zmazy.
 Zadne nie będzie więźnią wykupienie
 Gdy iuż na wieczne dan jest potępienie.

Ani Syn Oycy, ani Ociec Syna
 Tam niewspomoże; wszystkich wieczna wina;
 Klęnoty zanic, skarby, srebro, złoto,
 Nic tam nieważy, ani dbają oto
 Trudno wyrazić co się tyraństw dziecie,
 Moia surowość tylko się z nich śmiecie,
 Sam Bog ktory ich dał na zatracenie
 W sprawiedliwości ma uweselenie.

Zeby wiecznością winy wyplacano,
 Do mąk piekielnych grzech destynowanō,
 W ezleku wyciąga grzech te wszystkie kary,
 Ze gdy utracił łaski Boskiey dary:
 Ktorych zażywać mógł dobrze bezpiecznie
 On złamał zakaz, więc go karać wiecznie
 Niech przyiaźń znami trwa zawsze statecznie
 Honor trza Boski utrzymać koniecznie.
 Nikt mnie ubłagać do tych czas niemoże,
 Aż moię szalę, wrowności położę.

Texty Pisma S. y Expozycye Doktorow w tym Roz.
 dziale według liczby przy wierśzah położoney te są.

* 1. * Hugo de Anima l. 4, *Infernus lacus est sine mensura, profundus sine fundo, plenus ardore incomparabili, satore intolerabili, do-*

lore innumerabili, ibi miseria, ibi tenebrae, ibi ordo nullus, ibi horror aternus, ibi nulla spes boni, nulla desperatio mali. * 2. * Sap: 17. 18. Unâ catenâ tenebrarum omnes erant ligati. v. 2. Vinculis tenebrarum & longa mortis compediti, inclusi sub tectis fugitivi perpetua providentia jacuerunt. v. 3. Et dum putant se latere in obscuris peccatis, tenebroso oblivionis velamento dispersi sunt. * 3. * S. Greg: 9. Moral: Quisquis ad toleranda mala inferni descendit, nequaquam ad lucem ulterius redibit, quia nequaquam ultra misericordia parcentis liberat, quos semel in locis penalibus Iustitia iudicantis damnat. * 4. * Psal: 24. 3. Effunde frameam & conclude adversus eos. Psal: 68. 25. Effunde super eos iram tuam, & furor irae tuae comprehendat eos. Eccl: 36. 8. Excita furorem & effunde iram, extolle adversarium, & afflige inimicum. Isaïæ: 42. 25. Effudit super eum indignationem furoris sui, & sorte bellum, & combussit eum in circuitu, Psal: 10. 7. Pluet super peccatores laqueos ignis sulphur, spiritus procellarum pars calicis eorum. * 5. * Job: 24. 19. Ad nimium calorem transeat ab aquis nivium, & usq; ad inferos peccatum illius. Apoc: 20. 9. Et ascendit ignis à Deo de Calo, & devoravit eos, & Diabolus qui seducebat eos missus est in stagnum ignis, & sulphuris, ubi est bestia, & Pseudo Propheta cruciabuntur die ac nocte, in secula seculorum. Eccl: 21. 10. Stuppa collecta Synagoga peccantium, & consummatio illorum flamma ignis. * 6. * Apoc: 14. 10. Bibet de vino ira Dei, quod mistum est mero in calice ira ipsius, & cruciabuntur igne, & sulphure in conspectu Angelorum Sanctorum, & ante conspectum Agni. * 7. * Apoc: 17. 10. Commanducaverunt linguas suas pra dolore, & blasphemaverunt Deum Cali pra doloribus & vulneribus suis. * 8. * S. Greg: in Moral: Horrendo sit miseris, mors sine morte &c. vid: cap: 1. Dialog: n. 38. * 9. * Sap: 17. 5. Et ignis quidem nullâ vi poterat illis lumen prabere, nec syderum lympidæ flammæ illuminare poterant illam noctem horrendam. Apparebat autem illis subitaneus ignis timore plenus: & timore percussus illius. v. 8. Pleni timore languebant. v. 9. Nam si nihil illos ex monstris perturbabat transitu animalium, & ser-

pentium sibilatione, commoti, tremebundi peribant, aërem quem nulla ratione quis effugere posset, negantes se videre. * 10. * Apoc: 20. 9. vide hic sup num. 5. * 11. * Sap: 17. 10. Frequentèr autem præoccupant pessima redarguentè conscientia. v. 11. Cum sit nam timida conscientia dat testimonium condemnationis semper, nam præsumit sava perturbata conscientia. v. 13. Et abintus minor est expectatio, maiorem computant inscientiam ejus causa, de qua tormentum præstat. * 12. * Sap: 17. 14. Illi autem qui impotentem verè noctem, & ab altissimis inferis supervenientem, eundem somnum dormientes, aliquando monstrorum excitabantur timore, aliquando animam deficiebant traductione. * 13. * Sap: 14. 18. Inter spissos arborum ramos avium svarvis v. 19. Aut sonus validus præcipitarum pètratum, aut ludentium animarum cursus, aut mugientium valida bestiarum vox deficientes faciebat illos præ timore. v. 21. Sola enim illis superposita erat gravis nox & imago tenebrarum, quæ superventura illis erat. * 14. * Sap: 16. 9. Illos enim locustarum & muscarum occiderunt morsus, & non est inventa sanitas animæ illorum. * 15. * Deut 32. 2: Congregabo super eos mala, & sagittas meas complebo in eis, consumentur & devorabunt eos aves morsu amarissimo. * 16. * Deut 32. 33: Fel draconum vinum eorum, & venenum aspidum insanabile: nonne hæc condita sunt apud me, & signata in thesauris meis? v. 24. Dentes bestiarum immittam in eos cum furore trahentium super terram atq; serpentium. * 17. * Deut 32. 25. Floris vastabit eos gladius, & intus pavor, juvenes simul ac virginem lactantem cum homine sene. * 18. * Isai: 34. 2. Indignatio Domini super omnes Gentes & furor super omnem militiam eorum interfecit eos. & dedit eos in excisionem. Interfecti eorum projicientur, & de cadaveribus eorum ascendet fator, tabescent montes à sanguine eorum. Isai 34. Et tabescet omnis militia Calorum & compli cabumur sicut liber Cali. v. 5. Gladius Domini replebitur sanguine, inebriabitur terra eorum sanguine. * 19. * Isai: 34. 13. Orientur in domo e us spina & urtica &c. & erit cubile draconum, & occurrent demonia onocentauris. v. 17. Usq; in æternum possidebunt eam. * 20. *

Num: 16. 33. *Et descenderunt vivi in infernū operti humo.* Jfai: 14. 11. *Sternetur tinea & operimentum tuum erunt vermes.* Apoc: 18. 7. *Quantum glorificavit se & in deliciis fuit tantum date illi tormentum & luctuum.* * 21. * Pfal: 48. 15. *Sicut oves in inferno positi sunt, mors depascet eos.* Matth: 8. 12. *Ibi erit fletus & stridor dentium.* Deut: 32. 22. *Ignis succensus est in furore meo, & ardebit usq; ad inferni novissimā.* vid: hic sup n. 5. Eccl: 21. 10. * 22. * Jfai: 34. 9. *Convertentur torrentes ejus in picem, & humus ejus in sulphur.* Jfai: 30. 33. *Nutrientum eius ignis & lingua multa, flatus Domini sicut torrens sulphuris succendens eam.* * 23. * Jfai: 33. 11. *Concipietis ardorem, parietis stipulam, spiritus vester ut ignis, vorabit vos, & erunt Populi quasi de incendio cinis, spina congregata igni comburentur.* v. 18. *Succensa est nam quasi ignis impietas.* v. 20. *Non saturabitur, unusquisq; brachium suum devorabit.* Jfai: 24. 9. *Amara erit portio bibentium illam.* Jerem: 9. 15. *Ecce ego cibabo Populum istum absinthio, & potum dabo illis aquam fellis, mittam post eos gladium donec consumantur.* * 24. * Pfal: 10. 7. *Pluet super peccatores laqueos ignis & sulphur, & spiritus procellarum pars calicis eorum.* * 25. * Job: 41. 14. *Mittet contra eum fulmina, & ad locam aliam non ferentur.* Ezech: 32. 28. *Quorum data sunt sepulchra in novissimis lacu.* Habac: 2. 13. *Laboraverunt enim Populi in multo igne, & agentes in vacuum & deficient.* * 26. * Prov: 2. 18. *Inclinata est ad mortem domus ejus, & ad inferos semita ipsius, omnes qui ingrediuntur ad eam, non revertentur, neque apprehendant semitam vita.* Prov: 3. 7. *Infernus & perditio nunquam implentur.* Jfai: 66. 24. *Vermis eorum non morietur, ignis eorum non extingvetur.* * 27. * Ezech: 32. 4. *Saturabo de te bestias universa terra, & dabo carnes tuas super montes, & irrigabo terram fatore sanguinis tui.* vid: hic sup n. 16. Eccl: 28. 27. *Immittetur in illos quasi Leo, & quasi pardus ladet illos.* * 28. * Eccl: 45. 23. *Consumpti sunt in impetu iracundia, fecit illis monstra, & consumpsit illos in flamma ignis.* * 29. * Malach: 1. 3. *Posui montes ejus in solitudine & hereditatem ejus in dracones deserti.* Eccl: 27. 30. *Ejulabunt super*

te voce magna, & clamabant amare. Et sup hic vid Apoc: 18. n. 20,
 * 31. * Mich: 7. 17. Serpentes velut reptilia terræ, perturbantur in
 adibus suis. Judich: 8. 25. Exterminati sunt ab exterminatore, &
 a serpentibus perierunt. Eccl: 10. 13. Cum nam morietur homo hare-
 ditabit serpentes, & bestias & vermes. * 31 * Sap: 12. 22. Illis qui in
 via sua insensate & iniuste vixerunt per hac qua coluerunt dedisti
 summa tormenta. Sap: 16. 1. Propter hac, & pro his similia passi
 sunt digne tormenta, & per multitudinem bestiarum ex terminati sunt.

* 32. * Lucret: 3. Verbera, carnifices, robur, pix, lamina, tædæ,
 Nec vident interea qui terminus esset malorum.

* 33. * Sap: 11. 17. Vid: Dialog, cap: 1. n. 43. Psal: 13. 3. Lingvis suis
 dolose acerbant, venenum aspidum sub labijs eorum. * 34. * Sap: 17.
 19. Vox aut resonans de altissimis montibus eho. * 35. * Sap: 16. 22.
 Nix autem & glacies sustentabant vim ignis, & non tabescebant &c.
 Ignis ardens in grandine & pluvia corruscans, Vid: hic sup. n. 27.
 * 36. * Jfai 9. 17. In omnibus his non est aversus furor ejus sed adhuc
 manus ejus extenta, vid hic sup nro 20, Apoc: 18. 7. * 37. * S. Greg:
 in Moral. Tunc edax flamma comburit, quos nunc carnalis delecta-
 tio polluit. Idem Momentaneum quod delectat aeternum quod cruciat.
 S. Aug: in Psal: 29. Quid prodest integra caro, mente corrupta? * 38. *
 S. Aug: ser: ad Erem: In inferno, nulla redemptio, quoniam illic da-
 mnatus & demersus qui fuerit ulterius non exhibet, nec Pater ibi in-
 vare potest Filium, nec Filius Patrem: ibi non invenitur amicus, vel
 propinquus qui valeat argentum vel divitias dare. Prov: 6. 30. Nec
 suscipiet pro redemptione dona plurima. * 39. * Iroy, 1. 26. Ego quoq;
 in interitu vestro ridebo. & subsannabo. 2. Paralip: 30. 7. Qui tradidit
 eos in interitum ut ipsi cernitis. 40. Math: 18. 34. Dominus eius tradi-
 dit eum tortoribus quoadusq; redderet universum debitum. S, Aug: 1:
 3. de lib: Arb: Illa est pana peccati iustissima, ut amittat unusquisq;
 illud quo bene uti noluit, cum sine ulla difficultate posset si vellet.

R O Z D Z I A Ł III.

*MIŁOSC BOSKA stawia na obronę CZŁOWIEKA
przeciw SPRAWIEDLIWOSCI*

TU SPRAWIEDLIWOSC gdy dokoncza mowy

Widok przed Tronem Boskim, stawia nowy.

Nad Tysiąc słońców jaśniejsza Krolowa,

Koroną skronie, otoczona głowa.

1.

Twarz się rumieni jaśniejsza niż zorza

2.

Zaranna: kiedy występuje z Morza,

Wszystka się mieni w płomienach ognistych,

Z przedwiekow, wiekow; wiekow wiekuiitych.

3.

Z twarzy promieñmi wychodzą ardory

Boskie niejące wewnętrzne Amory.

W ley twarz Heruby pozirać nie śmiają,

Lecz w ley kochaniu tak iak wesk topnieją.

Kiedy zaś przed ley oblicznością stają,

4.

Oczy, Twarz, swemi skrzydły zastaniają:

Władza, Moc, Siła ley niezwyciężona

Zwycięża wszystko, bo nie jest stworzona.

Cnoty gdy bez niey iakie się pokazą

Są iak czece cyfry, nie w sobie nieważą.

Wiele cnot Świętych iak MATKA wydaie

Dobroci czynić nigdy nie przestaie,

Wszystkich kochaniem iak MATKA pociąga,

Na wszystkich władze bez granic rozciąga.

5.

MIŁOSCIĄ Boską, tak się być nazywa

Serca oziębłe swym ogniem rozgrzewa.

Każda z cnot świętych nabywa koloru

Piekności od NIEY, oraz ley splendoru.

Te SPRAWIEDLIWOSC Swieta gdy zoczyła
Rangi, y pryau wpunkcie ustąpiła.

99
6.

Wewnątrz odmianę w sobie czuic całe
Lżeyszy punkt grzechu prezentują szale.

7.

Zacznie swuy dyskurs: stanelam dla człeka

Obrony: Siostro kocham go z przedwieka.

Dla Wcielonego wprzyszłym czasie SŁOWA.

Niech moja walor ma u ciebie mowa.

Wiem, że twe zdania są wszystkie prawdziwe,
Uprzedzasz drogi Boskie sprawiedliwe,
Przecież ja MIŁOSC płaszczem okryć musze,
Grzych ten Adama: żeby zbawił Dusze.

8.

Ta moja własność nad Nadzieie, Wiare

A bym surową odmieniła karę,

Nie mówię żeby człek nie był karany,

Byle w moc czarta, wiecznie nie był dany.

Wielki kryminal wiem że człek uczynił

9.

Na wieczną zgubę tym samym zawinił,

Lecz choć go grzychow potopy zalały

Przecież MIŁOŚCI zgasić nie zdołały.

Ięszcze trwa w sercu iskierka kochania

10.

BOGA: mniejszego nań zażyć karania;

Iam MIŁOSC BOGU jest traktem doludzi,

11.

Ludzi do BOGA: niech cię litość wzbudzi.

Tu sprawiedliwość choć z respektem stawa,

12.

Miecz y Dekretow prezentuje Prawa,

Nie naruszone: trzymającey wagi

Broni Honoru, wraz Boskiey powagi.

Mówiąc: wszechmocna gdzie swoje Dekreta

Zaydą: tam zemście mey staie się meta

Przecież zważ; Honor Boski Twoy wzniewadze,

Sam zemsty woła grzych na moicy wadze.

13.

51 *Miłość Boska sława na obronę Człowieka przeciw Sprawiedliwości.*

Wszak że y Anioł zdany w potępienie

Za Majestatu BOGA obrażenie;

Ten że kryminał y Człowiek uczynił,

Więc być karanym ruwnie z nim zawinił.

Stworzenie nie ma takiej ruwney wagi,

Zeb nadgrodziło Stworcy te zniewagi.

Chyba swą zgubą: w wiecznym zatraceniu,

Niech się wypłaca w wiecznym potępieniu.

Tu MIŁOSC respons takowy Iey daie

14.

Ktora przy człeku za obronę staie,

Bierzmy Anioła z człekiem na twe szale;

Obaczysz różność między niemi w cale.

Prawda że oba są winowaycami ;

15.

Mandatow Boskich oba przestępcami,

Ale jak różnie? różnym trybem drogą,

Ruwnie na człeka nie masz być tak srogą.

Anioł w naturze będąc doskonalszy,

Człek w twej słabości od niego iest dalszy.

16.

Anioł dogrzechu był z siebie gotowy,

A człowiek z iego zdradzieckiej namowy.

Anioł w swym grzechu pyszną ma nieswoję;

Człowiek w głębokim zalu ma pokorę,

17.

Wiesz Istność BOGA pysznych nienawidzi;

Pokornym sercem nigdy się nie brzydzi.

Łaskę dać gotow, y odpuszczyć winy

18.

Z jakiz ma wiecznie człek ginąc przyczyny?

Z Raiu być wygnan masz za swe przestępstwo,

Robotą ziemia będzie mu wprzekięstwo.

To y na iego spadać będzie ciało,

Ktore początek ztey że ziemi miało

Wproch się obruci gdy poydzie na mary

Duszę zachować trza od wieczney kary.

19.

Spra-

Sprawiedliwości niech ci się wypłaca

20.

Pokutaj: Dufzy niechaj nie zatracą.

Bo jako przez grzech ma zguby początek

Tak przez pokutę łaski Boskiej wziętek.

21.

Tu człek Pokutę godną będzie czynił,

Relzję darować trza mu co zawinił:

Przez ostre życie winę z siebie zdziera

Toć odpuszczenie grzechu niech odbiera:

Zalem ze łzami do BOGA się wraca

Toć mu się zgubna łaska niech przywraca:

Po nawroceniu Boskie pełniąc Prawa.

Kassata winy, kary, na nim stawa:

O Miłosierdzie z skruchą BOGA prosi,

BOG łaską z niego kondemnate znosi.

Juz ku dobremu swe obraca chęci,

Toć też grzech jego, ma być w niepamięci.

Nietrza pozwalać czartu z tego chluby,

Trza wyrwać człeka z wieczney jego zguby:

Sprawiedliwości święta to ci radzę

Interes słowa mieymy na uwadzę:

Ktore się łączyć ma z ludzką naturą,

22.

Toć trza mieć litość nad tą kreaturą,

Tu sprawiedliwość surowość odrzuca,

MIŁOSCI wzajem te trudność zarzuca.

Mowiąc: a Boska gdzie będzie zniewaga?

23.

Gdzie Majestatu zostanic powaga?

Iezeli człeku grzech poydzie bez kary?

Nie będzie równość szal mych prawney miary.

Odpowie MIŁOSC: znajda się sposoby,

Nadgrody Boskiej Powagi ozdoby.

Ma ich u siebie Mądrość niepoięta,

24.

Z swych skarbow dla mnie wyda DOBROC święta

93 *Miłość Boską sława na obronę Człowieka przeciw Sprawiedliwości.*

Równa Osoba będzie w tey zniewadze,

Boskiey zadofyć czyniący powadze

Ktorą swym grzechem człowiek był znieważył,

Gdy zakazane iabłko icé się wazył.

Krew ubostwiona spłucze ludzkie winy,

25.

Tym im naprawi zbawienia ruiny.

BOG w swoiey zemście iak jest sprawiedliwy,

Tak też iak Oyciec równie dobrotliwy.

Gdy tedy dzisiaj, gniew frogi tamuie,

26.

Niech że się twoia prętkość pohamuie

Na podobieństwo Boskie człek stworzony

Niech że nie będzie wiecznością zgubiony.

Tu sprawiedliwość święta odpowiada:

Coż też odpowiesz? słuchać będę rada.

Wiem człowiek stworzon jest na podobieństwo

Boskie: będące w Raju to Mażeństwo.

Godność ozdobę, grzechem piekło zdarło

27

Gdy zakazane iabłko śmiało żarło.

Skoro w grzechowe tylko wpadło fidła,

Z owych piękności, sprośne z nich straszydła.

28.

Choć się im teraz łaską piękność wruci;

Wprzyzły czas, grzych ich wstraszydło obruci.

W Niebie nie mogą tak się prezentować,

Na coż ich [proszę] zda się konferwować.

Odpowie MIŁOSC: dla SŁOWA Wcielenia,

Nie trza zatracać Ludzkiego Plemienia.

Bo w Niebo będą godni wnść gotowi,

Kiedy ich Słowo Wcielone odnowi.

29.

Powiem ci wszystko, iak człek wybawiony

Będzie: á szacan w zgubie zatopiony.

30.

Bez ciebie się w tey sprawie nieobydzie,

Gdy trzeciej woyny czas godziny przydzie.

Texty Pisma S. y Expozycye Doktorow w tym Rozdziale wedlug liczby przy wierzach polozoney te sa.

* 1. * Jacob: Bill: *At caput eximio cinctum Diademate cernens,
Regium est certum jam diadema decus.*

* 2. * Job: 38. 7. *Melaudarent Astra matutina; & Jubilarent omnes Filii DEI.* * 3. * Isai: 43. 10. *Credatis mihi & intelligatis, quia Ego ipse sum, ante me non est formatus DEUS; & post me non erit. Ego sum, Ego sum Dominus, & non est absq; me salvator.* * 4. * Isai. 6. 2. *Seraphim stabant super illud? sex ala uni, & sex ala alteri, Duabus velabant faciem Eus.* S. Aug; de Doctrina Christ: *Sola charitas est qua vincit omnia, & sine qua nihil valent omnia, & qua ubicunq; fuerunt. trahit ad se omnia.*

* 5. * Quidam. *Hæc Cælum varios cæliq; volubiles orbes:*

Et vaga cum fixis sidera nosse cupit.

Penetrat Abissum, terra mariq; girat:

S. Bern: in Epist: *O! Bona Mater est Charitas &c. diversa diversis exhibens; sicut Filios diligit Universos. Ecclesia. Ignem sui amoris, accendat DEUS in Cordibus nostris.* * 6. * S. Bern: in Epist: *Mens quam semel affecerit Charitas, sui juris esse nõ sinit &c. Solicitatur plus quam voluerit: compatitur nolens, miseretur invita.*

* 7. * Ephes: 1. 3. *Benedictus DEUS & Pater Domini Nostri IESU CHRISTI, qui Benedixit nos omni Benedictione spirituali in caelestibus in CHRISTO: sicut elegit nos in Ipso, ante Mundi constitutione: ut essemus sancti, & immaculati, in conspectu Eius in charitate. Qui prædestinavit nos in adoptionem Filiorum, per IESUM CHRISTUM in Ipsum.* Psal: 118. 127. *Rectum est iudicium tuum, & lex tua veritas* Pl: 84. 14. *Iustitia ante eum ambulabit, & ponet in via gressus suos.* * 8. * 1. Petr: 4. 8. *Charitas operit multitudinem peccatorum.*

Prov: 10. 17. *Universa delicta operit charitas.* 1. Cor: 17. 13. *Manet Fides, Spes, Charitas, tria hæc: Maior autem illorum est CHARITAS.* vid: sup: Part: 1. c. 4. n. 34. Horat: *Superi quos levant*

mitius

*mitius lapsos prement. * 9. * Prov. 14. 34. Miseros autem facit Populo^s peccatum. Cant: 8. 6. Fortis est ut mors dilectio. S. Greg: hom: 11. Quia sicut mors Corpus interimit, sic ab amore rerum temporalium, aeterna vita CHARITAS occidit. Cant: 8. 7. Non potuerunt extinguere CHARITATEM, nec flumina obruent illam. * 10. * Ephesi: 3. 19. In CHARITATE radicati, & fundati, ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis. Jacob: Bibl: de charit. Legibus est sanctis, quivis subjectus amoris,*

Nullus ab his liber legibus esse potest,

Stati. Thebaid. Pulchrum est vitam donare petenti.

* 11. * S. Aug: de spirit: Ecclim CHARITAS via DEI ad homines, & via hominis ad DEUM. Senec: Si iudicas ignosce; si regnas parce.

* 12. * Jac: Bibl: de judic: & Miseric: Cum detur in iusto peccandi optata potestas,

Ut mala mens pravè quod cupit efficiat;

Ira DEI magna est, qua multos sic quoq; punit

Ut quibus exultant criminibus pereant,

Eccl: 24. Qui diligit DEUM, exorabit pro peccatis.

Vircei. Omnia vincit Amor, quid enim non vinceret ille.

* 13. * Abulens. de Nativ. Chris. DEUS provocatus nostris peccatis, facit ultionem. 2. Thesal: 1. 9. Pains duvat in interitu aeternas, a facie Domini. * 14. * Exod: 15. 2. Fortitudo mea, & laus mea Domini^s, & factus est mihi in salutem. * 15. * Job: 15. 14. Quid est homo ut immaculatus sit? & ut justus appareat? Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis; & Caeli non sunt mundi in conspectu eius. * 16. * Pl: 8. 6.

Minuisti eum paulo minus ab Angelis. S. Greg: hom: 2. Hostis noster quanto magis nos sibi rebellare conspicit, tanto amplius expugnare contendit. Pl: 130. 1. Domine non est exaltatum cor meum, neq; elati sunt oculi mei, neq; ambulari in magnis, neq; in mirabilibus super me.

* 17. * Pl: 11. 5. Qui in altis habitat humilia respicit in Caelo, & in terra. Luc: 1. 15. Deposuit potentes de sede, & exalta vit humiles. * 18. * i. Petr: 5. 5. DEUS superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.

Gen. 2. 24. *Misit eum Dominus DEUS de Paradiso, ut operaret, terram, de qua assumptus est.* Gen. 3. 17. *Maledicta terra in opere tuo, in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vite tuae, spinas & tribulos germinabit tibi, & comedes herbam terrae. In sudore vultus tui vesceris pane: donec revertaris in terram de qua sumptus es: quia pulvis es, & in pulverem reverteris.* Job: 19. 1. *Homo brevi vivens tempore repletus multis miseris; qui quasi flos egreditur, & conteritur, & sicut velut umbra, & nunquam in eodem statu permanet.* * 19. * S. Aug: *Anima Patria est ipse DEUS.* * 20. * S. Aug: de Dogm: Eccl: c. 48. *Panitentia aboleri peccata, in dubitanter credimus, & in ultimo vita spiritu, si admissorum paniteat.* Job: 2. 6. *verum tamen animam illius serva.* * 21. * S. Aug: in Psal. 84. *Justitia de Caelo prospexit. Tanquam DEI dicentis: Parcamus huic homini, quia & ipse sibi non pepercit, agnoscamus: quia ipse agnoscit. Conversus est ad puniendum peccatum suum; convertar & Ego ad diligendum eum.* Luc: 3. 8. *Facite ergo fructus dignos penitentiae* Ezech: 18. 21. *Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis quae operatus est, & custodierit omnia praecepta mea, & fecerit iudicium, & iustitiam: vita vivet & non morietur. Omnium iniquitatum eius quas operatus est, non recordabor.* * 22 * Hug: l. de sacr: *Tempus restorationis est in carnatio verbi, cum omnibus Sacramentis suis, ab initio saeculi.* Ovid. Regia [crede mihi] res est succurere lapsis. Matt: 9. 13. *Misericordiam volo non sacrificium.* * 23. * S. Bern. sup. cant. *Si reum Regie Majestatis quam vis humane humanis legibus, capite plecti sancitum est, quis finis contentinentium Divinam omnipotentiam erit?* * 24 * Matt: 13. 52. *Profert de thesauris suis nova & vetera.* Isai. 45. 3. *Dabo tibi thesauros absconditos, & arcana secretorum. Et scias quia Dominus qui voco nomen tuum DEUS Israel.* Rom: 8. 3. *DEUS Filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnavit peccatum in carne.* * 25. * Apocal: 1. 6. *Qui dilexit nos, lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo.* * 26. * 11: 7. 18. *DEUS iudeus iustus, fortis, & patiens numquid irascitur per singulos dies?* Job: 14. 6. *recede paululum ab eo,*

97 *Miłość Boska ku Człowiekowi, opisuie Tryb, y Armaturę Słowa Przed:
 ut quiescat, donec optata veniat sicut mercenarij dies ejus. Gen: 1. 17.
 Creavit Deus hominem ad imaginem, & similitudinem suam. * 27. *
 Prov: 6. 33. Perdet animam suam: turpitudinem, & ignomiam congre-
 gat sibi, & opproprium ejus non dilebitur. * 28 * Ex Breviar: 24.
 Mart: R. 4. Stabat imago Calica in horto voluptatis, Divinorum fa-
 melica, in statu dignitatis. Quam turpabit terrifica figura antiquita-
 tis. Apoc: 21. 27. vid: sup: Dialog: c. 1. n. 29. * 29. * Vid. sup. Part:
 1. c. 1. n. 6. * 30. * Apoc: 30. 14. Et infernus & mors missi sunt in
 stagnum ignis. Et hac est mors secunda. * 31 * Luc: 22. 53. Hac est
 hora vestra, & potestas tenebrorum.*

R O Z D Z I A Ł I V.

*Miłość Boska ku Człowiekowi, opisuie Tryb, y Armaturę
 Słowa Przedwiecznego na Trzecią Woynę przeciw Czartu,
 Dla Wyzwolenia Luckiego Plemienia Zniewoli Piekła zno-
 śący Grzech Pierworodny okrutną męką swoją.*

POsłuchaj prosze teraz moiej mowy 1.
 Ktorąć wyrażę istotnymi słowy,
 Wiem że kontenta będziesz wtwoiej mierze
 Sama z Człowiekiem uczynisz przypomierze.
 Wiesz iak się w Woynach Szatan już natężył,
 Wpierwszey porażon; a wdrugiey zwyciężył
 Słabego człeka: to ieszcze przez zdradę,
 Wbił się w zuchwalstwo: pych sprosnych szkaradę.
 Z tego zwycięstwa dumno tryumfował,
 Iak by już [prawie] Niebo záwojował.
 Kiedy człowieka złask Boskich wyrzucił,
 Iako by Dzieła Boskie wśpak obrucił. 2.
 Iak by był panem całego stworzenia
 Ludzi: tego iest w sobie rozumienia.

- Y choć okrutne męki cierpi w piekle;
 Pychą się chlubić nie przestanie wściekle,
 Sprawiedliwości! według Twego Prawa
 Tej Trzeciej wojny musi być wyprawa.
 Wniey Czart od człeka będzie zwyciężony
 Wtenczas do szczętu będzie pohąbiony.
 Potym z rąk Boskich śmiało sięgi wzięcie
 Człowiek odbierze; oderwie pieczęcie.
 Barankiem będzie w cichości łaskawy,
 Co zaś do wojny, Lew, zwycięzca zwawy.
 Czarta zwycięży, z nim grzech, śmierć, y piekło,
 Wiele się czasu do tąd będzie wlekło,
 Dość ten czas przyjdzie; upewniam statecznie,
 Człeku day folgę, a mnie wierz bezpiecznie.
 Wszak wiesz Przedwieczna jest otym ustawa,
 Wszak y Tyś otym stanowała Prawa.
 Ten człek zwycięzca, jest Słowo Przedwieczne
 W ciele: Tron lego, krolowanie wieczne
 Skoro w Naturzę ludzkę na świat stanie,
 Woyna się zacznie; Pokoy być przestanie.
 Choć lego przyście tam będzie wpokoju,
 Zbroiny, gotowy stać będzie do boju.
 Przyścia wiadomość lego stanie wszędzie,
 Z Prorokow, z Sybill ogłosi się wszędzie.
 Przy narodzeniu Pastierzom Anieli
 Oznaymią by ztąd ludzie radość mieli.
 IEGO na wojnę wyprawa kosztowna
 Ze iey wyrazić wszystkiej niepodobna.
 Nappierwey lam jest wnim pierwsza przyczyna
 Ze wszystkich grzechow na nim będzie wina
 Choć mieć nie może grzechowey szkarady
 Przyimie ten ciężar w ciele z moicy rady.

Pokorę będzie miał cierpliwość w sobie

W raz postufzeństwo; na swojey osobie.

Ubostwo, nędzę, w całym zuciu nosił.

13.

Będzie: za Ludźmi swe uodlitwy w nosił.

W Ustach u niego ty sprawiedliwości

Będiesz mieszkała: co zaś do dzielności.

Woienney: on sam stanie na swym placu,

Nie wiednym będzie grzyźników Pałacu

14.

Zdespektowany dla człowieka zbawienia

Zwycięcą stanie z własnego Ramienia.

15.

W Ciele iak w szacie zostanie skrwawionym,

Bo prasą ludzkich grzychow obciążonym

Sam ją ma tłoczyć, bez ludzkiej pomocy

Zgubi śmierć, Czarta, wgniewie swojey mocy.

16.

Więźniow wyzwoli grzychy ludzkie zgładzi.

Z czego Anieli w Niebie będą radzi.

Tych niprzyjaciół do szczętu pokona

Ludziom od zguby tym będzie obrona.

17.

Zarliwość w kirys iak na siebie włoży

Ciebie za Pancyrz na sobie poloży.

Sąd wszyszak wkoło będzie Głowy lego,

Twa waga Tarczą stanie się dla niego.

Wkopiją ostrą gniew będzie nie mały.

18.

Przynim na wojnę zaciąg da świat cały.

Przeciw grzechowym adherentom. Czartu,

Wojna straszliwa będzie trwać bez zartu.

Wypuści na nich hartowne pioruny

Wszystkim się staną śmiertelne całuny

Zskalistych gniewow gradowite burze,

Nastąpią: bijąc każdego w naturze.

Przeciwney strony: pędząc ich w Taurigę

Piekła: ze zgrzychem, Czartem mieli ligę.

Ty też z ust Iego Miecz ostry wypuścisz,

19.

Nie przyjaciółom Iego nie przepuścisz.

Duch mocy, iak wiatr na nich wraz się złączy,

20

Wszystkich rozpruśzy, każdego rozłączy.

Nieprawość sama krześła Magistratow

Wywruci Trony ziemskich Potentatow

Impetem Morza na nich się wyleją,

Rzyki wodami swemi ich zaleją,

Iakby zkamiećmi ukropem warzeni,

Tak ze wszystkich stron będą porażeni

Z Syonu przyjdzie zgrzychow wyratuie

21.

W Testamencie swym Ludziom deklaruie.

Wiele: na Iego przyście będzie cudow

Tak w Palestynie, iak u obcych ludow.

Anioł Pastyrzom powie narodzenie

SŁOWA ze przyszło na ludzkie z bawienie.

Gwiazda na wśchodzie Mędrcom się pokaże,

Szukać dziecięcia w Palestynie każe.

Znajdą go, dary dadzą mu zradością,

Ztąd Palestyna przykryta żałością

Będzie: wraz z krolew, że BOG w Ciele żyje

W Betleem synow malenkich wybije.

Plakać, narzykać, jęczeć wszystkie Matki

22.

Będą: widzący swe pobite Dzieci

Rachel Figurą w Pismie będzie wzięta

Gdy razem wszystkie zginą Niemowlęta.

Włoskie Narody Asyrow zwyciężą,

23.

Spustofszą żydow: władzą swą obciążą

Powstanie Rzymkie Miasto głową świata,

Przed przyściem Iego; panujące w lata.

Imie przestraszy Narody, zachodnie

A chwała Iego w pomieszkania w Schodnie.

Zaydzie gdy przydzie iak rzyka wodniſta

Gdy i Duch Pański pcha, fala pędziſta.

Tom ci już piſwſzą powiedziała ſprawę

Iaką na wojnę będzie miał wyprawę.

W raz iakie znaki będą przyſcia Ięgo,

Maſz doſtateczną wiadomość wſzytkiego.

Texty Piſma S. y Expozycye Doktorow w tym Rozdziale według liczby przy wierſzach poſtożoney te ſą.

- * 1. * Vid. ſup. per tot. Capitula. * 2. * Agred: P. 1. l. 1. c. 7. n. 91.
 * 3. * Num: 21. 14. *Dicitur in libro bellorum Domini. Baruch 3. 26. Ab initio fuerunt ſtatura magna, ſcientes bellum. Joel: 3. 9. Clamo te hoc in Genibus ſanctificate bellum. Luc: 18. 22. Fortior eo ſuperueniens vicerit eum; univerſa arma eius auferet in quibus conſidebat, & ſpolia eius diſtribuet.* * 4. * Apoc. 5. 7. *Et venit & accepit de dextera ſedentis in trono librum, cap: 6. 1. Et vidi quia aperuiſſet Agnus unum de ſeptem ſigillis.* * 5. * Jo: 1. 29. *Ecce Agnus DEI, qui tollit peccatum mundi. Apoc: 5. 5. Vicit Leo de tribu Iuda. Radix David. Aperire librum & ſolvere ſeptem ſignacula eius.* * 6. * Oſaë. 13. 14. *De manu mortis liberabo eos, de morte redimam eos: ero mors tua o mors! morſus tuus ero inferne. Rom: 9. 9. Promiſſionis enim hoc eſt, ſecundum hoc tempus veniam. Job: 14. 6. vid: ſup. c. 3. n. 26.* * 7. * Vid. hic ſup: n. 3. Baruch: 3. 26. * 8. * Judic: 11. 24. *Quæ autem Dominus Noſter victor obtinuit, in noſtram cedent poſſeſſionem. Apoc: 5. 12. Dignus eſt Agnus qui occiſus eſt, accipere virtutem, & Divinitatem.* * 9. * Matt: 10. 24. *Non veni pacem mittere ſed gladium, veni enim ſeparare hominem ad verſus. &c. Judith: 3. 6. Veni nobis paſſificus Dominus, & utere ſervitio noſtro, ſicut placuerit Tibi. Olex. 13. 14. vid. hic n. 6. & Pf: 17. 40. Pracinxiſti me virtute ad bellum. Eccleſ: 46. 1. Fortis in bello IESUS.* * 10. * Act: 7. 52. *Prænunciabant de Adventu Iuſti, Luc. 2. 10. Et dixit illis Angelus: nolite timere:*

timere: ecce enim Evangeliso vobis gaudium magnum; quod erit omni Populo, quia natus est vobis hodie salvator, qui est CHRISTUS Dominus. * 11. * Jo: 3. 16. Sic enim DEUS dilexit Mundum, ut Filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum non pereat; sed habeat vitam aeternam. 1. Jo: 4. 4. In hoc apparuit CHARITAS DEI in nobis, quoniam Filium suum unigenitum mihi fit DEUS in Mundum; ut vivamus per eum. * 12. * Jsa: 53. 6. Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. Dogma Fidei Philipp: 2. 8. Humiliavit se^s met ipsum factus obediens usq^{ue} ad mortem. * 13. * Matt: 8. 20. Vulpes foveas habent, & volucres Cali nidos: Filius autem hominis, non habet ubi caput reclinet. Jsa: 53. 12. Ipse peccata multorum tulit, & pro transgressoribus rogavit. Jsa: 63. 2. Ego qui loquor Iustitiam, & propugnator sum ad salvandum. * 14. * Tempore Passionis apud Anam Caipham Pilatum, Herodem. * 15. * Jsa: 63. 5. Et salvavit mihi Brachium meum, & indignatio mea ipsa auxiliata est mihi. v. 2. Quare ergo rubrum est indumentum tuum? Et vestimenta Tua sicut calcantium in Torculari? Jsa: 1. 6. A planta pedis usq^{ue} ad verticem, non est in eo sanitas, vulnus & livor, & plaga tumens. Jsa: 63. 3. Torcular calcavi solus, & de Gentibus non est vir mecum. * 16. * Jbid: Calcavi eos in furore meo, & conculcavi eos in ira mea. Ps: 69. 19. Capi si captivitatem, acceperisti dona in hominibus. Luc: 15. 10. Gaudium erit coram Angelis DEI super uno peccatore penitentiam agente. * 17. * Psal: 63. 8. Et dixit: verum tamen Populus meus est, & Filij non negantes: & factus est eis salvator. Sap: 5. 18. Et accipiet armaturam zelus illius, & induet pro therace. Iustitiam, & accipiet pro galea Iudicium certum: sumet scutum inexpugnabile aquitatem. * 18. * Sap: 5. 21. Acuet autem iram in lanceam. Et pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. Ibunt directe emissiones fulgurum &c. Et ex terminabunt, & ad certum locum insipienti. Et a petrosa ira plena mittentur grandines. * 19. * Apoc: 2. 16. Et pugnabo cum illis in gladio oris mei. Apoc: 19. 15. De ore eius procedit gladius acutus, ut ipso interficiat gentes, Job: 28. 21. Thesaurus grandinis aspexisti qua

preparavi in tempus hostis, in diem pugnae, & belli. * 20. * Sap: 5. 24. Contra illos stabit spiritus virtutis, & tanquam turbo venti dividet illos, & malignitas evertet sedes Potentium. * 23. * Excandescet in illos aqua maris, flumina concurrent duriter. * 21. * Rom: 11. 26. Veniet ex Sion qui eripiat, & avertat impietatem à Jacob. Et hoc illis à me testamentum, cum abstulero peccata eorum. Matt: 2. 1. Cum natus esset IESUS in Bethleem Iuda: in diebus Herodis Regis: Ecce Magi ab oriente venerunt Ierosolimam dicentes: ubi est Rex Iudeorum? vidi^{mus} enim Stellam ejus in oriente, & venimus adorare eum. Audiens autem Herodes Rex, turbatus est, & omnis Ierosolima cum illo. Matt: 2. 16. Mittens occidit omnes Pueros qui erant in Bethleem, & in omnibus finibus ejus, à bimatu & infra. Luc: 2. 10. vid sub: hic n. 10. * 22 * Matt: 2. 18. Vox in Roma audita est, ploratus, & ululatus multus: Rachel plorans Filios suos, & noluit consolari, quia non sunt. Et Jerem: 31. 15. * 23. * Num: 24. 24. Venient in trieribus de Italia superabunt Assyrios, vastavuntq; Hebraeos. Ps: 113. 3. A solis ortu usq; ad occasum, laudabile Nomen Domini. Jsaï: 59. 19. Et timebunt qui ab occidente Nomen Domini, & qui ab ortu solis gloriam ejus, cum venerit quasi fluvius violentus, quem spiritus Domini cogit.

R O Z D Z I A Ł V.

Sposoby Renowacyi Ludzkiej Natury przez S Ł O W O
W C I E L O N E y o S A K R A M E N T A C H Ś w i ę t y c h .

TU SPRAWIEDLIWOSC nato powiedziała,

Wielem się rzeczy wielkich nasłuchala,

Od Ciebie Pani: skarby wielkie daiesz - - - - - A

Ludziom: ktorych się Protektorką staiesz. - - - - - B

Ktoż by cię MATKI swey nie kochał zduszysz? - - - C

W kim że Twoy Płomień kochania nie wrzuszysz?

Powiedz mi, iak w nich będzie naprawiona

Natura? sprośnym grzychem zarazona.

- Bo y do tego będę należała
 Jak szale ważyć trza żebyśmy wiedziała
- D - - Siła tu pracy, y wiele roboty
 Iak wnieę wprowadzić utracone cnoty?
- Sap: 7. 25. - - Bez ktorych same nieprzyimają ich Nieba,
 Wtym bardzo wiele pracować potrzeba.
 Miłość odpowie: gdy **SŁOWO WCIELONE**
- Colos. 3. 10. - - Stanie: ruiny będą naprawione
 Natury ludzkiej w nieę cnoty wprowadzi,
 Ze im do Niebá skaza nie zawadzi.
- Pf: 83. 8. - Póbtłogostawi Prawodawca ludzi
 Každy się do cnot świętych sercem wzbudzi,
- Apoc: 21. 5. - Bo nowe rzeczy wszystkie postanowi,
 Iak by stwarzając z początku odnowi.
- Isai. 7. 14. - - Naprzód że z PANNY będę narodzony,
 Apoc: 12. 1. - - Ktorey znak w pierwszey wojnie wystawiony
- Ier: 21. 22. - Był na Niebiosach; Ta otoczy MĘZA
 Gen 3. 15. Na proch swą piętą zetrze głowę węża:
 To imię *Eva*, obruci na *AVE*
 Gdy Macierzynstwa, wieczną weźmie sławę.
- E - - - Zatyń Natura siebie wspank obruci,
 Grzech sprośny z siebie iak wymiot wyrzuci.
 Iakim sposobem? żebyś to wiedziała
 Teraz ci o tym będę powiadała,
 CHRZTEM się odmieni natura w Człowieku,
 Iakby był inszym stworzony od wieku
- F - - - Bo się nim zgładzi grzechu cała wina
 Ktora wszystkiego grzechu jest przyczyna.
 W czasie im poda Sakramenta Święte
 Od ludzi będą z affektem przyięte,
 Ie: 3. 5. - - CHRZEST dawać będzie Duszy odrodzenie,
 Duchowne: Ludziom na wieczne zbawienie.

108 *Sposoby Renowacji Luckiey natury przez Słowo Wcielone:*

Gdyż ten Sakrament jest poświęcający, - - - - - G

Duszę: Czartowskię prawo kasułący.

Bez niego żaden nie trafi do Nieba,

Koniecznien przyjąć każdemu go trzeba.

Nie tylko grzechy Chrzcst Święty odpuszcza

Lecz do zbawienia każdego przypuszcza.

Łaskę, y cnoty, y Dary sposobi

Slicznością Duszę, Nieba godną robi.

Do tego trzeba by się łączył zwiarą

Prawdźiwą: Tą człek zbawion będzie parą, - - - - - H

Bez wiary nikt się nie podoba BOGU, .. - - - - - *Hebr: 17. 6.*

Ani w Niebieskim stanąć może progą.

Ze ten Sakrament jest naypotrzebniejszy - - - - - I

Wszystkim: nad insze został obszyrniejszy

W wodzie, lub we krwi, włafney, lub wżądaniu

Skuteczny będzie, wkażdym wykonaniu.

W Wodzie CHRZEST może być wetrzy sposoby,

Nurzać, albo lać, lub kropić ofoby.

Ve Krwi, kto pod miecz swoje życie daje,

Za WCIELONEGO PANA; Chrzcson się staie.

Wżądaniu zaś Chrzcst będzie płomienisty.

Wlatach człek będąc; ma affekt ognisty

We mnie ku BOGU, SŁOWU WCIELONEMU,

Z skruchą: Chrzcst ważny, Niebo da się temu.

Wodny Chrzcst każdy człowiek czynić może

W potrzebie: Duszy zbawić się pomoze.

Iak zaś sam siebie człek nie może rodzić,

Tak od drugiego chrzcson, ma się odrodzić:

BOGU: inaczey Niebu jest zginiony - - - - - *Marc: 16. 16.*

Wiecznymi czasy w piekle potępiony:

Te są sposoby od początku świata - - - - - *Eccles: 23. 29.*

Postanowione: niż się wszczęły lata.

- K - - Razem z Wcieleniem; przyezrzenia Boskiego
Ze człek miał upaść zgrzechu przekłętego.
Drugi Sakrament da im *BIERZMOW ANIA*
By człek był mocny z czartem do spodkania.
Przez ten Sakrament więkzszey siły, mocy,
Doda Duch Święty człekowi pomocy.
- L - - - Jakim Żołnierzem ztąd ma człowiek zostać?
Zeby zwyciężył iaką ma wziąć postać?
Nie wżadawaniu inszym zelżywości,
Ale wznoszeniu cierpliwym przykrości.
Lecz że y potym będą w grzechy wpadać,
Swych grzechow trza się każdemu spowiadać,
I^o: 20. 23. - Wzbudzi kapłanow, da moc rozgrzeczzenia,
By zawsze prawo mieli do zbawienia.
- Pf: 50. 9. - - Każdy się czysty przed BOGIEM postawi,
Gdy po spowiedzi wżyciu się poprawi.
- M - - - Wkim zaś grzech będzie właśnie nałogowy,
Na tego zgubę Dekret jest gotowy.
- N - - - Choć pierśi tłucze, choć zlamentem szłocha,
Gdy się do grzechow wraca, zgubę kocha.
- O - - - Takich choć tyśiąc spowiedzi odprawi,
Poydzie do piekła, Dufzy swey niezbawi
- Luc: 13. 27. - Poydzie do piekła, Dufzy swey niezbawi
- P - - - - Daremne wszystkie ięczenia, płakania
Gdy prawdziwego brak zgrzechow powstania,
Ci zaś co grzeszą w spowiedzi nadzieie,
Ztakowych diabol szydzi, z nich się śmieie.
Wszystkie nie ważne dane rozgrzeczzenia
Bo nowe grzechy wiodą w potępienia.
- Q - - - Choćby krwią płakał nie przebłaga BOGA
Za nałog grzechu czeka kara froga.
Surową cegę kto ma myć ochotę,
Im więcey płucze, więcey wte robotę

57 *Sposoby Renowacyi Luckiej natury przez Słowo Wcielone:*

Przyczynia błota: tak kto przy spowiedzi

Płaczę: a potym grzeszy; w błocie siedzi.

Nadto nie dosyć jest grzechy porzucić, - - - - - R

Do cnot, uczynkow dobrych się obrucić.

Za grzechy swoje w spowiedzi żałować.

Ale trza za nie godnie pokutować

Przez boleść żalu, pokorę, ięczenia

Skruchę serdeczną; to dojdzie zbawienia.

Pokutą ten jest Sakrament nazwany,

Władzą, y łaską, Boską warowany.

Ktorą łańcuchy, więzy z Duszy zdziera,

Bramy Niebieskie zamknięte otwiera.

Tamuję wszelkie duszne przeciwności, - - - - - S

Choroby leczy, dodaie czerstwości.

Tych co w ciemnościach grzechowych zostają,

Od niey Iasności ozdoby nabywają.

Rospacz nadzieją traci; animuję,

Do cnot: do Nieba Dusze promowuję.

Teraz posłuchay precudownych rzeczy

Jak BOG ukochał Mną Narod Człowieczy

Aniołom trudno to pojąć od wieka,

Jakiemi skarby BOG zdobi człowieka.

Wydał im SYNA Iednorodzonego, - - - - - Jo: 3. 10.

Zeby odkupił człowieka grzesznego;

Gdy przydzie na świat w swym śmiertelnym ciele,

Na przyście tego cudow będzie wiele.

Jak by to pierwfza przeciw Niemu woyna,

Na ziemi wszczęta burza nie spokoyna.

Trzydzieści lat trzy z ludźmi mieszkać będzie

Wielkimi cudy świadeząc łaski wszędzie.

Umarłym życie, chorym dając zdrowie;

Wszystkiego ięzyk żaden nie wypowie - - - - - Jo: 21. 25.

Nim

- Mar. 14. 17. - - Nim się rozstanie; tym co w niego wierzą
 Ieść zniemi będzie ostatnią wieczerzą
- Io 13. 1. 2. - - Nizli pozwoli brać się w Mękę frogą;
 T - - - Zostawi się im Tajemnicą drogą;
 Bo im daruie w winie swe krew: w chlebie
 Z ciałem, y z Dufzą, z Bostwem zamknie siebie:
 Przymiotow w chlebie, w winie nie odmieni,
 Lecz ich lftoty, w swe własne zamieni,
 Na poj człeka krwią; na karmi ciałem;
 Swym: ktore drofzsze nad Niebo cnym Darem
 Wielka, naymnieysza chleba odrobina
 Zmieści się cały w niey; iak w kropli wina,
 Choć go ieść będą, nic go nie ubędzie,
 W każdym Kościele iednym, całym będzie.
 Nawet nie godnym ieść siebie pozwoli,
 Poydzie w ich pasczę chociaż poniewoli,
 Sąd, potępienie, ci ztąd będą mieli,
 Ze go nie godnie w usta przyiąć śmieli.
1. Gor. 11. 29. - - Tak będzie każdy wiecznością karany
 Iak by go zabił, lub krew wylał zrany,
 W - - - Iakoby mieli pyski swe przegniłe
 Smrodliwym iadem, obrzydą nie miłe.
 Zryć Ciało Pańskie gdy się odważają,
 Iak by wsmrodliwe kanały rzucają
 Skarb ten naydrofszy, wiekow, Nieba, ziemi,
 Okrutniey Czarci postąpią się zniemi
- X - - - Kamienie u fzyi, wiązać im ze Młyna,
 Lepiey: by w Morzu zatoneła wina.
 Nizli brać pokarm z stołu, z Pańskiey ręki,
 Za to wiecznością cierpieć piekła męki.
 Godnych zaś serca tak będzie szacował.
- Prov. 8. 31. - - Iak w Niebie w nich się będzie delektował,
 Ciałem

109 *Sposoby Renowacji Ludzkiej Natury przez Słowo Wcielone,*
 Ciałem, krwią, siebie z ludźmi skoligaci, - - - Rom. 8. 29.
 Godnych poczyni własnych sobie braci. - - - Y
 Ci ktorzy pełnią Paawo Boskie, wołą - - - - Matt: 12. 50.
 Tam najszczęśliwszą będą mieli dolą,
 Bratem, lub Siostrą, Matką zwać się Iego,
 Wieczny Przywilej odbiorą od niego.
 Skoro ich tedy łaską przyozdobi,
 BOGU za synów godnych przy spofobi, - - - - Matt: 23. 9.
 Tak ze ten OYCIEC PRZEDWIECZNY jest IEGO.
 Y Ludzi Oycem nazwie się dla Niego. - - - Ephes: 1. 5.
 Sama człowieka siostrą będziesz lubić,
 Szkoda pięścidlą tak drogiego gubić
 Zwłaszcza gdy z BOGA będzie człek zrodzony, - - - 1oa. 1. 13.
 Da mu iak OYCIEC BOG swoje obrony.
 Wtym Sakramencie naygodniejszy Dary - - - - Z
 Człowiek sprawować nim będzie ofiary
 STWORCY swojemu: te nayprzyjemniejszy,
 Będą u BOGA; nad wszystko zacniejszy.
 Jeżeli w starym Zakonie ofiary
 Maią być godne błagać BOGA, Dary;
 Choć w umbrze tylko noszące postury;
 A coż rzecz sama, zrzuciwszy Figury?
 Piąty Sakrament będzie POMAZANIE
 Ostatnie: "przezeń łaski pomnażanie
 Boskiej w Człowieku: gdy myślić w chorobie
 Będzie o śmierci: bliżącym się grobie.
 Czart go naieźdzać będzie z całej mocy - - - - a
 Woynę prowadząc z nim wednie, y wnocy
 Bowiem w skonaniu wielkie się pokażą
 Trudności człeku: serce, myśl, przerażą.
 Rozum zpamięcią, y zmysły potrwożą,
 Śmiercią, y sądem, piekłem, zgubą grożą.

Tu się czartowskie wszystkie z skupią siły
 Zeby człowieka w tej wojnie zwalczyły.
 Ostatnim szczęściem tętniąc wygraney
 Całego życia raz powetowaney
 Ciało chorobą zostanie w ataku,
 Życia dalszego nie dające znaku

Iob: 30. 23. - Śmierci się dostać trzeba bliskim łupem
 Zdrugiemi; skoro tylko stanie trupem
 Humory będą wszystkie pomieszane;
 Pulsow ustępem bliskiej śmierci dane. [wtoczy

Pf. 88. 49. - W gust, słuch, wraz w Wonią nieczuyność się
 Tknięcie, y oko, śmiertelność zamroczy
 Śmierć oko w oko, gdy mu się postawi,
 Wielką bojaźnią zdrugiemi nabawi;

Tak gdy zostawać będzie ciało w trwodze
 Dufzne bojaźnie pokażą się srodze
 Groźące wielka w tym bojaźń powstanie

Pf. 33. 22. - Na grzesznych piekła ciągnące karanie
b - - - - - Których mniey dobre było narodzenie
 A ieszcze gorsze życia przepędzenie.
 Czartow obecne straszydła, Mafzkary,
 Grzechowe przeszłe szykując Poczwarzy,

Tyle spowiedzi będą prezentować,
 Lecz bez poprawy; życie allegować,
 Krzykną straszydła na Duszę; w tym czasie:
 Godna być znami w piekielnym Tarasie.

Ecclesi: 3. 8. - Tu rozum, Pamięć, potworzone zwolą,
 - - - - - Rządzić nie zdolne swą mizerną dolą;
 - - - - - Bo iakie życia było przepędzenie,

c - - - - - Takie przy śmierci, będzie dokonczenie.

d - - - - - Tu czarci będą z staraniem pracować
 By z Duszy ufność w BOGU wyrugować.

Jak łagodnością przed tym w życiu zdradzał,

Tak im nadzieję tam będzie odradzał.

Raz Duszę wyrwać z ciała, tak się zdadzą,

Drugi raz ze się między sobą wadzą.

Szykując mnostwo diabelstwa kupami, - - - s. Petr: s. 8.

Reszta odwodem stać będzie tłumami.

Postawią w oczy uczynki, ze słowy

Myśli nierządne, wraz lubieżne mowy

Wykrętne sprawy, cielesne amory

Zycia całego; Duszy dyzhonory.

Mizerny człowiek związany będąc w mowie, - - - e

Nań świadczyć będą żywioły surowie,

Z niemi świat cały na zycia excessa

Wytoczą zwawe kondemnat processa.

Staną Niebieskie także Luminarze

Gwiazdy z Xiężycem z Słońcem w iedney parze

Grzechy spełnione zemst będą wołały

Hurmem przed oczy szykiem się stawiały.

Lubieżność piekła ognie wzniecać będzie - - - f

Pychą, łakomstwem, płomień rzuci wszędzie,

Szpetne dyskursa iskry słow wznawiają,

Znieślawy kwaśne dymy wypuszczają.

Zaloty popioł sypią na karanie,

Na koniec piekło stawi swe otchłanie

Okryją wszystek plac grzechy śmiertelne, - - - g

W siedmiu postaciach straszydła piekielne.

Po lewey ręce czart woyska szykuie,

Przepaść pod spodem piekło prezentuie.

Wyfoko Sędzia siedzi zagniewany

Wkoło zaś wszędzie świat w ogniu widziany

Wewnątrz sumnienie dręczy, y katuie,

Tam sprawiedliwy ledwie się salwuje.

Mizerny grzesznik gdzie by się też schował?

Znieść niepodobna, lecz będzie szwankował

Szczęśliwy w którym żal skrucę poruży,

Ieszcze w nadziei zbawienie tej Duszy

h - - - Zrani grzesznika od straszydeł trwoga

Ze wyciu niedbał pamięcią na BOGA.

i - - - Choć jakie dobre znajdą się uczynki

Przy wielkich grzechach; drobne są ucinki,

Przy tej rostyrcie choć i się pokaza.

o - - - - Nałogiem grzechow, wszystkie nic nieważą.

k - - - Ieszcze się zbiorą spowiedzie odpusty,

Trwałe bez popraw grzechowe rospusty,

Przenajświętszego Sakramentu brania

1. Cor: 11. 29. - Niegodnie: ściągną na duszę karania.

Matt: 7. 6. • Instynkta wewnętrzne od BOGA posłane

Napominania święte; odrzucane

Tak przy spowiedziach, iak y winsze czasy;

Wszystko do grzechow iedney poydzie masy.

Nie iako ludzie, wzuchwałstwie swym żyli,

Isai: 24. 5. & 6. Najświętsze rzeczy, iak na kontempt żyli,

& 7. 16. U zbrodniow w sercu, letkiew były wagi,

Kryminal każde z nich Boskiej zniewagi.

Staną przestępstwa Boskich przykazania,

Wołając za swę zelżywość karania.

Za Praw kościelnych z wzgardy połamanie

I te na Duszę krzykną o karanie.

Słowem na każdy akt grzechowey sprawy,

Czart zajuszony, instygator żwawy

Siostro zważ iaka potyczka człowieka?

Przy śmierci z czartem niebezpieczność czeka.

Zeby y pod twe niedostał się prawa

W pickielne lochy: gdzie zguby ustawa

113 *Sposoby Renowacyi Ludzkiej natury przez Słowo Wcielone:*
Radzić im będą: wżyciu się poprawić - - - *Isai. 46. 8.*
Wieczności Tryumf zbawienny wystawić.

Spowiedź z Pokutą prześląga im BOGA - - - - - 1

Ze ich w tey woynie nie zwycięży trwoga
Lecz mężnie z czartem będzie się mocować,
Dopomoże mu BOG biesia zwoiować.

Tym Sakramentem zwiarą umocniony,
Stanie przed Bogiem człek nie zwyciężony.

Szesty Sakrament stanie się KAPŁANSTWO

Wielka w nim władza, y obszyrne Państwo - - - - - m

Wkapłańskich ręku złoży klucze Nieba - - - - - *Matt. 16. 19.*

Komu otworzyć, komu zamknąć trzeba - - - - - *Io: 20. 22.*

Co kapłan w życiu zwiąże; to związane

W Niebie zostanie: á co rozwiązano

Będzie na ziemi: przez kapłańską władzą,

Temu zbawienie wieczne w Niebie dadzą.

Iak od ołowiu złoto szacowniejsze - - - - - n

Tak od Monarchow kapłaństwo godniejsze.

MAŁZENSTWO także wziemnym świata kraju

Postanowione jest od Boga w Raju - - - - - *Gen. 1. 28.*

Tu się y Oyca, Matki odstępnie - - - - - *Gen: 22. 4.*

Wzajem dwoch affekt wraz żyć obliguje.

Siodmy Sakrament imie będzie miało,

Kościół z Chrystusem złączon wyrażało - - - *Ephes. 5. 25.*

Tu się wyrażaią Sentencyje SS. Doktorow, y inszych Auktorow na ten Rozdział według liter obiecadtła położonego. Ze zaś nie kontynuie Auktor tak iak zaczął cytując tylko Pismo S. na marynesach, Przyczyna tego niedostatek Auktora uboższego na Drukarnią lubo są gotowe Texta pomienione u Auktora.

[A] S. Ambr: lib: 1. de Ofic: *Quidquid ex affectu pio, ac sincero*

promittitur, hoc eſt decorum [B] S. Baſil: Cum nobis DEUS magna beneficia præſtat, nil exigit à nobis; niſi ut diligamus eum. Ut ille ſemper in nobis habitet; & nos in illo permaneamus. [C] S. Greg: Qui diligit DEUM, & ſeruo mandata cuſtodit, in illius cor Dominus venit. & manſionem facit. [D] S. Hier: ad Nepotia. Quantis ſudoribus hæreditas caſta petitur? & minore labore promiſſa Margarita CHRISTI emi poterat. [E] S. Aug: ſer. 18. de Sanct. Mutatur natura protoplaſtorum; deletur culpa præciſum eſt in ea illud Eva infelicitatis elogium. Symb. Nicæn: Conſiteor unum Baptiſma in remiſſionem peccatorum. [F] S. Aug: in Enchiriad. a. 49. Remiſſionem Originalis, quam actualium peccatorum in adultis ſpecificat Baptiſmus. [G] Mercat: de Baptiſ: Baptiſmi eſt non ſolum peccata remittere, ſed & gratiam, virtutes, & dona infundere, animamq; mire exornare. [H] S. Athan: in Symb: Quicumq; vult ſalvus eſſe, ante omnia opus eſt ut teneat Catholicam fidem; quam niſi quiſquam integram, inviolatamq; ſervaverit; abſq; dubio in æternum peribit. [I] Dogma Fidei & Mercat de Baptiſm. late fol: 300. [K] Dogma Eccleſiæ. [L] Mercat de confir: fol. 313. Sciat ſe talem militem eſſe conſtitutum, cu ſus pugna & victoria non in inferendis, ſed in tolerandis verberibus cernatur. Sicut Actor. 5. 41. [M] Lact, Firm: de divin: inſt: l. 6. c. 17. Agere autem penitentiam nihil aliud eſt, quam profiteri, & affirmare; ultra non peccaturum. [N] S. Aug: de lib: arbit: Qui peccatus ſuum tundit, & ſe non corrigit, peccata ſolidat non tollit. [O] Mercat: fol: 319. Qui igitur firmum emendationis propoſitum non habet, licet millies conſiteatur, veniam non obtinebit. [P] S. Aug: in ſolliloq: Inanis eſt penitentia quam ſequens culpa coinquinat, nil præſunt lamenta, ſi replicantur peccata: nil valet à malis veniam petere, & mala de novo replicare. [Q] Ven: Beda: in verb: Daniel. 9. Domine DEUS. Qui plangit peccatum, & novum admittit; quaſi ſi quis lavat laterem crudum, quem quo magis laverit; tanto amplius lutum facit. [R] S. Aug: lib: de Pænit: Ad agendam penitentiam non ſufficit mores in melius commutare, & à malis recedere; niſi & de

his qua facta sunt satisfacias DEO, per penitentia dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis sacrificium, cooperantibus Elemosinis [S] S. Cypr: in laud: Penitentia: O! Penitentia: quid de te novi referam? Omnia ligata tu solvis. Omnia clausa tu reseras, omnia ad-versa tu mitigas, omnia contrita tu sanas, omnia confusa tu lucidas, omnia desperata tu animas. [T] S. Thom: Aquin: opusc: 57. Ut autem tanti beneficij jugis, in nobis maneret memoria, Corpus suum in cibum, & sanguinem suum in potum, sub specie panis & vini sumendum, Fidelibus reliquit. Idem in Prota. Dogma datur Christianis, quod in carnem transit panis, & vinum in sanguinem: Fracto demum Sacramento, ne vacilles sed memento, tantum esse sub fragmento, quantum toto tegitur &c. &c. Sumunt boni, sumunt mali, forte tamen inaequali vita vel interitus. Mors est malis, vita bonis. vide paris sumptionis, quam sit dispar exitus [U] S. Chysof: in hac verba. Ita erit Corporis, & Sanguinis Domini, acsi CHRISTUM Occidisset, & Ejus Sanguinem effudisset. [W] S. Cypr: ser: de lapsis. Quis faucibus ad huc exhalantibus scelus suum, & contagia funesta redolentibus, Domini Corpus invadunt, praestantissimum pretium, in conscientia sua fatidum sterquilinum projiciunt. [X] S. Cypr: ser: de Cena Domini. Iis melius erit mola asinaria, collo alligata mergi in Pelagus, quam illa Conscientia de manu Domini buccellam accipere. [Y] S. Cyril: Ep: Ierofol. ser: Cathedis: Mystg: 4. Ut certam vobis de Divinis mysterijs fidem faciat, quibus digni redditi, concorpori & consanguinei CHRISTI facti estis. [Z] Merc: fol: 375. Quam hac victima si rite & legitime immolatur, grata sic DEO? ex veteris legis sacrificiis [qua non nisi umbra hujus fuerunt] licet colligere, de quibus scriptura dicit: DEUM odoratum esse, fuisseque illi in odorem suavitatis. Quanto magis DEO gratum erit hoc sacrificium, in quo non carnes Taurorum, aut vitulorum; sed caro, & sanguis CHRISTI immolatur.

[a] Merc: fol: 389. Effectus Extrema Unctionis est, ad juvandum, & confortandum animam aegroti, contra difficultates in mortis articulo occurre

*occurrentes. Et hoc inſnuat Iacobus: Allevabit eum Dominus, Mu-
 lta porro difficultates. ac tentationes homini, in extremo illo agone oc-
 current, tunc enim diabolus omnes ſuas vires exerit: ut animam ho-
 minis tentationibus ſuis in deſperationem, & eternam damnationem dei-
 ciat. Idem fol: 387. Contra hos omnes angores; arma & vires ſuppedi-
 tat hoc Sacramentum: alleviat enim, & erigitur agri animus Divina
 Bonitatis ſpe, & Confirmatur adverſus omnia terriculamenta, & trepi-
 dationes. Sive à morte; ſive à iudicio DEI, ſive à panis inſernis ſive
 à Demonis inſidiis provenientes. [b] S. Hier: Epist: 34. Diabolus &
 omnes Angeli ejus, cum his qui opera ejus faciunt; cum ipſo pariter
 aterni ignis hereditatem patientur. [c] S. Aug: Qualis vita, finis
ita. [d] S. Greg: moral: lib: 6. Antiquus hoſtis ad rapiendas pecca-
torum animas tempore mortis, crudelitatis effrenatur violentia, & quos
viventes blanditijs deceperit; morientes ſeverius rapit. [e] S.
 Chryſoſt: ſup: Matt: In illo die nihil eſt quod respondeamus, ubi Cæ-
lum, & terra, aer, & aqua, & totus Mundus ſtabit adverſus nos, in teſti-
monium peccatorum noſtrorum: & ſi omnia taceant; ipſa cogitationes
noſtra, & ipſa opera ſpecialiter ſtabunt ante oculos noſtros, nos ante
DEUM accusantes. [f] S. Hier: Matri & Filix. O! ignis inferna-
lis luxuria! cujus materia gula; cujus flamma ſuperbia, cujus ſcin-
tilla prava eloquia; cujus fumus infamia; cujus cinis immunditia; cu-
jus finis gehenna. [g] S. Anſel. de ſimil, Mundi. Ad dextris erunt
peccata accuſantia, à ſiniſtris infinita demonia; ſubtus horrendum
chaos inferni; deſuper. Iudex iratus; foris Mundus ardens; intus con-
ſcientia urens. Ibi vix juſtus ſalvabitur. Heu! miſer peccator! ſic
deprehenſus quo fugies? Latere erit impoſſibile, apparere intolerabile.
 [h] Cæſarius, in admonitt. 6. Percutitur hac animadverſione pecca-
tor, ut moriendo oblivſcatur ſui, qui vivens oblitus eſt Dei. [i] S.
 Aug: lib: de Sentent: Proſperi. Ad ſalutem aternam nihil proſunt
impio aliqua bona opera. S. Greg: lib 22. Moral. Plurimi homines
confitentur culpam, ſed humiles non ſunt. [k] Lactant. Firm. Di-
vin iſtit: lib. 6. cap. 19. Agere autem Penitentiam nihil aliud eſt,*

117 *Praw Nowych Stanowienia przez Przedwieczne Słowo.*
quam profiteri, & affirmare; se ulterius non peccaturum. [1] Merc:
 fol: 115. *Juxta Div. Thom. Specialiter Sacramentum Confessionis, vim*
habet contra tentationes maligni. [m] S. Jgnat: Mart. Epist. 10:
 ad Smyrn. *Sacerdotium est summa omnium bonorum, qui in homini-*
bus consistunt. [n] S. Ambr. de honor. Sacerd. *Quantum aurum*
plumbo praestat, tanto Regibus dignitate praecellunt Presbyteri.

R O Z D Z I A Ł VI.

PRAW NOWYCH Stanowienia Przez PRZEDWIE-
CZNE SŁOWO Na zupełne odnowienie w Reparacji
 Natury Ludzkiej.

GDy Sakramenta dyskursem konczemy,
 GDo stanowienia Praw się obruciemy
 Ktore **WCIELONE SŁOWO** da swey Braci, - *Iacob. 4. 12.*
 Każdy je pełniąc, Dusze swey nie straci.
 Tym nowym Prawom, w człeku, y naturze
 Wszyscy się zdziwią nowej kreaturze - - - *Sap: 5. 2.*
 Przez te ustawy, y w tym nowym Prawie,
 Pokoy zepsuie; Miecz zaostrzy żwawie. *Matt: 10. 34. ad 40.*
 Rozłączy Oyca od Syna własnego
 Corkę od Matki, Brata rodzonego,
 Domowe wszystkim da nieprzyjaciele,
 Wkażdym Rodzeństwie będzie bardzo wiele.
 Oyca, y Matki syn, corka odstąpi, *Luc: 14. 16. & Matt: 11. 12.*
 Kiedy zwycięzca na Tron z Oycem wstąpi, *& Luc: 12. 8. &*
 Toż Zona Męża, á Mąż wzajem Zonie, *Matt: 10. 32. & 10:*
 Dla BOGA przyiaźń zerwie w kazdey stronie. *15. 14.*
 Na śmierć, Męczeństwa, będą wydawali,
 Wzajemnie siebie: by Nieba dostali,
 Wten czas gwałt wielki, cierpieć będą Nieba,
 Gdy na Męczeństwie gwałtem / krew łać trzeba. Kto

Kto go swym zyciem, lub przed Ludźmi wyzna
Tego przed Oycem za swóiego przyzna,
Swym Przyjacielem będzie go nazywał
Gdy w życiu Prawa Jego wykończywał.

Własną człek Duszę musi nie nawidzieć
Iesli chce BOGA STWORCE w Niebie widzieć?
Kto bardziey Oyca, Matkę będzie kochał,
Nizeli BOGA: wpiekłe będzie szłochał.

Duszę utraci, kto ją sobie znajdzie,
Za BOGA gubiąc; zbawienną ją znajdzie,
Kto za nauką oraz nim poić zechce,

Matt. 16. 24. - Siebie się zaprzeć trza: gdy zbawion być chce.
Krzyż swoy trza dźwigać w Jego idąc ślady,
To czyniąc wszelkiewyudzie czarta zdrady.

A - - Y ia w nich będę razem wprowadzona
W naturze y ty będziesz wychwalona
Ludzkiey; w sądowych terminach, Processach
Karząc przestępných, wgrzechowych excessach
Ia Ludzi wewnątrz będę zapalała,

Cant. 8. 6. - - Ze jak śmierć mocna, tak ia jestem trwała.
Wrzucę nienawiść między Oyca Syna,

B - - Wcałe Rodzenstwo, to wielka nowina,
Człeka ratując; iestem iego Matką

Cant. 2. 4. - Wnim rządzić: władną będę Ordynatką

Luc. 8. 17. - - Nieprzyjacielow kochać im przykaże,
Krzywd uczynionych mścić się im zakaze
Gdy kto drugiemu wydrze jakie rzeczy,
To co zostało niechay mu nie przeczy.

Iesli kto wytnie policzek zdespektem,
Nadstawić drugi zpokorą, z respektem.
Modlić się zanich trzeba w cierpliwości
Czynić im dobrze, w affekcie, w hojności.

W Pokorze zawsze żeby zostawali,

Wskromney cichości na każdy czas trwali

SŁOWO WCIELONE da im swe przykłady, - *Matt: 11. 29.*

Iako synowie poydą w Oyca ślady.

Glupstwo nad mądrość świata, im przełoży - *1. Cor: 1. 27.*

Podłość, nikczemność w rozumieniu złoży

Zeby naypodley sam siebie taxował,

Inszych za Panow, ccił, oraz szanował.

Nikogo okiem, mową, nie przenosił,

Wzaiem za wszystkich BOGA STWORCY prosił

Ciału roskofzy nie dawał wygody,

Bo by do wielkiej Dufza przyszła szkody.

Zawsze go trudzić: pod władzą Duchowi

Wolą ukruć; Rząd dać rozumowi,

Każdy co był wilk, wdrapieżney swey skurze - *Matt: 10. 16.*

Będzie łaskawy iak owca w naturze.

Zważ że na takie natury odmiany,

Możesz od ciebie człek nie być kochany?

Gdy ktorych nie masz, te BOG obrał rzeczy - - *1. Cor: 1. 28.*

Zeby naprawił upadek człowieczy.

Iak by na nowo BOG stworzenia czynił, - - *Apoc: 21. 5.*

Ktore grzech popsuł, gdy Adam zawinił.

Bierz coś słyszała na twoie uwagi

Iesli nie zruwniasz sprawiedliwy wagi.

Tu SPRAWIEDLIWOSC miecz chowa y rzecze,

Tryumfuy teraz szczęśliwy człowiecze!

Gdy MIŁOSC Boska twą obroną, PANIĄ;

Ia z moim zdaniem, od tąd idę za nią.

WSZECHMOCNA PANI dokazujesz wiele!

Nieśmiertelnego stawisz w Ludzkim ciecie.

Co wszystko stworzył złączy się z stworzeniem,

Całey wieczności będzie podziwieniem. - - - *Sap: 5. 2.*

- Odpowie MIŁOSC: nie tu koniec dzieła
 Boskiego: jeszcze krótko powiem siła.
- Isai: 1. 6.* - SŁOWO WCIELONE jak ucierpi wiele?
 Ze żadney kropli krwi nie będzie w ciełe.
- Io: 10. 18.* - - On sam za człeka da samego siebie
 Tobie: żeby człek prawnie stanął w Niebie.
 Tak ci go drogim szacunkiem zapłaci,
- Io: 15. 13.* - - - Ze życie własne dla niego utraci
- Aktor: 26. 18.* - Czarta zwojuje; wraz grzech, śmierć umorzy,
 Zeby człek ożył; życie swe położy.
- Isai: 1. 6.* - Na wszystkich członkach cierpieć będzie męki,
 Umrze na drzewie od katowskiej ręki.
 Dla Drzewa fruktu człowiek potępiony
- C - - - Drzewem czart zniesion, człek będzie zbawiony
- Mar. 15. 29.* - - - Błuznierstw, szyderstwa bez liczby ma znosić
 Y ran obfitość na swym ciełe nosić.
- Ier: 11. 19.* - Wszystko cierpliwie, w pokorze dostatniey
 W wzięlenie stawie krwi kropli ostatniey,
- Zach: 13. 7.* - Tam twe pioruny, miecz rzucisz sownicie;
 Teraz zaś człeku trza zachować życie.
 Zupełnie twoie wyładujesz szale,
 Miecz w krwi Pasterza spleczesz doskonałe,
- Isai: 52. 6.* - - - Za wszystkich ludzi na Jego Osobie
 Zupełną zemstę nagromadzisz sobie.
 Za grzechy sprośne przez człeka czynione,
- 1. Io: 4. 9.* - Ktoremu we Mnie dziś daię obronę.
 Wtym Sprawiedliwość wskromności odpowi
 Iaki się Dekret z Tronu postanowi
 Ten przyjmę rada, bez dalszego sporu,
 Wiadomo będzie Niebieskiemu Dworu.
 Dwie Maxym w sprawie ugody czekały.
 Zbawienie człeka; HONOR Boski cały,

Zeby

Zeby się mogły obędzie salwować.

Dekret od Tronu przyшло decydować.

Sentencje Doktorow S. na ten Rozdział, według obietadła liter
 [A] S. Ber: in Epist. *O! bona Mater CHARITAS! qua sive fovat infirmos. &c. Sicut filios diligit universos.* [B] S. Aug; de Cathech: Rudibus. *CHARITAS alios parturit, alios curat adificare, ad alios se inclinat; cum alios erigit. Alijs blanda, alijs severa, nulli inimica, omnibus Mater.* [C] Ecclesia. *Et qui in ligno vincebat, in ligno-quoq; vinceretur, per CHRISTUM Dominum nostrum.*

R O Z D Z I A Ł VII.

Dekret od Tronu Boskiego na Podzwignienie Człeka & Upadku.

JAK SPRAWIEDLIWOŚĆ z MIŁOŚCIĄ skonczyły

Woynę alterkat; którą się bawiły, - - - - - A

Już SPRAWIEDLIWOŚĆ MIŁOŚCI płac dała,

Każda od TRONU Dekretu czekała.

Tu się stworzenie wszelkie ucieszyło, - - - Apoc. 8. 1.

Na Niebie: Duchy iak by ich nie było,

Każdy z Aniołow nadstawiają ucha,

Iaki wypadnie Dekret; piśnie słucha. - - - - - Ps: 43. 1.

Sam BOG w Dobroci swojej nieskonczony, - - - - - Ephef: 2. 7.

Podzwignąć człeka z Miłości wzruszony, - - - - - Ps. 61. 9.

Zamiast frogiego Dekretu, y kary,

Przenayświętzymi z bogaca go Dary. - 1^a Cor: 2. 12. Rom: 8. 32.

Iakich nie świadczył żadney kreaturze, - - - - - Ps: 14. 9.

Gdy w ubostwioney złącza nas Naturze: - - - 2. Petr: 1. 4.

Bracią nas czyniąc swego Iedynaka - - - - - Rom: 8. 29.

Nikomu Godność nie jest dana taka.

Nieważ se letko każdego Bliźniego

Bo BOG tę Godność kładzie na każdego.

Przeto po sobie dał to Przykazanie

- Matt: 22. 39.* - Kochać Bliźniego, trza pamiętać na nie.
BOZE łaskawy! STWORCO, Oycze, PANIE
Na dziek czynienia sił nam nie wystanie.
- Pf 17. 1. 2. 3. 4. 5. 6.* Tylko MIŁOŚCIĄ dług płacić statecznie,
Deklaruiem się Ciebie kochać wiecznie
Tu gdy stworzenia czekają zpilnością,
Z wszelkim respektem, stoją z układnością,
Apoc: 21. 3. - Wypada Dekret od TRONU Boskiego
☼ - - Niechcąc zagubić człowieka grzesznego
B . . - Sprawiedliwości zachowując prawa
Taka od Tronu słyszana ustawa
Człeka podźwignąć będą te sposoby,
Ruwney w Istocie BOGU, trza osoby,
C . . - Ktoraby razem BOGIEM, Człkiem była,
Io: 10. 15. - - Zeby się z życia swego wyniszczyła
Isai: 53. 5. - Według Natury ludzkiej: płacąc długi,
Człoka: podźwignie tym przez swe zasługi.
Ier: 25. 15. & Ezech: 23. 34. - Gniew Boiki wżytek z kielicha wyłaczyć
Cichość, cierpliwość zupełnie z tym złączyć.
Isai: 1. 6. - - Na wszystkich zmysłach cierpieć bardzo wiele,
Rany, y bicia, na Najświętszym Ciele.
Eccl: 23. 29. - W pięć Ran znaczniejszych swe Ciało przybierze
To za pięć zmysłów karanie odbierze
Koroną trzy kroć z Ciernia skłuta głowa
Za wewnętrzne zmysły, ta kara surowa.
Zaden wnim człowiek nie ma zostać zdrowy,
1. Esdra. 6. 11. - Ten Dekret wżystek spełni się surowy,
Na Drzewie umrzeć ma za grzech człowieka,
Dopiro się człek zbawienia doczeka.
Gen: 3. 23. - Tym czasem Adam poydzie na wygnanie,
Z Raju: na grzechu swego opłakanie,

123 Dekret od Tronu Boskiego na Podwignienie Człoka z Upadku.

Chleba pożywać w własnym będzie pocie,

Na Ciele umrzeć; żyć będzie w kłopotcie.

Ziemia przeklęta na jego robotę,

Z zakazany młotem stracił cnotę.

Na Ewę padła taka kondemnata

Wkarę, wolności iey niech będzie strata. - - Gen: 3. 16.

Pod władzą Męża będzie: On panował

Jak służebnicy swoiey rozkazywał

Pod jego prawem zawsze będzie chodzić,

Żyć w utrapieniu, a wbolesciach rodzić.

Wąż ze zwiodł w Raju pierwszą Białogłowę,

Więc Białogłowa zetrze jego głowę. - - - Gen: 3. 14.

Z Niewiasty BOG Człek gdy się na świat stawi Matt. 1. 16. 8c

Ruiny Ludzkiej natury naprawi. Jer: 31. 22.

Głos wyszedł z Tronu: kogo poszłem w sprawę? - - Ijai: 6. 8.

Kto poydzie w Ludzkiej Natury naprawę?

Otom ja. [rzeknie w tym Przedwieczne Słowo]

Mnie poszli będą naprawował nowo - - Io: 6. 57. Ephes: 1. 10.

Zgubę człowieka; zepsutey natury - - - Io: 3. 17.

Szkoda zatracić naszej kreatury. - - - Sap: 11. 25.

Zupełnie HONOR Boski w swej powadze - - Ephes: 5. 2.

Będzie: gdy stanę na krzyżowej wadze - - Io: 3. 14.

Sprośność natury ludzkiej na szczętę ściągnę - - - D

Wszystko do siebie na krzyżu pociągnę. - - - Io: 12. 32.

Adama w sobie, wraz na krzyż przybije - - - Rom: 6. 6.

Grzech, czarta, piekło, śmierć razem zabije. - - - Ose: 13. 14.

Niemi przepasne grabowce zawalę - - - Ezech: 32. 22.

Cyrograf zedrę, władze ich obalę - - - Colos: 2. 14. 15.

Ten z swym dekretem środ krzyża przybije,

Grzech ludzki we krwi mej własnej obmyje, - - Apoc: 1. 5.

Zruynuje wszystkie pieczar piekła wały

Gdy z nich zabiorę drogę spoliaty. - - - Ps: 67. 19.

Pychę zruynuje czartu moc odbiorę,
 W Tryumfy moje, mych ludzi przybiorę.
 Tu zplacu zchodzi Sprawiedliwość Święta,

1. Reg: 26. 23. - - Do tych czas będąc na karę zawzięta,
 Pf: 84. 11. & 12. - Już Miłosierdzie z Prawdą się witaia,
 Z Sprawiedliwością, Pokoy zawiraia
 Wraz się ca'uią: y winszuią sobie,
 Ze dwie Maxymy ugodzone obie.
 Pf: 150. 6. - Krzykną: niech BOGA wychwała stworzenie,
 Wszelkie' że człeku przywrucił zbawienie.
 Pf: 84. 2. 3. - - Tyś BOG odpuścił ludzkie nieprawości,
 Pf: 150. 9. - - Pokryłeś wszystkie ich grzechowe złości.
 Io: 15. 13. - - - Zatakowałeś karę twego gniewu,
 Trzebaż większego Twey Miłości dziwu?

Wraz wszyscy BOGA chwałą na przemiany
 Ze człek od wieczney zguby zachowany.
 Anielskie Duchy jak się radowały
 Gdy tak łaskawy Edykt usłyszały.

- Apoc: 19. 10. - - Winszując sobie w Niebie Społ mieszkania
 Z ludźmi przyiaźni; wraz BOGA kochania
 BOGU na chwałę, czartu na męczenie,

- Prov: 17. 5. - - Wpiekle: zazdrością okrutne dręczenie.
 Chańbę wieczystą, wstydy, y urąganie,
 W piekielnych mękach bez końca karanie.

- Aktor. 1. 7. 8. OYCIEC Niebieski tedy dysponuje
 Galat: 4. 4. - SŁOWO Przedwieczne w czasie ordynuje.
 By człeka z wieczney wydzwignęto zguby!

- Pf: 12. 5. - - - Zwycięstwa czartu nie pozwalać chluby,
 Rom: 5. 20. 21. - Więc gdzie grzechowy stanął oryginał,
 Tam Miłość Boska niszcząc ten kryminał.
 Zacznie naprawę naszego zbawienia
 Wyrwując nas z zguby potępienia.

BOG Ofobiście do Raju zstępnie na Inkwiżycyą,
Po zakączonych Niebieskich Proceffach,
Ustyszym w Raju o Ludzi excessach.

Sentencye Doktorow SS. na ten Rozdział Ec.

- [A] Silvius 1; *Intravit Calos, superosq; ad bella cogit,*
[B] Quidam: *Iustitiam seruo, vitam servare volo;*
Qua facto cecidit, per te Fortuna resurgat,
Vitam miseris saepe pro morte dabit.
[C] Claud: de laud: Christi. *Proles vera Dei, cunctisq; antiquor annis*
Nunc genitus qui semper eras lucisq; reparator.
Ante Tua Matrisq; Parens: DEUS nuuc homo factus
[D] S. Chriost: in Matt: 11. hom: 28. *Quia non nos portamus gra-*
tiam, sed Gratia nos.

R O Z D Z I A Ł VIII.

BOG OSOBISCIE do Raju zstępnie na INKWIZYCYA.
CNOTA Generalna aktorat otwiera zaląc się na krzywdij
od czteka podjęte, przez grzech popetmony tudziez
inszych cnot opisanja.

JUż w Konfystorzu MIŁOSC utrzymała
Sprawę Człowieka: zupełnie wygrała
MATKĄ jest Ludzi; spólnie y Aniołow, - - - - A
Broni swych Dzieci, od wszelkich mozołow.
Nie tylko ziemskie uspakaja rzeczy, - - - - Prov: 10. 12.
Lecz y Niebieskie ma na swoiey pieczy,
Tak BOGA SIWORCE Ludziom ubłagała;
Ze BOGĄ z ludźmi wiecznie poiednała,
Głoszona woyna była w Nieba kraju,
Tey publikata iawna będzie w Raju,
Nie przyiaźń węża, ku niemu Matrony, - - - - Genf: 3. 15.
Wraz ich potomstwa będzie z kazdey strony. Tam

Tam zwawa na grzech Sprawiedliwość święta,
Iest ugodzona. Dobroć niepoięta,
Boska z Miłością; ku ludzi plemieniu,

- Psal.* 76. 16. = - Wydzwignęła nas w swej mocy ramieniu.
Pozakonczonych w Niebie Aktoratach,
Genes. 9. 9. - Oraz solennych zawarciu Traktatach.
BOSKICH z Natury ludzka: *Salve* dali,
Apoc. 14. 3. - Gdy Duchy wszystkie. BOGA wychwalali
Psal. 95. 12. - Teraz na ziemi trza założyć sądy,
Wktorych obaczym Przodkow naszych błądy.
Iak wiele w iednym popełnili razie,
Sap. 16. 14. = - Zbrodni: wgrzechowey Duls śmierci zarazie
Nazakonczenie *finalnie* tey sprawy,
Gen. 3. 8. & *Plal.* Osobą staie w Raiu BOG łaskawy;
Psal. 17. 10. *Ier.* Prawnie, *in fundo*, szlakować *excessu*,
51. 5. Według zwyczaju, prawnego *Processu*.
Kondenscensya może zwać Akt taki;
Bo w nim kryminal stał się wieloraki;
Inkwizycye dalsze to pokażą,
Gdy winowayców Dekretami skarżą.
Agg. P. 1. l. j. n. 140. Gdy się czart w piekle z zwycięstw delektuie
Nie mało sobie szczęścia obiecuie,
Państwo rozszyrzyć, chępliwie panować,
Nad ludźmi w swoiey frogości krolować.
Tym czasem skoro południe mineło,
Boskie przybycie po Raiu stynęło;
Gen. 3. 8. = = = Rodzice nagość widząc oczywiście;
Si ryli się w drzewo, zaślunki zfig liście
Zachodzi cnota, zniewinnośćią staia;
Załość, wraz z fruutkiem w twarzach wyrazia;
B = = = Proszą o zemstę swej krzywdy u sądu,
Na kryminaly człowieczego błądu,

Cnota stracona Akterat otwiera

C

Z niemałym zalem sprawy swey popiera

Przed Bogiem: [mówiąc] dałeś wszystko Panie - Pf: 8. 7.

Wmoc człowiekowi: teraz o karanie:

Profze: zakrzywdy co mamy przez niego,

Ześmy uciekać musieli od niego - - - - - D

Gdy Prawo Twoje złamał swym przestępstwem - - - - - E

Nie mozem w Raju zostać z tym małżeństwem.

Czy mu zbywało na fruktach w iedzeniu? - - Gen. 2. 16.

Całego Raju: co dałeś stworzeniu

Temu w moc, władzę: procz umiętności

Złogo, dobrego, Drzewa: z swey śmiałości. - - - - - F

Zażyc się wazył: gryść, ieść, tykać w siebie,

Tym obrazili BOGA, STWORCĘ, CIEBIE.

Dla cnoty sobie krzywdę czynić trzeba - - - - - G

Kto mnie mieć pragnie, wraz prawo do Nieba

Zuczynkow cnota kandorem bieicie, - - - - - H

Znią skrytość serca, iako lustr iasnicie.

Człek swoim grzechem to wszystko potracił,

Trza żeby winę tę karą zapłacił. - - - - - I

KONGRES CNOT SS. w RAIU Rożnych. NIEWINNOSC

Skoro skonczyła Generalną Cnota,

Indukte: mowi NIEWINNOSC sirota:

Ach! Ia niewinność! wygnaniec od niego,

Skarzę się tylko za krzywdę na niego. - - - - - K

Piefczonom BOZE od Ciebie stworzona

Grzech mnie wypędził: wiełcem ukrzywdzona; - - L

Od człeka: ktory złamał przykazanie,

Łaskę twę stracił, razem y mnie Panie.

Złaską się zawsze w każdym czasie stawie
Bez niej na moment ieden nie zabawie.

M Najmnieysza sprosność zaraz mnie wygoni;

N Zkąd gdy uciekam, już mnie niedogoni;

Matt. 5. 28. Ps. 23. 3. Nawet myśl, ręka, może mnie utracić.

Tę płatkę Dusza, z ciałem winna płacić

Tak delikatnam jest w moiej posturze.

Czysta wbiałości, w pieścideł naturze.

Niewiem na kogo wprzod prosić o karę,

Bo winowayców mam dwoistą parę.

Dwoch ludzi, grzechy ich, przyczyną mego

Wygnania: straty dziedzictwa własnego.

O Gdyż razem z człtekiem stanęłam stworzoną

Teraz wygnanieć zawsze zarzucona.

Siostram Anielska, y Cnot Profesorka

Krolowa, wszego dobra Pofesorka

Pannam jest czysta; grzechu nienawidzę

P Każdym Excessem naymnieyszym się brzydzę

Gdyby był człowiek zakazu Boskiego

Nie łamał: wiecznie byłabym uniego.

Q Znimbym się była po BOGU pieścila;

Każdaby Dusza w niewinności żyła.

Nie znal by człowiek przez swe wszystkie lata;

Co to jest złego: y po końcu świata.

Luc. 6. 25. Brzydkie łakomstwo coś dziś narobilo?

Prov. 27. 7. Człeka, á w człteku, mnie człteku zgubilos

Nie mogę do tąd siebie rezolwować,

Czy prosić kary? czyli go załować?

Gen. 4. 7. Prawda apetyt grzechu w władzy człteka;

Od niego rządow iako sluga czeka;

Człek ma moc nad nim, człek iemu panuje

Tot sprawiedliwie ja człteka winuie

Człeka powiadam, czynię winowaycą,
 sobie, razem mnie, stał się dzisiay zdraycą. - - - - R

Choć bym na niego prosiła o karę,
 Dość kary; kiedy zemną zerwał parę.
 Moja natura krzywdy swe darować, - - - - S

Wolno się zalić, á nie instygować.
 Gdy byto można grzech sprośny zatracić,
 W człeka się wrucić, choć drogo zapłacić. - - - Pf: 83, 13.

Chociem NIEWINNOSC wygnaniec, sierota,
 W Świętych Cnot randze, przeciemi przednia Cnota.
 Ta cnora daie naukę każdemu, - - - - T

Zeby darować swe krzywdę winnemu.
 Kto chce urzędu NIEWINNOSCI, bronić
 Każdego grzechu powinien się chronić.

Tu MIŁOŚĆ BOSKA NIEWINNOSC wychwala,
 Wszystkiego w fercu swoim Iey pozwała; - - - - U
 Trzyma ią wściłym u siebie affekcie,

Wzracunku wielkim, y przednim respektie.
 Mowiąc Iey: zaden z Nieba Luminarzy
 Twoiey slichności nie przewyższy Twarzy - - - W

Gdy człeka kochasz; powrucisz się w niego.
 Wiele przepłynje lat do czasu tego.
 W MEZU w MATRONIE będzie twe Dziewiństwo,

Drogo zapłacisz potym to Dziedzictwo. - - - - X
 Wraz z nim będą cię frogo dezolować, - - - Cant. 1. 5.
 Lecz zato wiecznie z nim będziesz krolować.

Sentencije Doktorow SS. y inszych Auktorow na ten Rozdział.

[A] S. Ber. Epist: CHARITAS hominum Mater est, & Angelorum,
 non solum qua in terris, sed etiam qua in Celo sunt pacificat. Ipsa est
 qua DEUM homini placavit, & hominem DEO reconciliavit.

[B] Ovid: 4. Trist. Materiamq; tuis tristem virtutibus imple,
 Appareat virtus, arguiturq; malis. [C]

[C] Cic: 1. Offic: *Omnis virtus in actione existit.* [D] Prop: de vita contempl. l. 2. *Virtutis amico, vitiosa est amara voluptas.*

[E] Lactant Firm. de Div; inst: l. 6. c. 5. *Omne igitur virtutis est officium, non peccare.*

[F] Ex comic: Græc. *Aulere multa, multa nos labi facit.*

[G] S. Ambr. in Ps. 118. *Qui deficit sibi ut virtuti adhæreat, amittit quod suum est, accipit quod aeternum est. Nulla sine labore virtus; qui labor processus est.*

[H] Iak: Bill: *Ex operum specie clarebunt intima cordis.*

[I] Quidam. *Vindex peccati lex est plectenda vetando. Que nisi cor mundet, spiritus interimit.* Reliquum vid. Dial. c. 1. n. 12.

[K] Pro Millone. *Exilium ibi est, ubi virtuti non est locus.* [L] S. Aug: de civit. DEI sup, Ps: 38. *Vera innocentia est, ubi integritas, sine peccato.* [M] S. Ambr. in Hexameron: *Innocentia est integritas, sevi sorde violantur aspersa, Gratia sua munus amittit.*

[N] Quidam. *Irrevocabilis Innocentia lapsus Exilium.*

[O] Dogma Theologor. *Adam esse creatum in statu innocentia.* S. Cypr. L. de Virgin: *Virginitas est soror Angelorum, Regina virtutum, possessio omnium bonorum.*

[P] Ovid, l. 5. Fabi, 3. *Omnia terrent virgineas mentes:*

Salve virginei flos intemerata pudoris.

[Q] Lact. Firm. l. 6. de Div, instit. *Nihil enim sancta et singularis illa Majestas ab homine desiderat, quam solam innocentiam.* [R] S.

Hier. in Epist: *Quantum ad peccati rationem pertinet, nocuit, qui nocere disposuit.* Isidor. l. 1. de summi Bono. *Rayo laditur homo ab extraneis, si sui eum non ladant. Magis enim insidijs nostrorum, quam aliorum periclitamur.* [S] Lact. Firm. l. 5. de Div: instit. *Ideo inter summas hominis virtutes Innocentia numeratur, quibus rebus apparet; Sapientissimum esse, qui mavult perire, quam nocere.* [T] S.

Aug: de civit: DEI 23. quæst: 5. 5. *Non est. Pertinet ergo ad innocentis officium, nemini malum inferre; verum etiam cohibere à peccato.* [D] S. Chrysof: l. 1. de charit: *Quamadmodum rerum*

visi

visi

visi

131 *Opisanie Prawdy, Cnot Teologicznych Kardynalskich y Zakon:*
invisibilem pulchritudo sensibilem oculum; sic mentem quoque puram, re-
rum invisibilem cognitio ad se pertrahit. [W] S. Chrystost: in 6.
Matt: Sicut in conspectu hominum gratiosa facta est facies pulchra, sic
in oculis DEI speciosa est conscientia munda. [X] Dogma Fidei. In
CHRISTO Domino. & Immacul: Virg: MARIA intemeratam man-
fisse Innocentiam.

R O Z D Z I A Ł IX.

OPISANIE PRAWDY CNOT TEOLICZNYCH KARDYNALSKICH ij ZAKONNYCH SLUBOW.

W Tym PRAWDA staie z ziemi w jasney twarzy - *Psf: 84. 12.*
 Lustr przednich swiateł na sukniach się zarzy;

Wesoło miną, czółem, jasnym okiem.

Nayskrytze rzeczy przenika swym wzrokiem.

Grecka Helena urody pieściedem - - - - - A

Przy niey by sprośnym stała się straszędem.

Takich piękności nie wyda w kolorach - - - - - B

Malarz: ni sycerz w swych dłutek mozolach.

Przewyższa piękność y samey natury

Prawda: bo przednie ma Miniatury,

Tarcz w ręku trzyma, dla swych na obronę - - - - - *Psf: 90. 5.*

Przeciwno nocnym strachom, w każdą stronę:

Klucz złoty którym do Nieba otwiera - - - - - *Isai: 26. 2.*

Swym sprawiedliwym; a kłamcom zawiera.

Bramy Niebieskie: z MIŁOSCIĄ ma pakta - - - - - *1. Cor: 13. 6.*

Wradości żyjąc: oraz przez swe akta.

Każę się kochać z pokojem koniecznie, - - - - - *Zach: 8. 19.*

Kto iey przeciwnym, zgubionym jest wiecznie: - - - - - *Sap: 1. 11.*

Ta święta MATKA z MIŁOSIERDZIEM chodzi, - - - - - *Psf: 84. 12.*

Kto iey nie kocha, nienawisć w nim rodzi. - - - - - C

W Amorach Boskich wypieszczona staie - - - - - *Psf: 50. 8.*

W Uściech, w lęzku, y w sercu zstaic. Io:

- 1o: 14. 6. - - - SŁOWO WCIELONE wyraża istotnie
Co dla zbawienia nam przyszło ochotnie
8. *Esdra.* 3. 13. Tryumfatorką iak MIŁOSC zostaie
Przeciwko czleku żadnych skarg, nie daie.
Chcesz być zwycięską z ciała, czarta, świata,
W PRAWDZIE się kochay, pędząc swoje lata.

CNOTY TEOLOGICZNE.

- Teologiczne Cnoty na plac staia,
Swoią pięknością, drugie przewyższaią
Wiara w swych ręku drogi krzyż piasłue,
Z kościolkim; w tych się Herbach prezentuie.
- Osea.* 2. 20. - Ta zaślubiny z Bogiem czyni Dufzy
Święte affekta ku sobie poruszy.
- Rom.* 1. 16. - - Cnotą się Boską w załczyt tytułue,
Z dobrych uczynkow Niebo obiecuie.
- Hebr:* 11. 1. - Tuwalnią swe ma zaślionione oczy
Za nią NADZIEIA swe kotwice toczy.
D - Na znak: kto w cnotach życie pędzić będzie,
W BOGU ufaiąc; zbawienie osiędzie.
Mglistym obłokiem, iak tęcza odziana,
- Rom,* 8. 24. - - Sliczna, ozdobna, zdaleka widziana.
Wtey cnotcie kto się zupełnie funduie,
- Pf.* 31. 10. - - Ten Miłosierdzie Boskie otrzymuie.
Wpofrodku MIŁOSC nad słońce iaśnieysza
Prymem swey Rangi nad wszystkie przednieysza.
Swym lustrem pali samych Serafinow,
Wkochaniu Boskim topi Herubinow.
- Rom.* 5. 5. - - Na ludzkie serca pozar swoy wylewa,
Prov. 10. 12. - - Grzechow excessa Togą swą okrywa.
Cant. 8. 6. - - Niezwyciężona ruwna z śmiercią frogą
Cant, 8. 7. - - Wod Océany zgasić ley niemogą.

53 Opisanie Prawdy, Cnot Teologicznych Kardynalskich y Zakon:

Ku BÓGU w sercach zapala Amory - - - - - Matt. 22. 37.

Y ku Bliźniemu kochania ardory - - - - - Mar. 12. 33.

BOGU wdzięczniejsze są od Niey Ofiary,

Nizli na stusach zapalane Dary.

Boiaźnie, trwogi, od niey są zdaleka, - - - - - 1. Io, 4. 18.

Gdzie się obruci, strach wszelki ucieka;

W czym jest sercu, ten znak; gdy staranie.

Jest: zeby Boskie pełnić Przykazanie - - - - - 1. Io, 5. 3.

Znią nayubofzszy opływa w dostatki, - - - - - E

Bez niey choć Bogacz; iak by miał ostatki,

Bym Anielskimi gadał językami, - - - - - 1. Cor, 13. *usq̄ ad finem.*

Bez niey Cymbał, miedz stał bym się brzękami.

Choć bym Prorockim Duchem tajemnice

Miał: wszystkich nauk które są ruźnice,

Choć bym zupełną wiarą gory znosił,

Gdy bez MIŁOSCI; niczym bym się głosił.

Choć bym fortunę ubogim zmey ręki

Wydał: swe ciało na stusowe męki:

Na miecze, Brzytwy, różny, ostre noże,

Gdy bez MIŁOSCI; nic mi nie pomoże,

MIŁOSC cierpliwa, łaskawa. bez zwady,

Zgodna. wrozumie niemająca wady;

Nie jest nadęta, wyniosła, nie szuka,

Swego pożytku: ani gniewem fuka.

Nie opierzchliwa, z złego się nie cielży,

Ani złe myśli: wradość prawdy spieszy,

Przeciwnie rzeczy cierpliwie przyimuie,

Wszystkiemu wierzy; wszystko utrzymuie.

Nadzieją siebie cieszy, którą lubi,

Zupełna w sobie; naymniey się nie gubi,

Wszystkie ją cnoty mają za krolową

Wkaźdey jest całą; a nigdy połową.

Kto pragnie z Bogiem żyć, krolować wiecznie,
Te święte cnoty trzeba mieć koniecznie.

F - -

CNOTY KARDYNALSKIE.

MIŁOSC stanąwszy z NADZIEIĄ y WIARĄ.

Drugie się cnoty prezentują parą

G - -

Przednie: odktorych iak od zrudła wody,

Tak drugie płyną na Dufzne ochłody.

Infygnijsa swe w rękę trzymające,

W urodę, piękność, przednią iasniejące;

Kardynałskiemu zowią się cnotami,

Bo drugim cnotom są fundamentami.

Prov, 2. 6. -

ROSTROPNOSC pierwsza, dykt ma zult od Boga

Iob. 26. 12. -

Cnota na wybor; lecz na pysznych frogas

Prov. 9. 10. -

Nauką świętych być się tytułuje

Eccles, 19. 19. -

Nigdy do grzechow zmysłow niekieruje:

Na lasce wespul parę węzow snuie,

Przez szkło konkawum bieg ich obserwuje.

Tuż SPRAWIEDLIWOSC w ley wstępuje ślady

W minie powaga; w śmiałości układy.

Pś, 32. 6. -

Majestat z Twarzy wyczytać się godzi,

Pś, 7. 12. -

Z wolną lentością, nieskwapliwie chodzi.

Miecz wręce trzyma, z mieczem razem wagi,

Wyczytay wyżej Moc, y ley powagi.

Deut, 33. 29. -

Nad insze cnoty chodzi w swej powadze

W Niebie, na ziemi, w piekle ma swe władze:

W piekła przepaściach, bluznirstwem przeklętych

H - -

BOGA wychwala: tak, iak w Niebie świętych.

Zaś Wstrzemięzliwość w iakiey jest posturze?

Każdy ją poznać może w swej naturze.

Pełna Modestyi; w styd rumieniec daie,

Iak pełna Roza sliczności wydaie.

Musztuk z Bulatu w swoiey ręce trzyma,

Iakiego Stambul, Arabia nie ma.

Ta Cnota w sobie iest penetrująca; - - - - - 1. Cor, 12. 24.

Na wszystkich zmysłach władzę trzymająca. - - - - - I

Słuch, Oko, wonia, gust, oraz dotknięcie;

Może zatrzymać w każdym przedsięwzięcie.

Rozum y Pamięć, wolą, Pożądliwość,

Nad każdym prawo, moc, ma wstrzemięźliwość. - - - - - K

Serce, y Ięzyk, y co się znajduie

W człeku: tym wszystkim ta cnota panuie.

Gdyby słuchano cney Wstrzemięźliwości,

Nie władałyby w nas grzechowe złości.

Wszyscy ją trzymać powinni własnością,

Ale dla Panię, y Dam iest pięknością.

Dotych cnot wkomput spieszy drugiey Pary

MEZNOŚC: Herbowne dźwigając Filary, - - - - - L

Wniebepieczęństwie daie wielką śmiałość,

Strach tłumii; rzeczom zachowuie całość.

Nie ustająca na prace, ciężary, - - - - - M

Cierpieć nie może grzechowej poczwary.

Czy to wpomyślnym razie, czy wprzeciwnym;

Mężna, stateczna, obyczaiem dziwnym,

Dodaie sily, sercu wspaniałości,

Bezpieczność, ufność, ią w Iey stateczności.

Nigdy mozołom nie ustąpi placu,

Rządzi iak Pani, w Honorow Pałacu.

Tego być Mężem MEZNYM każdy sądzi - - - - - N

Co wstrzemięźliwy, Moderat, nie bładzi.

Wsprawiedliwości: bowiem sprawiedliwi - - - - - O

Poko zostają natym świecie żywi.

Tę cnote mają: iak dziedzicznym działem

Ktorą wojują, z własnym swoim ciałem,

Zawsze się iemu gwałtem sprzeciwiają,
Roskoszy, wygod mu nie pozwalają.

Pomyślny sukces wraz z ponętą świata,
Tłumią: by Dusza w wieczne żyła lata.
Mozoty, troski, na to miał kochać,
Nawet złą dołą w sercu zwyciężają.

P - - Każda z cnot świętych łączy się z Mężnością,
Każdą ratuje swoją statecznością.

Q - - Co DOSKONAŁOSC, sprawiedliwa szuka,
To ROSTROPNOSCI ma wynaleść sztuka.
Mężność utrzyma; Wstrzemięzliwość bierze;
Tak z inszą każdą cnotą ma przymierze.
W affekcie ma być święta Sprawiedliwość,
Mężność w zwyczajn. trzyma Wstrzemięzli-
W Rozum Rostropność, tak tey cnoty mocą, [wość
Każda w całości MĘŻNOSCI pomocą.

Isai: 43. 2. - W Nurtach głębokich wod Mężność ratuje,
Ogniw upały swą siłą tamuje.

R - - Nią wsparci święci, ciała zwyciężyli
Lustrow ozdobnych cnot świętych nabyli,
Łatwiey ich Tyran mógł z życiem rozłączyć,
Niz od nich Tryumf zwycięstwa odłączyć.
Wszystkie ataki choć są; z każdej strony,
Zniesione będą mocą tey Bellony.

CNOTY ZAKONNE.

Teraz stawiają trzy Siostry Rodzone,
Niemi Zakony są przyozdobione.
W iasność kolorow ustrojone przednie,
Uroda, sliczność też wnocy, iak wednie.

S - - - Z sprawiedliwości pierwsza, dukt swoy trzyma;
Własności swoiey woli: nigdy nie ma.

- 137 *Opisanie Prawdy Cnot Teologicznych Kardynalskich y Zakon:*
Postuſenſtwe ſię ſwiętym tytułue,
 Ta drugie Sioſtry Ofiarą celuie. - - - - 1. Reg: 15. 22.
- Z** Pokorą zawſze łączy ſwoie zdanie,
 Drugich roſkazow trzyma zachowanie
 Właſną ſwą władzą wniczym nie panuie, - - - - - T
 Starſzego ſłucha co mu roſkazuie.
 Właſności ſwe ma Pobożność obſerwę, - - - - - U
 Poddanie ſiebie uctiwość wrezerwę.
 Błogoſławieństwo od BOGA dziedziczy, - - Deut: 11. 26.
 MIŁOSC za Matkę ſwoię właſną liczy. - - - - - W
- Boiaźni poſtrach za nic ſę ſzacuie.
 Každy z MIŁOSCIA, roſkaz odprawuie
 Akademij wſzytkich Profeforem, - - - - - X
 Bez niey y jeden nie zoſtał Doktorem.
 Kto tylko Boſkie zachowuie Prawa
 Ten doſkonałym Niebu w mądrość ſtawa.
 Nie lada cnota ſtanie w Iey podobie:
 WCIELONE SŁOWO ta zamyka w ſobie. - Philip, 2. 8
- Święte *Uboſtwo* znim ſwe trzyma ligi,
 Oboie pędzą w Niebo na wyścigi
 Słodczy dla niego ſam BOG nagotował, - - - - - 67. 11.
 Nieba kroieſtwa wiecznoſcią darował. - - - - - Matt: 5. 3.
 Droga ſię proſtą nazywa do Nieba - - - - - Y
 Iego ſię trzymać w zbawieniu potrzeba.
 Łatwiey ſię Wielbłąd w uſzku igły zmieſci, - Matt: 19. 24.
 Niżli ſię Bogacz w Niebieſiech pomieſci.
- Świat go nie lubi, UBOSTWO też ſwiata - - - - - 1o: 15. 18.
 Iego marnoſcią gardzi w wieczne lata.
 Nawet y ſwoie uboſzszym rozdaie, - - - - - Pf 40. 1.
Zato mu Niebo BOG w darunku daie.
 Kontento chleba kawałkiem w radości, - - - - - Prov 17. 1.
 Niż Bogacz w ſwoich kłutni przeciwnoſci

- Za nic ma skarby, klejnoty, Honory,
Bankiety, uciech świata, szat kolory.
Z temi cnotami CZYSTOSC jest złączona,
Sap: 4. 1. - - Ktorey Niewinność iak Matka rodzona,
Sap: 3. 13. - - Tak ze najmnieyszey nie podlega skazie
Wszystka w kandorach, pieszczonym obrazie.
Między świętymi Świętych dystyngwuić,
Matt: 22. 30. - - Ludzi z Anioły sobą komparuie
Iob: 2. 3. - - - Ozdabia Duszę nayprzednieyszym złotem,
Iudith: 15. 11. - - BOG Ią w swych skarbach szacuić klejnotem
Sap: 4. 1. - - Między Duszami świętymi w respakcie,
1. Cor. 7. 34. 32. Każdey Płci myśli ma w Boskim affekcie
Sap: 4. 1. - - Iey piekney twarzy Niebo się dziwuić
Wchwałę wieczności BOG Ią zapisuie.
Iak POSŁUSZENSTWU liczy się Pokora
Matką: niewinność CZYSTOSCI podpora,
Z - - - Tak Matką zowie uboństwo cierpliwość
Tych nie przekłame świat zazdrość, ni chciwość
Te Cnoty władzą swe w Zakonach mają
Kto ich wypełnia, temu Niebo daią.
Nawet na świecie swych Adoratorow
Mają: u Pańskich, y Krolewskich Dworow.
Krolestwa Nieba każdemu rozdaią,
W respekt, Honory, wieczne przybieraią.

Sentencje Doktorow SS. y rożnych Auktorow na ten Rozdział wedlug liter Alfabetu położone.

[A] S. Aug. Epist: ad S. Hier: *Incomparabiliter pulchrior est veritas Christianorum; quam erat Helena Gracorum.*

[B] Ex comicis Grecis. *Haud arte, tantam pictor ullus assequi Statuariusq; pulchritudinem queat, Tantum decorem; veritatis quanta est.*

150 *Sententiae Doktorum SS. y rozných Auktorow na ten Rozdział Etc.*
[C] Axioma. *Veritas odium parit.* [D] S. Thom: 2. 2. quæst: 17.
Spes est certa expectatio futura Beatitudinis ex DEI gratia, & me-
ritis propriis proveniens. [E] S. Aug: de Laud, Charit: *In charitate*
pauper est dives, sine charitate omnis dives est pauper. [F] Dogma
Theologorum [G] S. Ambr: 1. 1. Offic: *Quia tanquam fontes alia-*
rum, & cardines, omnem honesta vita rationem continent. [H] Sa-
cra Theologia tenet. *Gloriam habere DEUM per blasphemias da-*
mnatorum, qua illis proveniunt ex cruciatibus Severa Iustitia Divi-
na; retribuendo damnatis secundum opera, & merita unicuiq; sicut
dum laudatur à Sanctis in Calis, propter fruitionem visionis Beatificæ,
qua provenit ex immensa bonitate Divina, Gratis, & Misericordia,
qua fruuntur Sancti. [I] Prosper. de vita contempl. *Temperantia*
facit abstinentem, parcum, sobrium, moderatum, pudicum, & vere-
cundum. Hæc virtus si in animo habitat, libidines frenat; affectus
temperat, desideria sancta multiplicat; vitiosa castigat; omnia intra se
confusa ordinat: cogitationes pravæ removet, scientiam inserit, ignem
libidinosæ voluptatis extingvit, mentem placida tranquillitate componit,
& totum ab omni semper tempestate vitiorum defendit. [K] S. Aug:
1. de moribus Ecclesiæ. *Munus temperantia est, in coercendis, sedan-*
disq; cupiditatibus: qua nos avertunt à legibus DEI, & à fructu boni-
tatis ejus. Cujus officium est omnes corporeas illecebras, laudemq; po-
pulorum moderare. [L] Macrobius. *Fortitudo est virtus, que ani-*
mm super periculi metum agit. Nihilq; nisi turpia timet. Tolerat
fortiter vel adversa, vel prospera. Præstat autem magnanimitatem,
fiduciam, securitatem, magnificentiam, constantiam, tolerantiam, fir-
mitatem. [M] Aulus Golius. 1. 12. Atticar. *Fortitudo est scientia*
rerum tolerandarum; non excedens modum per immoderationem, auda-
ciam; nec desinens per panæ sensibilitatem. [N] Lact. Firm. de
Div: instit: *Ille solus vir fortis debet judicari. qui temperans est, mo-*
deratus, & justus. [O] S. Greg: Moral: 1. 7. *Iustorum fortitudo est,*
carnem vincere, proprijs voluptatibus contraire, delectationem vita
præsents extinguere, hujus mundi aspera pro æternis præmijs amare,
pro

prosperitatibus blandimenta contemnere, adversitatis metum in Corde superare. [P] S. Aug: l. 83. Fortitudo est firmitas animi eorum, qua temporaliter molesta sunt; & sic est quadam generalis conditio cuiuslibet virtutis. [Q] S. Bern: l. 1. de conider. Bonus circuitus est, si Iustitia quarit; Prudentia invenit; Fortitudo vendicat; Temperantia possidet. Ut sit Iustitia in affectu, Prudentia in intellectu, Fortitudo in effectu, Temperantia in usu. [R] S. Greg: in quadam Homil. Fortes facti sunt sancti, carnem domant, virtutibus corruscant, &c. Occidi possunt, flecti autem nequeunt. [S] Polyanth: Obedientia à Iustitia trahit originem; est autem Obedientia parendi preceptis omnibus, quæ à ratione proficiuntur. [T] S. Damasc: l. 3. c. 4. Est autem obedientia voluntatis propria subiectio. [U] Polyanth. de obedien: Partes illius sunt: Pietas, Observantia, Reverentia, Submissio, versatur in factione preceptorum. [W] S. Greg: Moral: l. 12. Obedientia non servili metu, sed charitatis affectu servanda est, non timore pena, sed amore Iustitiæ. [X] S. bern: Serm: de Epiphani: Si vis esse sapiens, esto obediens. Sic enim scriptum est. Concupiscis sapientiam, serva Mandata DEI; & Dominus dabit illam tibi. [Y] S. Aug: de verbis Domini. Via cali est pauper, per quam venit ad Patrem; incipe erogare, si non vis errare. [Z] Polyanth. Patientia est honestatis, utilitatisq; causa, rerum arduarum ac difficilium, voluntaria ac diuturna permissio.

R O Z D Z I A Ł X.

SYTUACJA ADAMA, ktore się przy nim zostały Cnoty.

GDy święte Cnoty w orszak są zebrane
 Głustrem w jasności pieścidla przybrane,
 Bardziej niż Astra w Nieba Firmamencie,
 Wkażdego czasu pałają momencie.

Nie ktore cnoty przy człeku zostały
 A - - - W iego się smutnym sercu lokowały,

- Zal; że przestąpił Boskie przykazanie;
 Nagość w nappierwsze stała karanie. - - - Gen. 3. 7.
 Wstyd, Boiaźń Boska; tak go ogarnęły, - - - B
 Po między Drzewa wśród Raju zapchnęły. - - - Gen. 3. 8.
 Pokora olymp w sercu wystawiła Pokora - - C
 Rozum, y myśli wewnątrz oświeciła.
 Na wierzchu gory wielu cnot osoby
 Lokowały się; iako gwiazd ozdoby.
 Matką jest wszystkich cnot święta POKORA - - D
 Bez niej utrata prac wszystkich podpora.
 Bez niej iak na wiatr proch, jest każda cnota - - E
 Wruinę idzie, iak marna lichota,
 Żadna się bez niej cnota nieostoi, - - F
 Bo dla wszystkich cnot fundamentem stoi.
 W Niey iak w zwierciadle gdy się kto przeziera, - - G
 Na własną podłość oczy swe otwiera.
 W Prawdzie się kocha, a fałszu nie lubi, - - H
 W kim kłamstwo dziedzić; ten POKORĘ gubi.
 Po samey ziemi submissyą toczy,
 Głowę schyloną, spuszczone ma oczy.
 Gdy się z cnotami razem prezentuje
 Ruwną pięknością swą drugie celuje.
 Iako lekarstwo na grzechow choroby - - I
 Tak doskonałe ma w sobie ozdoby.
 Nadęte puchą grzechowe puchliny
 Tłumi; wraz Dusznych suchotow przyczyny
 Precz zarazliwe odcinając rzeczy,
 Wykręt szatański gubi, y człowieczy.
 Co złość przegniła w Duszy człeka psuie,
 Pokora święta wszystko naprawuje.
 Swojej zacności iafny dowod dała, - - K
 BOGA w wnętrzościach PANNY lokowała.

Ztąd do niej cnoty cisną się obwałem,
Przedwieczne SŁOWO nią się stało CIAŁEM.

- Ecclesi:* 35. 21. - W Modlitwach same Nieba penetruie
Blisko się Tronu BOGU prezentuie.
- Pf:* 172. 5. - - - - - Ściąga na siebie łaskawe żręnice
Bożkie, gdy puści z ocz łez swych krynice
- L - - - - - Bowiem poznanie swojej nikczemności,
Światłem zupełnym jest doskonałości.
Ta święta cnota gdy w Adamie trwała,
Jego nikczemność iemu pokazała.
- M - - - - - Strach wziął Adama; widząc że pobłądził,
Gdy nieporządny nim apetyt rządził.
- Ecclesi:* 1. 8. - - - - - Lękliwość sercem zatrzęsła boiaźni,
Służney od BOGA oczekując kazni.
Iak BOGU będzie mógł pokazać oczy?
Gdy sprawę na sąd razem z nim wytoczy?
- N - - - - - Znowu wstyd ruzzył, nagość swą widzący,
- O - - - - - Grzechem pobożność. Niewinność tracący
Wiare, y prawo, dobre obyczaje,
Kara, znaganą, pamięci znać daje.

W S T Y D.

- P - - - - - Wstyd stroż Cnot świętych, zawsze z chwałą chodzi,
Każdey obelgi pilnością uchodzi.
Rumieni ogniem, y zaśłania Twarzy,
Przed oczy co raz większy ogień żarzy.
Ztąd w sercu smutnym wzniecaią się żale,
Gonią się spólnie, iak po Morzu fale.
- Q - - - - - Dufza na ciała żądze ubolewa,
Ciało na Dufzę wzajem winę zlewa.
Oboje Bożkie wraz złamali Prawa,
- Gal:* 5. 17. - W obojgu zato woyna w domu stawa.

143	<i>Sytuacja Adama, ktore się przy nim gościły Cnoty?</i>	
	Dusza jest Auktor w każdym grzechu winy - - - -	R
	A ciało sługa tej winy przyczyny.	
	Serce żalofne wydaie wzdychania - - - -	S
	Ięczy, nie stęka; ponawia wołania.	
	Sprośność grzechowe w sobie nie nawidzi, - - - -	T
	Niã się na potym w każdy moment brzydzi.	
	Ta skruchy cnota Duszą, sercem włada,	
	Komu ją BOG da, wstanie, choć upada.	
	Bo powstać z grzechow, nie jest w samej mocy - - - -	U
	Naszey: lecz nato trza Boskiej pomocy.	
	lak wosk się topi gdy go ogień grzeie, - - - -	Pf: 21. 15.
	Tak wstyd, ześ ruchą; serca nam miękceie.	
	Nie mało zbrodni sam wstyd w nas tamuie, - - - -	W
	Choć ich wykonać woła pretenduie.	
	W tym człek był w wnętrznie utrapienia stanie	
	Gdy BOG Ofobą blisko niego stanie.	

S U M I E N I E

	Im przyście Boskie do Rodzicow blizsze,	
	Tym w winowaycach sumienia trwożliwsze.	
	W Rozumie, woli. wzajem instyguie, - - - -	X
	Zę się w grzechowey szkaradzie znayduie.	
	Zważ iakie woyny we wnątrz człeka były?	
	Ięszce daleko coby się skonczyły.	
	Takich rostyrkow czart grzechem narobił	
	Woyny na całe życie przysposobił. - - - -	Iob. 7. 4.
	Każdemu z życia chwałę, iest sumienie, - - - -	2. Cor: 1. 12.
	Swiadkiem: znaiący za termin zbawienie.	
	Sumienie Matka boiaźni grzechowi, - - - -	Y
	Będąc sposobne Boskiemu Domowi. - - - -	Io: 14. 23.
	Gdzie rozum wolny od grzechowey zdrady, - - - -	Z
	Wola przewrotney nie ma w sobie wady.	

Pamięć brzydkością nie jest zaśzpeczona,

Maniſya taka BOGU ulubiona.

- a - - - Dobre ſumienie Maieć zielenieć,
Iako Wirydarz, w fatygach nie mdleieć;
Pociechą ſtaie czteku zyięcemu,
Wiecznie trwa: radość umiraięcemu.
- b - - - Stodkość ma w ſobie, w obelgach nie ſtęka,
Złych ſłow, lub ſzkody wniwczym ſię niełeka;
Co deſpekt, wzgarda, czteku wżyciu ſzkodzi
Gdy go ſumienie ſwą obroną grodzi.
- c - - - Wdrugich pochwała ieżeli ſię zarzy,
Na co ſię przyda? gdy ſumienie ſkarży.
- d - - - Sumienie Xięgą może być nazwane,
W którą codzienne grzechy ſą wpifane.
- e - - - Ciężſzey nad karę nie maſz kary dali,
Nad tę? co właſne nań ſumienie wali.
Przełoż w Rodzicach ſumienia trwożliwe,
Z przestęptwa Prawa ſmutne, boiażliwe.

Rom: 2. 15. 16. Bo Prawo w ſercach ſwych mieli wryte,
Świadectwo ſumień, było znamienite;
Snuty ſię myśli, raz ekuzuiące,
Drugi raz wzaiem na ſiebie ſkarżące.

Sentencje SS. Doktorow, y inſſych Auktorow na ten Rozdział.

[A] Ovid: Trift. 1. *Strangulat inſuſus dolor, atq; cor eſt ut intus;
Cogitur & lachrymas multiplicare ſuas.*

[B] S. Ambr: de Offic: l. 1. c. 19. *Eſt enim verecundia pudicitia
comes, cu ſus Societate caſtitas ipſa tutior.* [C] S. Anſel: de Si-
miliud. 99. *Humilitas eſt mons magnus, in cuius ſummitate lux
non modica, & honeſtarum perſonarum, id eſt ſanctarum virtutum,
pulcherrima turba.* [D] S. Greg: 27. Moral: *Qui humilitatem qua
eſt Mater virtutum neſciunt, uſum ſui perdunt laboris; & ſi qua bona
ſunt*

145 *Sententye SS. Doktorow, y insyeb Auktorow naten Rozdział.*
sunt qua operari videantur. [E] S. Greg: in explic: Psal: 3. Pæniti:
Qui sine humilitate virtutes congregat, quasi in ventum pulverem
portat. [F] S. Bern. de confid: 1. 5. *Virtutum stabile fundamen-*
tum est, humilitas; qua si omittitur, virtutum Congregatio, non nisi ruina
est. [G] S. Bern: de grad: humil. *Humilitas est virtus, qua verissi-*
ma sui cognitione, sibi ipsi quilibet vilescit. [H] S. Aug: de verb.
 Apost: *Quomodo est humilitas, ubi regnat falsitas?* [I] S. Aug: de
 verb. Domini. *O medicinam Omnibus consulentem! omnia tumentia*
comprimentem! omnia tabescentia, rescipientem! omnia superflua rese-
cantem! omnia depravata corrigentem! [K] S. Aug: ferm. de superb.
 59. *O! Sancta venerabilisq; humilitas! tu DEI Filium descendere se-*
cisti in uterum Sanctæ MARIÆ Virginis. [L] S. Hier: adthes.
 in Epist. *Hæc est omnibus sola perfectio; suæ imperfectionis cognitio.*
 [M] Cic: l. 4. quæ 116. *Tumor est metus mali impendentis.* [N] S.
 Thom: 2. 2. quæst. 116. artic: 2. *Verecundia & timor turpitudinis ex-*
probrabilis, & principaliter respicit vituperium.
 [O] Senec: Agumen. *Perire mores, jus, decus, Pietas, Fides:*
 [P] Cicer. de Orat: *Custos virtutum omnium, dedecus fugiens, &*
Laudem maximam consequens; verecundia est. [Q] S. Aug: l. 14.
 de civit. DEI. *Dolor est offensio animæ ex carne, & quedam ab ejus*
passione dissensio. [R] S. Ambr, Offic: 1. *Animus Auctor culpa,*
caro vero ministra. [S] Longius Casaro mont: de contrar. *Est do-*
lor cordis, animæ amaritudo, pro peccatis qua quis commisit. [T]
 Alphons. de Pæniti: Tract: Griseid. *Conversio peccatoris ad DEUM*
est, quâ ex animo odit peccatum, cum proposito deinceps non peccandi.
 [U] S. August. in Epist: 130. *Conversio ad Bonum, non est homini,*
sed DEO adscribenda. [W] Senec. Epist: 84. *Plures pudore pec-*
candi, quam bona voluntate prohibiti abstinent. [X] S. Thom. 1.
 Part. quæst. 79. art: 13. *Conscientia est in ratione; Synthetesis verò in*
voluntate instigando eam, ad bonum honestum. [Y] S. Chrysof: in
 Psal: *Conscientia peccati formidinis Mater.* [Z] S. Greg: sup. cant:
Bonum parat habitaculum DEO, cujus nec ratio decepta, nec voluntas

perversa, nec memoria fuerit inquinata [a] S. Bern: lib. de confc: Bona conscientia quotidie virescit, laboribus non affligitur; deniq; afficit gaudio viventem, consolatur morientem, aeternumq; durat. [b] S. Ber: ibid: Quid dulcius aut quietius bona conscientia: quae nec damna, nec verborum contumelias, nec quidquam aliud formidat. [c] S. Greg: sup, Ezech. hom: 9. Quid enim poodeſt ſi omnes laudant, & conscientia accuſat? aut poteſt obeſſe, ſi omnes derogant, & ſola conſcientia defendat. [d] S. Chryſoſt. in Pſal. 50. Conſcientia eſt codex, in quo quotidiana peccata conſcribuntur. [e] S. Iſidor. lib: 2. Solioq. Nulla pena gravior, pena conſcientia.

R O Z D Z I A Ł X I.

SKROMNOSCI, POKUTY, y SĄDOW BOSKICH
w RAIU Opisanie.

TO gdy ſię dzieie wewnątrz; człeku w oczy
Okoliczności ſwoie grzech wytoczy,

A - - - Ktore poſtacie grzechow odmieniaią,

Czaſem przyczynią; czaſem unnieyſzają,

Ewie za co ſię z węzem wdyskurs wdała?

B - - - Bendący Panną skromności nie miała?

Bez ktorey żadna w ludzkich czynach ſprawa
W należytości, choć mową nie ſtawa.

C - - - Ta cnota zwykła wſtyd, zacność, zachować,
Rzeczy ſtatecznie według trwałość chować.

Philip: 4. 5. - Każdemu z ludzi winna być wiadoma,

Mężom, Białey Płci, zupełnie znaioma.

Panna zładakim gdy ſię wdyskurs wdaie.

D - - - Letki: napotym ciężarem ſię ſtaie

Cieſzka mozoła, choć urodą ładna,

lak Tygryſica laſi ſię uklada.

Kto się nieboż tey Płci tak zdradliwey - - - - - E

Choć wniewinności zostaie prawdziwey.

Ta w Świętym Raju Adama zdradziła,

Chociaż w rankorze niezgody nie była.

Bez gniewu samą szczyrą łagodnością;

Dopieroż gdy się swą zawzięcie złością.

Do dobrej rady, ta Płeć jest uboga - - - - - F

Lecz na wszystko złe inwentorka froga - - - - - G

Gdy Modestą od siebie odrzuci,

Cnotę, y Honor, w kanal brzydkiej wrzuci.

Z żelaza z czasem rdza ze wnętrz wychodzi, - - - - - H

Mięso wgorączkach swych robaki rodzi.

Aspis śmierć głosi, świszczący po wietrze, - - Deut. 32. 33.

Biała płeć żądzą swą sprawia powietrze.

Jednych przez śmiechy wabi, woła, ludzi;

Drugich pochlebstwem, lub urodą ludzi.

Znaydzie się druga z pięknymi cnotami; - - - - - Prov. 31. 10.

Ale iey szukać długo z pochodniami - - - - - I

Wdalekich kraiach, aż nakońcu świata,

Nizli ją znaydziesz; a wtym zbiegną lata.

Ta płeć w Honory nie jest na syconą

Chociaż by była naygodniejszą żoną,

Z Anioła ambit zdarł wieczną szczęśliwość, - - - - - K

Tak nieśmiertelność z człeka żądze chciwość.

Abowiem w *Ewie* nie Iabłko w swym smaku,

Lecz chęć honoru zgubiła do znaku.

Tą szatan w *Ewie* apetyt pobudził,

Gdy do honorow pragnienie w niey wzbudził.

Bo zważył szatan ambit w tey Matronie, - - - - - L

Obiecnie iey być na Bożkim Tronie

Umiejętnością złego, y dobrego

Przez to dokazał w *Ewie* co chciał swego.

Więc ią nie iabtko; nie Praw zapomnienia
Wzruszyło; ale Honorow pragnienie
Ktora wierzący wewszystkim węzowi,
Ie iabtko: resztę oddaie Mężowi.

Tym zakaz Boski w punkcie przestąpili,
Tak siebie; iak nas wśyxtkich ztracili,
BOG dla *Adama* *Ewę* stworzył Męża;

A *Ewá* wprzyiaźń swę przypuszcza węża.
Skromność *Adama* prezentuie głowie
Rozumem; że się dał zwięść Białogłowie;
Czem icy nie zganił? wiedząc zakazane
Być iabtko: ale iadł śmiało podane.

M - - - Znać że się bardziey bał żony urazić
Nizeli BOGA przestępstwem obrazie.

Gen: 3. 17. - - Zato pod władzę *Ewá* poszła Męża;

N - - - Bez władzy, wiary, została oręza.

To czart wyrobił zaco sam zepchniony
Z Nieba: tym człowiek przez niego zwiedziony,
Dalszym uwagom tu się pokoy daie,
Gdy BOG bliskością w posrod Raiu staie.

P O K U T A Święta.

Ieszeze się nowy widok pokazuie
Gdy się POKUTA Święta prezentuie.
W worze wluśianym, w reku Dyscypliny
Palki żelazne; na grzechowe czyny.

Iaka zaś piękność icy ozdob natury?
Wśyxtkie zgromadzay wróż Miniatury,
Wesoley miny choć i warz wysuszona,
Od siebie samey będąc umartwiona.

Psal: 50. 19. - - Z skruczą serdeczną iest lekarka pewna;
Iak by icy siostra, lub naybliżza krewna,

Ta trądowno leczy wszelakie choroby, - - - - - O

Umariym mocą swą otwiera groby.

Zycie przywraca; łask Boskich dodaie,

Chorym, kulawym, ślepym, zdrowie daie.

Niecnoty gubi; w cnoty święte stroi,

Myśl pobożnością przeciw grzechom zbroi.

Ta gdy z cnotami w Raju zawitała

Ni mizernego człowieka spoyzrzała;

Zal ją ogarnął widząc go w upadku, - - - - - P

Sprawy *Indukty* nie czeka w ostatku.

Łzy swe pokutne z oczu źrudel toczy

Niemi Dziedzinię, iako rosą moczy

Iak by nacyęższe cierpiała tortury,

Tak załowała człeka; z swej natury.

Własność iey grzechu wszelkie leczyć rany, - - - - - Q

Ten ma Przywilej od BOGA nadany.

Nadzieję daie [grzesznemu] zbawienia,

U BOGA źebre winy odpuszczenia.

Nie iak *Hypokrat* długi czas pracuje,

Lecz w krotkim czasie zdrowo wystawie,

Gdy łzy swe leie z serca głębokości,

Skutecznie w zywa BOGA do litości.

Mowiąc: Ia za grzech z człeka dam karanie,

Do mnie przestępcę odday wieczny Panie.

Wraz z nim Pokutną wypłacając mękę,

Boska MIŁOSCI wez nas na porękę.

Mam ten Przywilej od Ciebie nadany

Ze wolny każdy; choć by był związany

Choć Brama Nieba byłaby zamknięta;

Te mu otwarta, zkim Pokuta święta. - - - - - *Exech: 18. 21.*

Nawet surowych Praw sprawiedliwości

Ia mityguie szale, Miecz zwawości,

- Ierz: 30. 22.* - - Obmierzłe Niebu choroby uzdrawiam;
Zpiekła ciemności, w jasność Nieba stawiam.
Y Desperatów wyrywam zrosnąć;
Złe rzeczy w dobre przemieniam; inaczy.
- S - - - Co w życiu było ukontentowaniem,
Wgorzkość obrucę dla Dufzy karaniem
Niegodziwego co ciało lubiło,
Tym samym serce będzie się dręczyło.
Tak długi grzechu chcę w człeku wypłacić,
A żeby Dufzy jego nie zatracić:
W tym na Twarz swoją, na ziemi upada;
To w swej suppliance przed Bogiem przekłada
- T - - - Ze który grzesznik będzie pokutować,
Ma Prawo w Niebie z Anioły krować.
Na to od Boga tę odpowiedź bierze;
Ze przez Pokuty prawdziwey przymierze.
- Ezech: 18. 21.* - - Grzechy grzesznika będą zapomniane,
Isai. 1. 18. - - U BOGA: Dufzę iak śnieg wybielone.
Byle do tego Boskie pełnił prawa,
W sprawiedliwości zbawienia ustawa.
- Ezech: 3. 17. 18. 19.* Ogłosze Ludziom przez moich Prorokow
Ze to jest Prawo z Mych Boskich wyrokow,
Aby kapłani, iak moi strażnicy
Wszystkim głosili, wszyscy spowiednicy.
Kto niechce słuchać w tym; ich napomnienia,
Wieczne utraci prawo do zbawienia.
A jeśli by ich nie napominali
To będą w piekło wraz z niemi wpadali,
Kontenta zesła tu Pokuta z placu
- Luc: 15. 10.* - Radość Aniołom w Niebieskim Pałacu.

SĄDY BOSKIE w RAIU.

Niż się sąd zaczął, czart stanąć pozwany,
 Musiał: na DEKRET od BOGA wydany;
 Iakoż y Pismo tego nie neguje,
 Gdy przytomnego węza dekretuje - - - - - *Gen. 3. 14.*
 BOG wszechmogący: ztąd dochodzę tego,
 Ze w tym niewidzę nic nie podobnego.
 Agreda otym twierdzi oczywiście - *Agred. P. 1. l. 1. n. 140.*
 Ze czart na sądy stanął o sobiście.
 Przerwały mu się iego wesołości,
 W smutkach pograżan, y w mękach wieczności.
 Antyoch iawnie wyraził na sobie - - - *1. Mach: 6. 10. 11. 12. 13.*
 Iak czart narzyka; potym w swej o sobie:
 Mówiąc sam w sobie: wiakiem wpadł kłopoty? - - - **U**
 Nieszczęśliwości wieczney kolowroty.
 Ktorem był przedtym nad inszych ozdoby,
 Każdego podbić pod władzą, sposobny.
 Terazem w fercu, w mocy upadniony
 W moich zabiegach wprzepaść obalony.
 Zem w Raiu z człeka zabrał spoliały
 Za to mnie wzgubę nieszczęścia zalały.
 Z moiej zazdrości z Raiu człek wygnany
 Z całym Flemieniem, będzie pokarany
 Widze: zato się nieszczęścia ściągnęły,
 Na mnie: wtrosk, smutkow, wzgube mnie wepchnęły
 Te, y tym równe cynił narzekania,
 Niż do Dekretu przyszło mu słuchania.
 Gdy się BOG zbliżył ku frodkowi Raiu,
 Gdzie zaczął sądy w niskim ziemi kraju.
 Pozwu do sądu; takie było znamie;
 Gdy Bog zawołał: kędys iest Adamie? *Gen: 3. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15.*

Nato odpowie *Adam*, głos słyszałem
'Twy PANIE: ale nagość mę widziałem
"Dla tegom się bał; ukryłem sam siebie,
BOG mu odpowie: któż w tym przestrzegł ciebie?
Ześ nagi? kto ci to otym powiedział?
Iedząc frukt z Drzewa: tegoś się dowiedział.
Kazałem żebyś go był nie zażywał,
Na cożeś go ty nad zakaz pożywał?
Odpowie *Adam*: Niewiaſta mi dała
Ktora od ciebie, żoną mi się stała.
Za pomoenice towarzyszkę dana
Od Ciebie BOGA Stworcy mego PANA:
Z Drzewa owoeu tego: iam iadł PANIE,
W tym BOG do *Ewy* obraca pytanie.
Za coś ty *Ewo* taką rzecz czyniła?
Odpowie *Ewa*: wto mnie ufidiła,
Obłudność węza: zatym BOG do węza
Ześ to uczynił, nie będziesz przymierza,
Miał z Białogłową: oprócz nieprzyiaźni,
Niechay cię zawsze nienawiścią drazni.
Nie pokoy rzucę między nią, y tobą
Wasze potomstwo walczyć będzie z sobą.
Ta twoy łeb zetrze dać zupełną radę,
Ty pod iey piętą snować będziesz zdradę;
Przeklęty iedześ między zwierzętami,
Wlzystkiemi: oraz ziemi bestyami.
Ziemia ci wpokarm, na pierſiach czołganie,
To wieczne z tobą trwać będzie karanie.
Zaś na Rodzicow naszych BOG łaskawy,
Oycowskie wydał Dekretu ustawy.
Ktore wyczytay z Rozdziału ſiodmego
Wyżej: zwierſza czterdzieści dziewiętego.

Sententię SS. Doktorow, y Auktorow roznych na ten Rozd:

[A] *Ecclesia tenet. Circumstantias mutare speciem peccati. Cic: n. Offic. Nec iisdem rebus, nec tempore, nec locos omnes delectamur.*

[B] *Plaut. in Rudente. Tacita Mulier Semper est bona, quam loquax.* [C] *Cicer: Rhet: Modestia est per quam pudor honestatis, clarum, & stabilem comparat stabilitatem.*

[D] *Juvenil. 6. Tunc gravis illa viro, tunc omni Tygride peior. Colloquia prava destruunt bonos mores.*

[E] *Flosc: Histor. Quis hunc sexum non timeat; qui adhuc innocens & nocuit, etiam placando.*

[F] *Eurip. Medea: Mulieres sumus ad bona Concilia pauperrima. Malorum autem artifices sapientissima.*

[G] *Tibal. 1. 3. Eleg. 4. Ach: Crudele genus! nec fidum Famina nomen.* [H] *S. Aug: lib: de fing: Cler: De carnibus scintilla profiliunt; de ferro rubigo nutritur; morbos aspides sibilant; & Mulier sunit concupiscentia pestilentiam: in risum aliquando dissolvitur, nunc blanditis exhibet.* [I] *Moander. Mulierem bonam consequi non facile.* [K] *S. Berni. in quodam serm: Potestatis ambitio Angelum, felicitate Angelica privavit, scientię appetitus hominem immortalem gloria spoliavit. Non Evam cibus deflexerat, non Mandatorum destituerat oblivio; Sed promissi honoris ambitio, illecebrosa decepit.* [L]

Vid. supr. Part. 1. cap. 7. num. 7. S. Aug: in Gen. Contr. Manich. 1. 2. cap. 17. [M] *Vid. supr. Part. 1. c. 7. n. 9. v. Liranus. in Gen: 30.* [N] *S. Aug: in 1. Gen: & habetur 33. quęl: 5. Est ordo naturalis, ut in serviant Famina viris.* [O] *S. Aug: de Pęnit: Penitentia langueres sanat, leprosos curat, mortuos suscitatur, sanitatem auget, Gratię conservat, claudis gressum; aridis copiam, cecis restituit visum; vitia fugat, virtutes ornat, mentem munit, & laborat.* [P] *S. Greg: 1. 19. Tanto quisquam perfectior est, quanto perfectiũs sentit dolores alienos.* [Q] *S. Jfidor. de sum. Bono 1. 3. Penitentia est medicamentum vulneris, spes salutis; per quam DEUS ad Misericordiam provocatur, qua non tempore pensatur, sed profunditate luctus, & lachrimarum.*

maruga. [R] Hug: 1. 3. de myst: Eccl. *Penitentia appellata quasi puni-
nientia; eo quod ipse homo, in se puniendo punit, quod male admisit.*
[S] S. Ambr: in quod ferm. *Quando sic penites; ut tibi amarum
sapiat in anima, quod ante dulce fuit in vita: & quod se prius oblecta-
bat in corpore, ipsum cruciat in corde; iam bene ingemiscis ad DEUM.*
[T] S. Aug. 1. de mirac. Sac. script. *Qui per penitentiam peccata
diulcit, Angelica felicitatis consort in aeternum erit.* [U] Ven: Liran:
in 1. Machab: Rex Antiochus. *Per ipsum significatur diabolus & sicut
ipse conatus fuit spoliare civitatem &c. Sic diabolus conatur spoliare
Clerum, Populum Christianorum, virtutum divitijs &c.*

R O Z D Z I A Ł XII.

ZDECRETU BOSKIEGO Trzecia WOYNA OGŁO-
SZONA, w RAIU WCIELONEGO SŁOWA prze-
siv Szatanowi, dla zniesienia grzechu pierworodnego.

TU po Dekretach: Boskiej publikaty
Zeby człek Rayskiej powetował straty.

- Gen: 3. 15.* - Jest ogłoszona, Trzecia z czartem woyna
Człekowi od tąd chwila niepokoyna.
Bowiem ta woyna nie jest z ruwnym sobie;
Nieprzyacielem; ktoryby w Osobie
Ephes: 6. 12. - Widoczney stawał na placu do boiu,
Lecz zniewidomym: do krwawego znoju.
Trza się pałować, y mocno się bronić,
Kto chce od zguby Dusze swe ochronić.
Lecz przeciw Duchom niecnotom ciemności,
Wzruszających w nas złe pożądliwości.
Wciele, do grzechu ogień w nas zniecała
Kto ich przypuszcza tego zabiają.
Szkaradnych grzechow ma iwe armaturę
Nią attakuie Dusze przez naturę.

155 *Z Dekretu Boskiego Trzecia Woyna Ogłoszona, w Raiu Wcielo:*

Ktora skazona; do grzechu każdego

Skłonna jest ciałem, upadku wiecznego.

Te atakuje fortem, y mocą, - - - - - A

Wtey woynie na nas bije dniem, y nocą.

Cały wiek życia woyną jest nazwany, - - - - - *Ioh. 7. 1.*

Bo nam czart rzuca atak nie przerwany

Trza żeby o tym każdy człowiek wiedział,

Ze woynę zwięzem BOG nam zapowiedział.

Trza się każdemu czułym, filnym stawić, - - - - -

Kto chce zwyciężyć, Dusę swoje zbawić.

SŁOWO WCIELONE HETMAN z naszej strony - *Io: 15. 5.*

Sukkurfa daie nam, swoje obrony. - - - - - *Matt: 28. 20.*

Iak Krol, y Wodz nasz w Woynie dysponuie,

Taką zapłatę da, iak kto wojuje.

ON go zwycięzył; zabrał poliały. - - - - - *Pf: 67. 19.*

Na miazgę stłumił piekielne poczwary.

Toż MATKA IEGO ogromna BELLONA - - - - - *Cant. 6. 6.*

Łeb czarta starła, iak mężna Matrona - - - - - *Prou: 15. 10.*

Ci nam pomocy swey siły dodają

Niech się znas woyska na czarta zbierają.

Kto się zwycięscą w Niebie chce pokazać,

Bez BOGA nikt nic, nie może dokazać

Kto nie zwycięży szatana z swey strony,

Ten nie dostąpi Niebieskiej korony. - - - - - *2. Thimot: 2. 5.*

Mężnością pokaż żeś żołnierz JEZUSA,

Gdy zbity będzie czart, iego pokusa.

Kto w Pańskim żołdzie pędzi swoje lata,

Ten się nie płacze marnościami świata.

Ta Trzecia woyna nasza nayznacniejszyza,

Bo w niey potyczka jest nayokrutniejszyza.

Sam siebie człowiek musi nie nawidzić, - - - - - *Luc: 14. 26.*

Roskoszą wfzelką powinien się brzydzić, - - - - - *2. Thim: 2. 5.*

- Pf: 5. 7.* - - Ktora do grzechu daie pobudzenia;
Jeżeli pragnie Duszy swey zbawienia.
- 2. Thim: 2. 9.* Passye tłumić, własne żądze łamać,
- Sap: 1. 11.* " Nawet językiem niepowinien kłamać.
Wszystkie dostatki, światowe pieszczoty,
- Pf: 65. 11.* - - - Porzucić, stronić, tak iak od niecnoty.
Bo niemi snadnie czart zwycięża człeka,
- B** - - - Nie jest widziany zbliśka, lub zdaleka.
Zasadzki iego nie są nam widziane,
Fatygi, sity wnim nie przełomane,
Zpomocą Boską od nas zwyciężony,
Znowu naciera iak pies zajuszony.
Stać na placu, nowe stawia zdrady,
Sidła; szykuie Monstra, Mafzkarady
- 1. Petr: 5. 8.* - - Czuywym każdego być potrzeba czasu,
Do wojennego przywykać niewczasu.
Iak Lew swym rykiem wyprawuie chlubę
Dzień y noc zawsze krąży w nasze zgubę
W Myślach, y słowach, ta woyna w uczynku,
Okropne toczy sceny bez spoczynku.
- Ephes: 6. 11.* - Do niey nas Paweł Święty animuie,
Iaki adwersarz nasz jest pokazuie,
Każdy znas niech się w broń Boską ustroi,
A tak mu placu chwalebnie dostoi.
- MIŁOSC NADZIEIĘ** kto w swe ferte bierze,
€ - - Kocha Bliźniego; nie nie wątpi w WIERZE:
Cnot świętych kiryś, Pokora, cierpliwość,
Cielska dręczenie: życia świętobliwość.
Tym go przed nami święci zwyciężyli,
- Agr: P, 2. 1. 6. n. 1435.* Mękę JEZUSA w pamięci stawali
Hebr: 11. 33. 34. Wiarą krolewskie nakłonili Trony
Stawili Tryumf Pański z kaźdey strony.

157 Dekretu Boskiego Trzecia Woyna Ogłoszona, w Raju w Cielon:

Obietnic Boskich wiecznością dostali,

Lwom mocą Boską paszczę zamykali

Zgasili ogniów impeta, Obozy,

Czartowskie znieśli; miecze y ich wozy,

Hufce, okopy, fose, mocne wały

Swiadeństwem zwycięstw świętych Pańskich stały,

W wojenney bitwie stawiać się potężnie,

Na wieczny Honor zarobili mężnie.

Nas doczekała woyna; nie z krwią, ciałem, - - Ephes: 6. 12.

Ale z Xiążęty ciemności obwałem.

Z tym węzem kto się mocno stawi w woynie,

Te mu nadgrody w Niebie BOG da hoynie.

Zwycięzca będzie ozdobny w koronie, - - - Apoc: 3. 25.

Na jednym z PANEM lokując się Tronie.

Iak PAN z Przedwiecznym Oycem Tron zasiada,

Tak swe Honory na zwycięscę składa.

Kto więcej w woynie pracy; więcej chwały, - - - D

Potyczki lustrem będą się jaśniały.

Im cięższe było w wygraney zwycięstwo,

Tym w większych lustrech będzie iego Męstwo.

Więc nasze życie gdy w woennym boiu, - - - Job: 7. 1. 2.

Toć niepodobna żyć mamy wpokoju;

Wkażdym dniu walczyć ma bez swey utraty,

Odmianą śmierci, czekać swey zapłaty.

Sam BOG z Świętymi Aniołów woyskami, - - - E

Czeka zwycięstwow naszych nad czartami;

Gotuje wieczną koronę każdemu

Honor y sławę, Rycerzowi swemu.

Po publikacie w Raju z węzem woyny,

Przez całe życie BOG w dobroci hoyny,

Nagość Rodzicow z Baranka okrywa,

Skury: litości ku człeku używa, - - - Gen 3. 21. ują ad finem.

Iak

Jak się skonczyły w sądach wszystkie sprawy,
 Mowi do siebie sam BOG nasz łaskawy:
 Widzim Adama, jak nam podobnego?
 Praktyk wiadomy złego, y dobrego
 Zeby nie siagnął do Drzewa żywota,
 Ustępuy & Ewę wraz za Rajske wrota.
 Z Raju roskoszy, sprawuy w pokarm ziemie,
 Z niey twoy początek; z ciebie ludzkie plemię.
 Stawá Herubin, z płomienia miecz frogi,
 Trzyma: pilnuie Drzewa zycia drogi.
 Dopiro Adam obaczył swę dolá,
 Naiaką przyzedł nieszczęścia niewolá.
 Massa mizeryi za grzechu człeku dana,
 Zeby ją dzwigal; cierpliwość przydana.

CIERPLIWOŚCI Opisanie.

Gdy Adam z Raju, znim Ewa wygnana,
 Dla tego im jest cierpliwość przydana,
 Pomniąc ze jest gość, wygnaniec na ziemi
 Nielgnął affektem, pasyami swemi.

Do ziemskich rzeczy, które to światowi
 Ludzkie szacują: za nich są gotowi,
 wiecznych odstąpić: kto zaś pragnie Nieba,
 Gardzić doczesnym dostatkim potrzeba.

F - - - Iak zli nie mają swojej części w Niebie,
 Tak sprawiedliwy niech odrywa siebie.

Matt. 6. 33. - Szukając Nieba: ma wszystko w przydatku.

G - - - Cierpliwość mieni lekarstwa zbawienne
 Fatalnym lab'kiem człek został otruty,
 Cierpliwość leczy; wzywa do Pokuty.

BOG Medyk te nam dał prezerwatywy

Kto tu cierpliwym; ten wiecznie szczęśliwy.

Gdyby pod cepem ziarno niecierpiało, - - - - - H

To by się włudzką korzyść nie zdało.

Pierw niżli Roza rumieniec wywodzi,

Cierniem kolczystym swe obrone grodzi

Kto myśl swą mocno do BOGA podnosi, - - - - - I

Ten przykrą gorzkosć, tak iak kanar znosi.

Ta cnota doli przeciwny impeta - - - - - K

Tamuc: wszystkich wzgard staie się meta. - - - *Hebr: 10. 36.*

Wszystkich własności cnot ma doskonałość - - - - - L

WIARY, NADZIEI, MIŁOŚCI ma stałość.

Słowem od wszystkich cnot ozdobę bierze

Z każdą affektu stanowi przymierze

Bez niey dostąpić nie może zbawienia, - - - *Luc: 21. 19.*

Tak wielkiej wagi, władzy, y Imienia

Ta się nazywa prawdziwa cierpliwość, - - - - - *Matt: 5. 44.*

Co kocha tego, z kąd ma dolegliwość - - - - - M

Bo iesli cierpi, razem nienawidzi,

Ten cierpliwością prawdziwą się brzydzi

Wszelką przeciwność ta cnota zwycięża - - - - - N

Z radością: Iey się trza trzymać oręża.

Więc Adamowi ta przydana cnota,

Zeby do Nieba miał otwarte wrota.

Bez niey y ieden nie został zbawiony

Do tey się gwałtem trza cisnąć obrony.

My iesli z Bogiem mieszkać chcemy w Niebie - - - *Rom: 8. 17.*

Każdy w tey cnotie exercytuy siebie.

A wtym głos wyszedł z Tronu wołający, - - - *Apoc: 19. 5.*

Chwal BOGA każdy wstuzbie zostający,

Ci ktorzy Iego Boską Boiaźn mają,

Niechay mu zawsze wieczną chwałę dają.

Wraz y my grzeszni chwalmy go, kochaymy,
 Serca, y Duszę w Trybut oddawaymy,
 Ktory uas z zguby piekła wyratował,
 Na to nam SYNA swojego darował.

Dotąd slyszalesz człowiecze porządek, (Sąddek
 Wszystkich spraw Boskich; więc pod twoy roz-
 Składam wraz Dobroć Boską do uznania,
 STWORCY twoiego; serce do kochania.

Co kolwi k możesz rozumem, y okiem,
 Dozrzyć stworzonych rzeczy: te wyrokiem
 BOG swym: postwarzał dla samego ciebie,
 Nieba Bogaństwa, dając ci; sam siebie.

Ephes. 2. 4. 5.

Niżli cię stworzył; przed wieki ulubił.
 Znowu cię szukał; gdy cię szatan zgubił.
 On cię od śmierci wskrzesił, życiu znalazł,
 Chociesz był grzechem w centrum piekła a załaził

Jak ciężkim trybem było to szukanie
 Ze JEZUS tożył życia swe rozstanie
 Dla tego biorąc ludzkie na się ciało,

O - - W MARYI PANNIE; dla cię się to stało.
 Despekta, więzy, krzyż, koronę, bicia
 Krwie swej wylanie z Ciała, oraz życia
 Ten w którym żadna nie powstała wina,
 Ze to ponosił, tyś tego przyczyna.

P - - Niemasz się mu czym wypłacić łowicie,
 Chyba go kochać będziesz znamienicie.
 Zludzką naturą Bóstwo swe zasłubił,
 Ze by się szatan w twej zgubie niechlubił
 Nad wszystkie rzeczy tak ciębie szacował
 Ze się zupełnie w syftek dezolował
 Jak by cię znowu z Boku swego stworzył,
 Na krzyżu umarł; á żebyś ty ożył.

W

Okrutną śmiercią życie swe zakończył,
 Tak dzieła swego w tobie BOG dokonał.
 Zważ jak być winien od ciebie kochany?

Pieszczonienie w sercu twoim uściskany.

Dla ciebie złona wyszedł Oycowskiego,

Odrzucił Kościół Narodu ludzkiego.

Wszystek z krwi, z życia, został wyniszczony,

Zebyś był jedynim duchem z nim złączony.

Patrzaj na Rany na krzyżu wiszące, - - - - - R

Na krew na Ciału; tam umierające,

Za nas: wżacunku swoim okup jaki?

Po zmartwych wstaniu w ciele świeże znaki.

Na gwoździach Ciałem za nas leśt wiszący,

Dobroci głowę do nas schylający,

Jak by z kochania całować chce ciebie,

Sercem otwartem przytulić do siebie.

Nato y Ręce trzyma rozciągnięte,

Ze twe zbawienie nim jest odkupione.

To wszystko na twej zawieszona uwadze;

Na sercow naszych składając się wadze.

Chce cały w sercu twym być wyrażony,

Cały na krzyżu za nas zawieszony.

To do nas mówi, w Bernarda osobie,

By IEGO MEKA każdy pomiał w sobie.

Patrz człeczko jaka okrutność mię dręczy? - - - - - R

Niemasz boleści nad tę co mnie męczy.

Do ciebie wołam, dla ciebie dał życie,

Całym zmęczony zraniony sówicie.

Patrz jakie w Ręku, w Nogach mam bratnalc,

Przy kowały mnie wewnątrz cięższe zale.

Naż powierzchowne: gdy cię nie wdzięcznika,

Uznając: Moich łask nie pamiętnika.

Zwiążymy wszyscy Mąk Pańskich przyczyny,
 Ze BOG krwią własną myje nasze winy;
 Stawszy się człekiem, wziął na się krew, Ciało;
 Zeby się Niebo nam wiecznie dostało,
 Sam się nam stać od zgub wiecznych kresem,
 MIŁOSC jest ku nam, tego interesem,
 Szczegulnie od nas tego pretenduje,
 Pamięciom naszym MEKE prezentuje.
 Swoje: zebyśmy w sercach rozważali,
 Grzechow się przez to pilnie warowali,
 To jeśli będziemy wypełniać statecznie,
 Znim żyć, krolować, w Niebie będziemy wiecznie.
 Moie TWE wyrazić MEKI pomoż PANIE,
 Tak jak Twa wola, niech się wszystko stanie;
 Serce, y Duszę: mę nieszczemność składam
 W Przepaść Pokory bezdenney sam wpadam
 Protestując się, że nic niemam z siebie,
 To co jest, wszystko od samego CIEBIE,
 Ty sam day Chwałę IMIENIOWI TWEMU,
 Dopomóż łaską, słudze nieszczemnemu.
 KROLOWA Nieba, idę wtę Pustynią
 MEKI JEZUSA; biorę za MISTRZYNIĄ;
 CIEBIE dyryguj sercem, piorem prozę
 Niech jak od MATKI, tę łaskę odnoszę.
 A M E N.

Sentencje S. S. Doktorow, ij roznych Auktorow: na ten Roz:
 [A] S. Leo: Pap. in Serm: *Non desinit antiquus hostis temptationum
 laqueos ubi vis pratendere. & Ecclesia. Estote fortes in bello, & pu-
 gnate cum antiquo serpente; & accipietis Regnum aeternum.* [B] Cas-
 sia sup: Pl: 51. *Bellum grave, quia occultum; quia cum fortiore, quia
 hostis. Hostis insidia non videntur; adversarius nec labore deficit; nec
 victus*

163; *Senteucye SS. Doktorow, y ruznych Auktorow, na ten Rozdział.*
victus aliquando discedit; sed tanto atrocior redditur, quanto cum per
Divinam Gratiam debellari posse contingerit. [C] S. Greg. in qua-
dam hom. Fortes facti sunt sancti carnem domant, virtutibus corru-
scant, Spiritum roborant, terrena despiciunt, caelestia appetunt. [D]
S. Ambr. de offic. Non est gloriosa victoria, nisi ubi fuerint laetitia
certamina, [E] S. Ambr. ibid inquad. Epist: DEUS ipse omnium
Rektor ac Dominus cum omni Angelorum militia, certamen tuum ex-
pectat, tibiq; contra diabolum dimicanti, parat aternitatis coronam.
[F] S. Aug: ser: de Penit: Mali enim nihil habent in Calo. & vos ni-
hil habere debetis in terra. Sed spe illius boni, ad quod tenditis, quid
quid in via contingit gaudere debetis. [G] S. Aug: in Ps: 21. Intel-
ligat homo Medicum esse DEUM, & tribulationem medicamentum esse
ad salutem, non panam ad damnationem. [H] S. Greg: l. 20. Mor:
Sup. illud Ion: Irascer fui Draco num. Sicut intritura palea grana pre-
mutuntur; sic flores inter spinas prodeunt, & Rosa qua redolet, crescit
cum spina qua pungit. [I] S. Greg: l. 5. Moral: Si mens forti inten-
tione in DEUM dirigitur, quidquid in hac vita sibi amarum sit, dulce
astimat; omne quod affligit, requiem putat. [K] Cæsar ex cent. 1.
Epist: A3. Robur pugna facilis est in patiendo, & victoria in cedendo.
[L] S. Bern: in cunct, serm: 85. Ad virtutes spectat, tribulationes
fortiter sustinere. [M] S. Greg. sup. Ezech: hom. 7. & 17. Patien-
tia vera est, qua ipsum amat, quem portat. [N] Lucan: Patientia
vincit omnia. Gaudet patientia duris. [O] S. Ambr: sup. Luc. serm:
1. Nihil est quod dignè referre possimus, pro suscepta carne in MA-
RIA Pro verberibus quid: pro Cruce obita & sepultura quid reddi-
mus? licet crucem pro cruce, funus pro funere; numquid reddimus
quod ex ipso; & per ipsum; & in ipso habemus omnia? Reddamus igitur
amorem pro debito, & charitatem pro munere. [P] S. Bern: sup-
cant. serm. 28. Vide quid de DEO tuo sentias; vide quantum de eo
presumas, vide quis brachiis vicaria CHARITATIS amandus sit?
quis tanti te estimavit, imo qui tanti te fecit. De latere enim suo te
formavit, quando pro te in Cruce obdormivit; & ob hoc somnum

Sentencye SS. Doktorow, y roznych Auktorow; na ten Rozd: 164
mortis exceptit. Propter te à DEO Patre exiuit, & Matrem Synago-
gam reliquit, ut adhaerens ei unus cum eo spiritus efficiaris. [Q.] S.
Aug: lib. de Virginit: Inspice vulnera pendentis, Sangvinem morien-
tis, Praciùm redimentis. Cicatrices resurgentis: Caput habet inclina-
tum ad osculandum, cor apertum ad diligendum, brachia extensa ad
amplexandum. Totum corpus expositum ad redimendum Hac quantã
sunt cogitate! Hac in Statera vestri cordis appendite; ut totus vobis se-
gatur in corde, qui totus pro nobis fixus fuit in Cruce. [R.] S: Ber-
nard: in quodam serm. In Persona CHRISTI:

O! homo! vide quæ pro te patior; Non est dolor sicut quo crucior;
Ad te clamo: qui pro te patior; Vide pænas quibus afficio;
Vide clavos quibus confodio; Cum sit dolor tantus exterior;
Intus est planctus gravior; Cum te tam ingratum experior.

Koniec Pierwszey Części Historyi Świętey.
Ad M. D. G. IESU Crucifixi; Immacul: Concept:
Virg: MARIE, ac OO. SS. HONOREM.

Zaczącie się Nayokrutnieyszey Trzeciey Woyny, albo kontynua-
cyi tey S. Historyi, dwie Części ieszcze zostały przy Auktorze, w-
ktorych wiele rzeczy bardzo pozytecznych serce kruszących, ku BO-
GU, iako y niektórych do tąd mniej wiadomych, y ciekawych;
wszystkie kużytkowi zbawiennemu do MIŁOSCI BOGA pobu-
dzających się z nayduiã. Ale że niema na Druk Dobrodzicia, więc
czyiego wtym BOG dotknie serca, co czyia łaska y woła będzie, do
Auktora się odezwie. Zaślug przed BOGIEM będzie tylo y nadgro-
dy; ile się Dusz do BOGA nawruci, lub zbawi, z nałogow grzecho-
wych powstanie czytając te Świętã HISTORYã.

~~X~~

XVIII. 2. 12